

PATRICK
BERNHART
2010

*Zo werden wij
Wereldkampioen*

CARRERA

PATRICK BERNHART

2010

Zo werden wij wereldkampioen

Uitgeverij Carrera

Amsterdam 2018

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Mocht u desondanks menen aanspraak te kunnen maken op enig recht dan verzoeken wij u contact op te nemen met: Uitgeverij Carrera / Postbus 205 / 1000 AE Amsterdam

© 2018 Patrick Bernhart

© 2018 Uitgeverij Carrera, Amsterdam

Omslagontwerp Riesenkind

Typografie Michiel Niesen ZetProducties

Fotobewerking Mitch Zonneveld

ISBN 978 90 488 0589 1 / NUR 320

www.uitgeverijcarrera.nl

www.zwww.nl

Carrera is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Deze digitale editie is gemaakt naar de eerste druk, 2010

Voor Bert

'By believing passionately in something that still does not exist, we create it. The nonexistent is whatever we have not sufficiently desired.'

PROLOOG

Bert van Marwijk deed zijn groene keycord om, terwijl de Oranjebus voor de tweede keer dat toernooi de hobbels op weg naar het Soccer City Stadion in Johannesburg nam. Hij keek op zijn horloge: het was 11 juli 2010, kwart over zes in de avond. Het lint kriebelde wat, hij frommelde het daarom tussen het boord van zijn witte overhemd en zijn donkergrijze pak. Hij zou het Nederlands elftal dadelijk gaan toespreken voor de finale van het WK voetbal. De langere wedstrijdbespreking had hij eerder die dag gehouden, straks in de kleedkamer moest het gaan over *spirit*, verlangen, willen en kunnen.

Kees Jansma beëindigde een telefoongesprek. Hij zweette op zijn hoofd, ondanks de airconditioning in de bus.

‘Dat was Kesler. Je weet zéker dat we de wedstrijd door laten gaan?’

Van Marwijk wierp een blik in de achteruitkijkspiegel en zag een zwijgende selectie. De gebruikte koppen van de spelers staken af tegen hun witte trainingsjasjes. Het enige geluid dat Van Marwijk hoorde, was getrommel. Dit kwam niet van de mensenmassa buiten, die in wel vier rijen dik de bus met muziek en dans begeleidde, maar van Ruud van Nistelrooy, die achter Van Marwijk zat te tikken op zijn stoelleuning. Behalve Van Nistelrooy en Gregory van der Wiel – in de weer met zijn iPhone – keken de meeste spelers naar buiten en zwaaiden de mensen plichtmatig toe.

De onverstoorbare bondscoach van het Nederlands elftal had met een onverwachte tegenvaller te maken. Dit was misschien wel de meest vreemde opmaat naar een WK-finale ooit. De zwembadaffaire in 1974, de blessure van René van de Kerkhof in 1978, het instorten van Ronaldo in 1998, alles viel in het niet bij de plotselinge verdwijning van Nigel de Jong. Hoe ze ook hadden gezocht, ze hadden hem gewoonweg niet kunnen vinden.

De bus reed door de slagbomen. Van Marwijk hoorde nu ook het oorverdovende getoeter van honderden vuvuzela's. Dat kon er ook nog wel bij. Dit geluid bracht hem op de rand van nervositeit, een geluid dat deed denken aan dat van een narrige olifant. Of waren het de zenuwen voor de grote finale? Wie zou hij op het wedstrijdformulier zetten als vervanger van De Jong? Waar wás De Jong?

‘We hebben geen keus, Kees,’ zei Van Marwijk, ‘De wereld wacht op deze wedstrijd, Nederland wacht op deze wedstrijd.’

Het Soccer City Stadion was het pronkstuk van dit WK. Met een bezoekerscapaciteit van 94.700 was het groter dan enig stadion in Nederland, zelfs groter dan het nieuwe Wembley Stadion in Londen. Van Marwijk had het stadion al eens tijdens een van zijn verkenningsreizen in 2009 bezocht. Hij kreeg toen een rondleiding en hoorde dat het stadion een kalebas moest voorstellen, een gewas dat na droging gebruikt kan worden als een pot. Die pot stond voor de

melting pot van de verschillende Afrikaanse culturen, en tijdens het WK zou het de *melting pot* van verschillende landen voorstellen.

Kees Jansma stapte als eerste uit de bus toen die aan de achterkant van het stadion stopte en hij werd gevolgd door de bondscoach en de spelers, die hun oranje koffertjes uit de laadbak haalden.

De camera's floepten aan en volgden hen op de voet. Het was begonnen. Elke beweging van iedere speler, coach of begeleider ging nu live de wereld over. Overal ter wereld waren de voorbeschouwingen begonnen. Er zouden die avond 1 miljard mensen naar de finale kijken. Dat waren er 300 miljoen meer dan naar de vorige WK-finale tussen Italië en Frankrijk, die in Berlijn werd gespeeld.

Die wedstrijd was de boeken ingegaan als de wedstrijd van Zinédine Zidane en Marco Materazzi. Allereerst scoorde Zidane in de zevende minuut uit een strafschop, vervolgens maakte Materazzi in de negentiende minuut de gelijkmaker uit een hoekschop. Het bleef 1-1 en in de verlenging kreeg Zidane de rode kaart na zijn inmiddels beruchte kopstoot tegen de borst van Materazzi. Omdat het sowieso zijn laatste officiële wedstrijd zou zijn, eindigde met deze actie de actieve spelerscarrière van Zidane. In de penaltyreeks miste de Fransman David Trezeguet, de man die in de finale van EURO 2000 in Rotterdam tegen Italië nog de *golden goal* had gescoord.

Terwijl de Nederlandse televisiekijkers Tom Egbers in gesprek zagen met Guus Hiddink en Johan Crujff, rolden de Oranjespelers hun trolleys de kleedkamer binnen. Bert van Marwijk had ook een oranje trolley. Opgelucht dat de vuvuzela's voor een moment weer waren buitengesloten, bekeek hij de inhoud: zijn aantekeningenblok, een paar pennen, een oranje pet, een appel en een foto van zijn vrouw. Eigenlijk vond hij dat onzin, een foto van zijn vrouw, maar de meeste jongens en begeleiders hadden ook een foto van hun vrouw bij zich.

Hij was niet moe, sterker nog, hij had heel goed geslapen. Hij voelde zich fit. Hij probeerde te herkennen welk gevoel er in zijn buik speelde. Het was spanning en ook geamuseerde verbazing. Hij keek de kleedkamer rond. Honderden kleedkamers had hij in zijn leven betreden, en met duizenden jongens had hij dit moment, vlak voor het begin van een wedstrijd, beleefd. En dat was wat hem amuseerde en verbaasde: dat Bert van Marwijk uit Deventer, met één interland achter zijn naam, tot hier gekomen was. Van Marwijk was een klassieke linksbuiten met een goede passeerbeweging en een mooie voorzet. Links buitens zijn smaakmakers die kleur geven aan het voetbal. Het zijn technische, creatieve spelers die bewegingen maken die elders op het veld minder voorkomen. Deze artiesten kijken anders tegen de wereld aan.

In het begin van zijn spelerstijd had Van Marwijk (net als Johan Crujff) bekendgestaan als een eigenzinnige en grillige man, binnen en buiten het veld. *Voetbal International* schreef in die tijd dat Bert 'een sportwagen aanschafte waarmee hij, achtervolgd door massa's giechelmeisjes, door Deventer jakkerde'. Jaren later was het etiket 'groot talent' aan hem blijven plakken, ten slotte was er een ander etiket overheen gekomen: 'heeft niet het uiterste uit zijn spelerscarrière gehaald'.

Als trainer had Van Marwijk zijn carrière stap voor stap opgebouwd, zonder enige grillig- of gekkigheid. Hij had alles voorzichtig gedaan: tijd nemen en opbouwen. De successen die hij behaalde werden dan ook toegeschreven aan de rust en ontspanning die hij bracht in de teams die hij trainde. Nooit was er gedoe.

Bert van Marwijk stond op. Het werd stil in de kleedkamer die sinds hun vorige bezoek naar voetbal was gaan ruiken. Hij hoefde zijn stem niet te verheffen, hij hoefde niet met zijn armen te zwaaien, hij hoefde alleen maar te gaan staan en het werd stil. Zo deed hij het iedere wedstrijd. Voor de oefenwedstrijden begin juni in Rotterdam en Amsterdam was hij dertig seconden stil geweest. De jongens hadden hem aangekeken en toen had hij gezegd: 'Het veld in jongens, lekker spelen.' Sinds die tijd waren zijn oppepspeeches steeds langer geworden.

'Jongens, voordat jullie aan de warming-up beginnen, wil ik jullie iets meegeven.'

Hij stopte even omdat hij beseftte dat zijn stem schor was. De meeste jongens keken strak voor zich uit, of prutsten wat aan hun kousen. Alleen Mark van Bommel keek hem aan. Adjudant, schoonzoon, krullenbol.

'Toen we binnenkwamen, moest ik denken aan mijn eerste grote toernooi. Ik was zestien en speelde met Go Ahead in een volle Kuip tegen het jeugdteam van Tottenham Hotspur. Dit was na de competitiewedstrijd Feyenoord-FC Twente. Het was lekker weer, dus de toeschouwers van de hoofdwedstrijd bleven zitten. Ik weet nog dat ik mijn tegenstander Steve Perryman helemaal doldraaide. Ik bleef maar gaan. Het zal wel jeugdige overmoed geweest zijn. We wonnen die wedstrijd trouwens met 1-0, na een voorzet van mij. Ik vond het geweldig en anderen vonden mij geweldig. Ik dacht dat ik alles beter wist en alles beter kon. Maar dat was niet zo, we hadden als *team* gewonnen, zo realiseerde ik me jaren later toen ik een keer zat te vissen.'

Huntelaar keek even op.

'Zoals ik mijn technische staf nodig heb om mee te denken en mee te kijken, zo hebben jullie elkaar in het veld nodig. Vergeet dat niet. Dus snuif zo de geuren op, geniet van het publiek, help je teamgenoten en wees dankbaar dat je dit mag meemaken. Dit vergeet je nooit meer.'

'Yes!' riep Dirk Kuyt.

'Nu moeten we het ook afmaken. Het kan niet anders, dit is jullie jaar. Ik heb ooit ook zo'n jaar gehad. Nee, Robin, dat was niet in 2002.'

Van Persie grinnikte een vreemde grinnik.

'Ik heb het over 1975. Dat weten sommigen van jullie wel en anderen niet: toen ben ik wereldkampioen geworden. We hebben het dan natuurlijk over ... klaverjassen.'

'Nu had hij ze allemaal,' zou perschef Kees Jansma hier jaren later over zeggen. 'Hij begon bijna onverstaaanbaar, een heel verhaal over teamspirit. Slecht verhaal en niemand luisterde, zo leek het. Maar toen hij zei dat hij wereldkampioen klaverjassen was geworden, luisterden ze ineens allemaal. Een gek moment was dat. Het leek alsof we even niet in Soccer City waren, alsof

De Jong gewoon bij ons in de kleedkamer zat, alsof er niet 1 miljard mensen wereldwijd in afwachting waren van de gebeurtenissen.'

'Ik klaverjaste,' vervolgde Van Marwijk met heldere stem, 'in die tijd samen met mijn vader, die het mij had geleerd. Hij speelde zo sterk en geconcentreerd dat hij mij meetrok. Ik wil dat jullie elkaar straks ook meetrekken. Ook voor Nigel. Dat jullie met de inzet en conditie van een 16-jarige spelen, dat jullie blijven gaan, maar dat jullie dat wel geconcentreerd blijven doen. Volwassen verlangen, elkaar coachen, geen domme gele en rode kaarten pakken. Voel de wedstrijd aan, denk aan de wedstrijdbespreking en voer de taken uit.'

In de gang klonk rumoer. Blijkbaar waren de tegenstanders er klaar voor en liepen ze door de gang naar het veld voor de warming-up.

Ineens klapte de bondscoach in zijn handen en riep: 'Go for it!'

Het was tijd voor de warming-up. Het Nederlands elftal kwam het veld op in de witte trainingsshirtjes. De toeschouwers konden het vertrouwde programma van Oranje volgen: twee minuten rustig inlopen over de lengte van het veld. Dan acht minuten diverse loopvormen: hakken/billen, knieheffen, kruispas links, kruispas rechts, huppelpas/knie en huppelpas/armen. Hierna rekken en strekken in groepjes van twee. De liezen werden in- en uitgedraaid, eerst met gebogen en vervolgens met gestrekt been. Daarna het snelle voetenwerk: dribbelen, met een steigerung, vijftientig meter en dat twee keer.

Daar waren eindelijk de ballen. Vervlogen waren de tijden van de Telstar (1970 en 1974) en de Tango (1978 en 1982), toen de ballen nog eenvoudig waren, met tweeëndertig zwart-witte vlakken (twintig zeshoeken en twaalf vijfhoeken). In 2006 was het traditionele concept van tweeëndertig vlakken verlaten met de introductie van de +Teamgeist (het plusje stond voor Teamgeist omdat de naam zonder dat plusje niet als merk beschermd kon worden). De wedstrijdballen hadden tijdens dit WK in Duitsland ook de naam gedragen van de spelende teams, het stadion en de datum en begintijd van de wedstrijd. Van de +Teamgeist waren wereldwijd vijftien miljoen exemplaren verkocht, een record.

De naam van de WK-bal in 2010 was Jabulani. Dit betekent 'feestelijk vieren' in het Zulu. Adidas had de bal elf kleuren gegeven, als symbool voor de elf officiële talen, de elf stammen in Zuid-Afrika en natuurlijk de elf spelers waaruit een voetbalelftal bestaat. De bal werd, net als in 2002, beschreven als de rondste bal ooit.

De spelers speelden de Jabulani's gedurende drie minuten heen en weer, in twee- en drietallen. Eerst met de binnenkant voet, dan grotere afstanden met de wreef. Michel Vorm schoot Maarten Stekelenburg in. Vervolgens werd er zes minuten afgewerkt op goal: voorzetten via de vleugels, koppen en schieten. Ten slotte werd er twee keer gesprint vanuit het midden. De eerste keer met draaien en versnellen, de tweede keer met opspringen, draaien en versnellen.

Op de eretribune zaten de hoogwaardigheidsbekleders. Willem-Alexander en Máxima waren al

voor de derde keer ingevlogen en voor deze speciale gelegenheid was ook koningin Beatrix meegekomen. Haar zwager, Pieter van Vollenhoven, was eveneens uitgenodigd, maar hij had het niet aangedurfd. Hij was destijds aanwezig geweest bij Nederlands eerste WK-finale, die van 1974, en wilde het lot niet nog een keer tarten. Wat had hij toen genoten van die eerste paar minuten. Johan Crujff met die ongelooflijke versnelling en Johan Neeskens die de penalty er snoeihard inschoot. Maar om nu naar Johannesburg te gaan? Dat was de goden verzoeken.

Dit was de derde WK-finale van Nederland en de drieënveertigste wedstrijd op een WK. Nederland was door dit succes Zweden gepasseerd op de WK-ranglijst aller tijden en stond nu op de achtste plaats. Het was allemaal begonnen op 27 mei 1934 in Milaan (3-2 verlies tegen Zwitserland), en nu liepen ze hier in Johannesburg hun spieren en hun supporters op te warmen.

Deze supporters waren in grote hoeveelheden uit Nederland overgekomen. Na de halve finale was er een ware run op kaartjes ontstaan. Hoewel dit in het verleden altijd moeilijkheden had opgeleverd, viel het deze keer mee. Door de grote bezoekerscapaciteit konden de verzoeken van de vele supporters die de trip wilden maken ook daadwerkelijk gehonoreerd worden. Er was wel een andere sfeer dan tijdens de vorige toernooien in Duitsland (WK 2006) en in Oostenrijk en Zwitserland (EURO 2008). Was men toen slechts gekleed in een oranje polootje, nu hadden de meeste supporters onder die polo een trui aangetrokken. Andere zaken waren als vanouds. De supporters zongen hun liederen en de sfeer kon niet beter, nadat de wereldbeker na een ronde op het veld eenmaal terecht was gekomen op de speciaal voor hem gemaakte verhoging.

Nelson Mandela keek het allemaal met een glimlach aan. Hij zou de beker aan de winnaar mogen uitreiken. Mandela wist hoe belangrijk sport was, in het algemeen en voor zijn land in het bijzonder. Tijdens zijn zeventwintig jaar gevangenschap (eerst achttien jaar op Robbeneiland en later nog in twee andere gevangenissen) had Mandela zijn vijanden goed leren kennen en ook gezien hoe belangrijk rugby voor hen was. Tijdens zijn gevangenschap had hij banden aangeknoopt met zijn bewakers door over rugby te lezen en te praten.

Mandela had Barack Obama voor deze finale uitgenodigd, hoewel de Verenigde Staten de finale niet hadden bereikt. Vele Afrikanen beschouwden Obama als een zoon van het continent, maar de oude Mandela zag in hem een verzoener, een rol die hij zelf met zoveel succes had vervuld. Obama had op zijn beurt Henry Kissinger uitgenodigd, de Republikeinse diplomatieke veteraan die zo van voetbal hield. Naast deze giganten uit de internationale politiek zat Jan Peter Balkenende, demissionair premier van Nederland, die voor de gelegenheid een oranje das had omgedaan. In beelden die NBC maakte van de opkomst van Mandela en Obama op de eretribune is even te zien hoe Balkenende voorzichtig zwaait naar de Amerikaanse president. En daarna is de teleurstelling van het gezicht van de geplaagde politicus te lezen, wanneer hij ziet dat Obama wel naar Máxima zwaait, die schuin achter hem zit.

Wesley Sneijder wilde winnen. Iedereen was terug in de kleedkamer en wachtte gespannen op het signaal om weer naar buiten te gaan. Hij bedacht dat dit het moment was om iets te zeggen. Hij had een geweldig seizoen bij Inter achter de rug, hij was de smaakmaker van het team geworden, maar hier, op het wereldtoneel, wilde het maar niet lukken. Hij had een moeilijk toernooi gehad,

met sommige spelers liep het niet, maar hij wilde nu een gebaar maken. En hij wilde hen wakker schudden, zodat iedereen op scherp stond.

Hij stond op en nam het woord: 'Jongens, ik wil een paar dingen zeggen.'

Van Marwijk fronste, maar gaf Sneijder vervolgens een bemoedigend knikje, precies zoals een leraar zou doen.

'Ik vind het echt ongelooflijk dat we hier nu staan.'

De kleine, grote man trok nu zijn broek naar beneden waardoor zijn Emporio Armani boxershorts zichtbaar werd (hij was de enige uit de selectie met een boxershorts van dit merk, de meeste spelers droegen boxers van Björn Borg) en zei, terwijl hij naar beneden wees: 'Klote, ik voel me klote, ik heb echt een klotetoernooi achter de rug. Eerst die ruzie voor de wedstrijd tegen Japan, toen de pers er nog een keer overheen. Dat ene doelpuntje was wel aardig, maar ik had veel meer van mezelf verwacht.'

Hij trok zijn broek weer omhoog.

'Daarom ben ik ook zo blij dat we dit met zijn allen hebben bereikt. En dan bedoel ik ook iedereen. De spelers, de staf en de reservespelers. Ik denk nu aan een Clarence Seedorf, die voor de wedstrijd tegen Schotland in 2003 alle spelers bij elkaar riep. We paktten elkaars handen toen vast en ik weet nog dat ik daar kippenvel van kreeg. Dat kippenvel werd nog sterker toen ik de eerste goal scoorde. Die run naar Pi-air, geweldig. Die 6-0, ongelooflijk. Dat gevoel moeten we nu weer hebben! Ik kan jullie maar één ding zeggen: we gaan straks deze deur uit en dan begint het. We gaan die jongens wegstaren. Ik ga voor hun langste gast staan en dan ga ik hem aankijken! En in het veld ga ik voor de bal en niets anders dan de bal. Ik ga niet zeiken, ik ga niet zeuren, ik ga niet klotten, ik ga niet klagen, ik ga niet schoppen en ik ga niet slaan. We laten ons dus niet gek maken door die lui. Oké?'

'Yes!' riep Dirk Kuyt en ook de andere spelers schreeuwden instemmend. Dit was de sfeer, de sfeer was goed.

Toen de scheidsrechter op de deur klopte, stonden de spelers op. Ze vormden een cirkel, hielden elkaar een kort moment zwiingend bij de schouders vast en gingen de deur uit. In no time stonden ze naast hun tegenstanders, die ze zo goed kenden uit vele interlands en Champions Leaguewedstrijden. De WK-hymne klonk en de spelers gingen de tunnel uit, het veld op. Bert van Marwijk liep naar de dug-out met zijn assistenten Frank de Boer, Phillip Cocu, Dick Voorn en de rest van de staf. Nelson Mandela kwam het veld op, ondersteund door zijn vrouw en president Jacob Zuma, en werd door de twee aanvoerders voorgesteld aan de spelers van beide teams en aan het scheidsrechterlijk kwartet.

Bert van Marwijk voelde de telefoon in zijn broekzak trillen. Hij keek op het beeldscherm: een Zuid-Afrikaans nummer. Hij nam op.

'Bert van Marwijk.'

'WAWET AAIDJUL.'

'Sorry?'

'MET NIGEL!!'

1 VOORLOPIGE SELECTIE

Het was 4 maart 2010. Om tien voor een 's nachts schoven Bert van Marwijk en Dick Voorn aan de bar aan op de drieëntwintigste verdieping van Hotel Okura in Amsterdam. Vanaf hun barkrukken keken ze uit over de stad. In de verte baadde de Amsterdam ArenA nog in het licht. Dáár had het Nederlands elftal een paar uur eerder een moeizame wedstrijd gespeeld tegen de Verenigde Staten. Een chauffeur van de KNVB had de beide heren na de plichtplegingen naar het hotel gereden.

Ze zwegen en dronken van het Asahi-bier dat de ober hun had voorgezet.

‘Dat was niet al te best, Cookie, nogal plichtmatig,’ zei Van Marwijk na een tijdje.

‘Nou, ik vond het gewoon matig,’ antwoordde Voorn. ‘Laten we een sake nemen.’

Voorn had Bert van Marwijk leren kennen bij Fortuna Sittard. Toen Van Marwijk daar trainer was, fungeerde Voorn als zijn assistent. Vervolgens had Van Marwijk hem gevraagd mee te gaan naar Feyenoord, Borussia Dortmund, terug naar Feyenoord en daarna naar het Nederlands elftal.

De 61-jarige Voorn was de vertrouwensman van de bondscoach. Hij had een bijzondere bijnaam: Cookie. De familie Voorn kwam uit het westen, zijn eerste vader kwam uit Uithoorn. Die was overleden toen Dick acht jaar was. Zijn moeder kreeg later een relatie met een Maastrichtenaar en nam haar kroost mee om daar te gaan wonen. In Maastricht noemden ze hen ‘Hollandse koekenbakkers’. Zijn oudere broer werd Cook genoemd en Dick werd Cookie genoemd. Voorn werd gekenschetst als een sociale, emotionele man vol humor. Zijn specialiteit op het voetbalveld was het ‘latje schieten’. Hij wist dat zijn traptechniek nog steeds dik in orde was en hij wedde daarom vaak om geld bij wedstrijdjes latje schieten. Waar anderen vaak stonden te bluffen, was er altijd maar één iemand die won. En dat was Cookie.

In de voorbereiding op dit duel had er een praat sessie plaatsgevonden, op verzoek van Wesley Sneijder. Aanleiding was de uitzending van *Studio Voetbal* van 13 december 2009. Naar verluidt had Kees Jansma, de perschef van Oranje, off the record aan goede vriend en voetbalwatcher Henk Spaan verteld dat sommige opmerkingen van Sneijder niet altijd in goede aarde vielen bij Oranje. Toen Vitessedoelman Piet Velthuisen de Inter Milaanspeler had verteld vier ton per jaar te verdienen in Arnhem, had Sneijder hem fijntjes laten weten dat hij twintig keer zoveel beurde in Milaan. Spaan had het verhaal verteld aan analist Hugo Borst, die vervolgens Bert van Marwijk bij *Studio Voetbal* het vuur na aan de schenen had gelegd over het wangedrag van Sneijder. Spaan en Borst hadden er, in hun rol als cohoofdredacteuren, zelfs de cover van het voetbaltijdschrift *Hard Gras* van december 2009 aan gewijd onder de titel ‘Het geval Sneijder’. Henk Spaan had niet alleen deze anekdote genoemd, maar ook: ‘... het klieren van Sneijder rond de thuiswedstrijd tegen Schotland, de ernstige gesprekken met de leiding die dat tot gevolg heeft gehad en het vreemde gedrag van Sneijder in de wedstrijd tegen Japan, gepaard aan de plotselinge verschijning van de verloofde in de catacomben van het stadion’. Als Spaan bondscoach zou zijn geweest, had

hij Sneijder niet meegenomen naar het WK, Hugo Borst zou dit zeker wel hebben gedaan. Hoe het ook zij, Bert van Marwijk had bij *Studio Voetbal* ontkend dat de positie van Wesley Sneijder ter discussie stond. De woordenwisseling tussen Borst en Van Marwijk, waarin Borst Van Marwijk had betiteld als jokkebrok, had geleid tot de door Sneijder voorgestelde praatssessie om het incident en het lekken naar de pers te bespreken.

Nu, in het hotel, leek Zuid-Afrika ver weg. Ze nipten van hun sake.

Van Marwijk: ‘Tja, ik heb wel respect voor die Wesley. Het is toch een *tough little cookie*, om zo voor de groep te gaan staan en op een redelijk normale manier zijn verhaal te doen. Wat vond jij ervan?’

Voorn: ‘Ik weet het niet. Ik heb veel mensen meegemaakt, maar dit is wel een heel aparte. Oké, wat hij voor de wedstrijd zei, dat kon inderdaad wel, maar wat gaat er gebeuren als we straks in Zuid-Afrika zijn? Andere omgeving, één maand met elkaar optrekken en die constante druk. Als hij geselecteerd wordt, moeten we hem op een of andere manier respecteren, maar hem zo nodig ook een beetje kort houden.’

Van Marwijk: ‘Hmm, kort houden. Ik was vroeger geen lieverdje, maar kort gehouden, dat ben ik nooit. Dat had ik ook moeilijk kunnen accepteren. Het gaat enerzijds om respect voor elkaar en anderzijds om eigen verantwoordelijkheid nemen. Maar ik vraag me af of hij gevoelig is voor dit soort politieke praat.’

Voorn: ‘Daar heb je wel een punt. Ben trouwens benieuwd hoe die Bos het vandaag gedaan heeft bij de gemeenteraadsverkiezingen.’

Van Marwijk bromde iets onverstaanbaars.

‘Er is een gekke sfeer,’ vervolgde Voorn. ‘We hebben de beste kwalificatiereeks aller tijden achter de rug en toch voelt het niet goed.’

‘En dan was Robin er nog niet eens bij...’

Voorn sloeg de koud geworden sake achterover.

‘Wat ik zou doen, Bert, is een keer dat boek van Phil Jackson lezen, je weet wel, die basketbalcoach van de L.A. Lakers. Dat heb ik laatst gelezen en ik moet er nu opeens aan denken. Hij schreef dat hij elk seizoen met een soort thema begint, bijvoorbeeld “opoffering”, en dat dat goed werkt. Hij had onder andere te maken met Kobe Bryant en Shaquille O’Neal. Dat zijn toch jongens met een iets groter ego en schoenmaatje dan Wesley. Denk er maar eens over na, het is wel heel Amerikaans dus we moeten het niet overdrijven en erg oppassen dat de spelers er niet lacherig over gaan doen. Ik vraag me bijvoorbeeld af hoe Mark zou reageren. Maar volgens mij gaat zoiets beter werken dan wat de clubs allemaal doen. Elkaar beoordelen en zo, dat werkt niet. Mooi theemaatje kiezen, even met Frank, Phillip, Kees en Hans voorbespreken en in Seefeld bij de jongens droppen. En dan kunnen ze er ruim voor het WK over nadenken en ermee spelen.’

Van Marwijk keek zijn oude vriend opgetogen aan: ‘Kijk, Cook. Daarom neem ik je nou mee naar zo’n barretje. Zo’n flesje sake doet blijkbaar wonderen bij jou. Dat boek, zo’n thema, dat is misschien wel wat. En ik kan het ook wel even testen op Mark. Nog een laatste sake dan? Want

denk eraan hè, Japan in Durban, 19 juni.'

Voorn: 'Oké, nog eentje dan, om het af te leren. Skål! Want eerst maar eens 14 juni, Denemarken, Johannesburg.'

*

Het was een onvervalst mooie Italiaanse lentedag in april toen Klaas-Jan Huntelaar na de training op Milanello niet naar huis reed, maar koers zette richting het Lago Maggiore. Nog maar vier wedstrijden te gaan met AC Milan en de race om het kampioenschap was spannend. Huntelaar wilde zich even ontspannen en vissen was voor hem dé manier. Hij parkeerde zijn auto vlak bij de plek die Gattuso hem had aangeraden en liep met zijn visspullen naar de waterkant.

Hij zag geen bergen en geen medevissers: zwijgend keek hij over zijn hengel naar het azuurblauwe water. Dirk Jan Klaas Huntelaar, roepnaam: Klaas-Jan, werd op 12 augustus 1983 geboren in Voor-Drempt in de Achterhoek. Na zes weken was de familie naar het nabijgelegen Hummelo verhuisd. De Nedersaksische Wikipedia omschrijft Hummelo als volgt:

Hummel is n darp in de gemeente Bronckhorst in den Geldersen Achterhook in Nederland. Hummelo wodden veur et eerst eneumd in ne oorkonde oet et jaar 828, en den name wöd verkloard as ne samenstelling van hummel (hop) en lo (bos). Et darp logt op ne revierdune langs den Olden Iessel. De alter onstoane lintbebouwing nog altied te herkennen. Hummelo hef teggenswoordegs een bescharmd darpsgezichte. Ene van de meest herkenboare gebouwen is hotel 'De Golden Karper', ene van de oldste hotels van den Achterhoek. Bennie Jolink, zanger en veurman van de boerenrockgroep Normaal is geboren en getogen in Hummelo. Nog altied is hi-j den bekendsten inwoner van t darp.

Klaas-Jans vader was onderwijzer van beroep, maar had begin jaren tachtig geen baan kunnen vinden. Daarom werd hij zweminstructeur en beheerder van een sporthal. Ook was hij jeugdleider bij de plaatselijke voetbalclub H&K. Dat staat voor Hummelo en Keppel. Bij die club leidde vader Huntelaar het team van zijn zoon Niek, die toen zes jaar was. Toen Niek als F-pupil voetbalde en er soms spelers tekort waren, had vader Huntelaar de kleine Klaas-Jan van vier ook al laten meedoen.

De spits van AC Milan dacht aan het rugnummer dat hij dolgraag tijdens de wedstrijd op 14 juni 2010 tegen Denemarken zou willen dragen: nummer 9. Gewoon het nummer van de centrumspits. Hij had het niet zo op hoge nummers, hij was niet iemand die hiervoor zou kiezen uit bijgeloof of koketterie. Hoe ver moet het gaan, tot nummer 99? Dat was het rugnummer dat de Braziliaan Ronaldo droeg bij AC Milan. Of moeten er nummers verdwijnen, zoals het nummer 3 van Paolo Maldini? Hij vond het wel mooi dat ze het shirt pas weer uit de kast zouden trekken als een van de zonen van Maldini het eerste elftal van Milan zou halen. Dit was een van de redenen waarom hij toch van AC Milan hield. De club had weliswaar net zo weinig met vissen als hij met Armani, maar dit soort tradities kenmerkten de topclub.

De enige die een beetje begreep wat Huntelaar toch met vissen had, was zijn ploeggenoot Gennaro Gattuso. Deze spijkerharde middenvelder opende in januari 2010 een viswinkel en bleef op deze manier zijn jeugdidealen trouw, getuige zijn liefdesverklaring: 'Een droom die uitkomt.'

Vroeger wilde ik visser worden. Maar het leven stuurde me in een andere richting.'

De grootste succesperiode uit zijn carrière herhalen, dat was Huntelaars droom. In de maand februari 2006 scoorde Huntelaar bij Ajax 9 keer in 7 wedstrijden. Hij eindigde het seizoen als Ajax' topscorer, met 16 eredivisiegoals uit 16 wedstrijden, en werd ook topscorer van de eredivisie, met 33 doelpunten. In alle competities scoorde hij in totaal 44 doelpunten, in 47 wedstrijden. Ajax kwalificeerde zich uiteindelijk voor de voorronde van de Champions League, en won de KNVB-beker door een doelpunt van Huntelaar in de blessuretijd. Huntelaar werd Talent van het Jaar, een prijs die door Johan Crujff werd uitgereikt, en won in juni onder coach Foppe de Haan het EK onder 21 jaar. In de finale tegen Oekraïne scoorde hij de eerste 2 doelpunten (de eindstand werd 3-0) en met 4 doelpunten was hij topscorer van het toernooi. In zijn periode bij Jong Oranje scoorde hij in totaal 18 goals in 23 wedstrijden en werd daarmee topscorer aller tijden. Het was niet verwonderlijk dat Marco van Basten onder grote druk had gestaan om hem te selecteren voor het WK in Duitsland. Hoewel hij Huntelaar in april 2006 op de voorlopige lijst van 33 spelers had geplaatst, was hij toch afgefallen. Spitsen Dirk Kuyt, Ruud van Nistelrooy en Jan Vennegoor of Hesselink mochten wel mee. Tijdens de eerste wedstrijd na het WK, op 16 augustus, had hij zijn debuut in het Nederlands elftal gemaakt tegen Ierland op Lansdowne Road in Dublin. Toen had de vlag er bij Van Basten blijkbaar anders bijgehangen: 'Het zou zeer logisch zijn dat hij begint. En als hij speelt, vind ik hem op dit moment op die positie beter dan Dirk Kuyt.' Nederland had met 4-0 gewonnen, waarbij Huntelaar 2 assists had gegeven en 2 doelpunten had gemaakt. Hij was de eerste Oranjedebutant geworden, sinds Dick Nanninga in 1978 (tegen Tunesië), die 2 doelpunten scoorde. Alles lukte hem, hij zat echt in een flow. In die periode was de spits door het leven gegaan als 'het fenomeen'.

Huntelaar gooide de hengel nog eens een keer uit. De pers had het steeds maar over Van Nistelrooy. Van Nistelrooy was bezeten, hij wilde ten koste van alles mee naar Zuid-Afrika. Hij was drieëndertig en dit was zijn laatste kans op een WK. Daarom had hij begin 2010 een transfer geforceerd van Real Madrid naar HSV. Van Nistelrooy vond dat wel een mooie provincieclub, net als Heerenveen, PSV en Manchester United. Bovendien had de club een rijke traditie, met een glorieperiode eind jaren zeventig, begin jaren tachtig. De internationale glorieperiode was begonnen met de winst in het Europacup II-toernooi in 1977 (2-0 tegen Anderlecht in het Olympisch Stadion in Amsterdam). In 1977 was Kevin Keegan overgekomen van de Europese grootmacht in die tijd, Liverpool. In de drie seizoenen die hij bij HSV had gespeeld, had hij de club naar een hoger niveau geholpen. Hij was zelf tweemaal Europees Voetballer van het Jaar geworden en ongelooflijk populair in Duitsland. HSV was ook de enige club geweest die de hegemonie van Engelse clubs in de Europacup I (de vroegere Champions League) in de periode 1977-1984 had kunnen doorbreken. HSV had de Cup met de grote oren in 1983 gewonnen door in de finale Juventus te verslaan. Felix Magath had in de zevende minuut toegeslagen met een verwoestend schot van afstand.

Van Nistelrooy was op 24 januari 2010 in de thuiswedstrijd van Real Madrid tegen Málaga hartstochtelijk uitgewuifd in het Estadio Santiago Bernabéu. Na drieënhalf jaar, twee landstitels

en vierenzestig doelpunten in zesennegentig optredens voor Real, werd de geboren Ossenaar als een Madrileen beschouwd. Voor zijn komst had HSV vijfde in de Bundesliga gestaan, maar na de komst van de ontketende Rudi Reeperbahn had de club de Europa League in eigen stadion (tegen Liverpool) knap gewonnen. Oudere HSV-watchers discussiëren nu nog steeds over welke speler meer impact heeft gehad op de club: Keegan in drie jaar of Van Nistelrooy in anderhalf jaar.

Vergelijk dat eens met het seizoen van The Hunter. Hij was in augustus 2009 samen met bijna alle andere Nederlanders verkocht door Real Madrid. Hij had niet gekozen voor de door de club bedisselde transfer naar VfB Stuttgart, maar was later vertrokken naar AC Milan. In de eerste seizoenshelft was hij niet verder gekomen dan één gedenkwaardige wedstrijd, en wel als invaller in het uitduel tegen Catania, waarin hij in blessuretijd twee keer had gescoord. Net als Van Nistelrooy bij Real Madrid, was Huntelaar bij AC Milan met een hevige concurrentiestrijd om de spitsenplek geconfronteerd. Van Nistelrooy had met Higuain, Benzema en Raúl te maken gehad, Huntelaar had onder meer moeten afrekenen met Marco Borriello, Ronaldinho en de sluwe Pippo Inzaghi. Op advies van zijn ouders was hij bij AC Milan gebleven om rustig zijn kans af te wachten.

Het was nu de vraag of Van Marwijk zou kiezen voor Huntelaar of Van Nistelrooy als eerste spits. Van Marwijk kon elk moment bellen om hem op te roepen voor de oefenperiode met Oranje begin mei. Die ochtend had Klaas-Jan zijn ouders gebeld voor advies. Naast zijn vrouw Maddie en zijn broers Niek en Jelle hielden zij hem met beide benen op de grond. Hun nuchterheid had hem al vaker geholpen. En hun droge humor. Vader Dirk-Jan was al vaak op televisie verschenen terwijl hij een verslaggever van de Amsterdamse zender AT5 op het verkeerde been zette door niet aan te geven dat hij de vader van Klaas-Jan was. In zijn eerste biografie – *Klaas-Jan Huntelaar, van pupil tot prof* – schreef Fred Diks over de persconferentie waar Huntelaar als Ajacied werd voorgesteld aan de pers. Moeder Maud wurmde zich tussen enkele fotografen en riep: ‘Aan de kant. Ik ben van de *Hessenkoerier*, een weekblad dat in Hummelo uitkomt, en ik wil ook foto’s van Klaas-Jan Huntelaar maken!’ Ook daar had niemand in de gaten wie deze Huntelaarouder was.

In zijn latere autobiografie *Goed gehunt* (2017) zou Klaas-Jan de woorden van zijn vader van die middag als volgt opschrijven: ‘Ik zou me niet te veel zorgen maken. Je bent in de kwalificatie belangrijk geweest, je hebt drie doelpunten gemaakt. Je bent altijd uitgegaan van je eigen kracht en bent daarmee tot hier gekomen. Mentaal gezien is er helemaal niets mis, je hebt nooit gekke dingen gedaan. Bert weet dat hij op jou kan bouwen. We komen allemaal uit dezelfde streek. Maar vergis je niet, het is helemaal niet verkeerd dat Ruud zo ver is gegaan om zijn visitekaartje af te geven. Die man gaat gewoon tot het gaatje en gaat er soms ook overheen. Het is een ander type mens dan wij. Daar kan je het jouwe over denken, maar je moet in elk geval accepteren dat hij zo is. Wat jij daartegenover kunt stellen, dat is een ander verhaal. Toen je klein was hebben we drie afspraken met je gemaakt. Aan de eerste twee afspraken heb je je geweldig gehouden, de derde zal je je hele leven moeten volhouden: jij moet gewoon jezelf blijven. En je altijd volledig voor het team inzetten. Dan komt het allemaal goed.’

Huntelaar tuurde in het water. Er gebeurde niets, geen enkele rimpeling. Gattuso zou hem

toch niet naar de verkeerde visplek hebben gestuurd? Weer keek hij op zijn telefoon. Nog steeds niets. Toen hij Heerenveen verruilde voor Ajax, had hij een telefoontje gekregen of hij dezelfde dag nog naar de medische keuring kon komen. Hij had vriendelijk voor de uitnodiging bedankt. Hij was aan het vissen op het Amsterdam-Rijnkanaal. Die middag had hij nog een paar mooie snoekbaarzen gevangen. Machtig mooie beesten waren dat. Zouden die hier ook zitten?

Zijn gedachten dwaalden af naar de zomer van 2006 en de koraaleilanden en atollen van de Maldiven. Daar was hij met Maddie heengegaan na de afzegging door Van Basten. Hij had op de Maldivische tv gelukkig maar één wedstrijd van het Nederlands elftal gezien. Maar hij had wel leren duiken en heerlijk kunnen ontspannen met Maddie.

Wat zou hij nu gaan doen als hij geen eerste spits zou worden? Afzeggen? Een vakantie op een tropisch eiland zou moeilijker zijn nu de familie was uitgebreid met Seb, die inmiddels ruim één jaar was. Spanje en Italië stonden niet hoog op de verlanglijst. Misschien wel net als vroeger: gewoon naar Irrel, lekker met de auto.

Een paar uur later belde Bert van Marwijk. Uit *Goed gehunt*:

‘Klaas-Jan, met Bert.’

‘Ha Bert.’

‘Stoor ik je?’

‘Nee, ik ben aan het vissen.’

‘Al wat gevangen?’

‘Nee, niks.’

‘Ik bel om te zeggen dat je eerste spits bent, straks in Afrika. Maar Van Nistelrooy gaat ook mee. Ik wil niet dat je dit via de pers hoort.’

‘Dat waardeer ik.’

Nadat Huntelaar Van Marwijk had bedankt, hing hij op en deed hij zijn mobieltje uit. Later zou hij met Maddie en zijn ouders gaan bellen, maar nu wilde hij even vijf minuten alleen van dit moment genieten. Hij leunde achterover, deed zijn ogen dicht en kon alleen maar aan twee woorden denken: Eerste Spits.

Van de selectie van Jong Oranje waarmee Huntelaar in 2006 in Portugal Europees kampioen was geworden, waren er tot het WK in 2010 redelijk veel spelers doorgedrongen tot het grote Oranje. Van de tweeëntwintig geselecteerden waren er tien die hun debuut, voornamelijk onder Marco van Basten, hadden gemaakt (Klaas-Jan Huntelaar, Urby Emanuelson, Stijn Schaars, Romeo Castelen, Nicky Hof, Collins John, Ron Vlaar, Edson Braafheid, Demy de Zeeuw en Michel Vorm). Van de selectie van drieëntwintig spelers die het EK 2007 onder 21 jaar in eigen land winnend had afgesloten (en zich daarmee voor de Olympische Spelen van Peking in 2008 had

geplaatst) waren dat er maar vier (Ron Vlaar, Otman Bakkal, Hedwiges Maduro en Ryan Babel).

De 'generatie Huntelaar' was geboren rond het jaar 1983. Spelers als Robin van Persie, Wesley Sneijder, Nigel de Jong en Rafael van der Vaart waren in 2010 26 of 27 jaar oud. Dirk Kuyt en Joris Mathijsen waren rond de 30. Mark van Bommel, Giovanni van Bronckhorst en Ruud van Nistelrooy zaten daar duidelijk boven.

Bij andere landenteams waren spelers van deze generatie echte sterren, daar was sterrenverering meer onderdeel van de cultuur. Er werd veel verwacht van voetballers als Kaká, Cristiano Ronaldo, Fernando Torres en natuurlijk Lionel Messi. Bij de kwalificatie voor het WK 2010 namen elf verschillende spelers van het Nederlands elftal de score van 17 doelpunten voor hun rekening. Van deze spelers troffen Klaas-Jan Huntelaar (3 keer), Dirk Kuyt (3 keer), Rafael van der Vaart (2 keer) en Mark van Bommel (2 keer) meer dan één keer doel. De pers noemde meestal de namen van vijf spelers die via een individuele actie het verschil konden maken: Van Persie, Sneijder, Van Bommel, Van der Vaart en Robben. Gezien hun persoonlijkheid maakten de eerste drie aanspraak op het leiderschap van het elftal.

Twan van de Kerkhof stelde in *Management Scope* (2008) dat Nederlanders van oudsher ambivalent staan tegenover leiders, laat staan leiders met sterallures. Dit geldt zowel voor het bedrijfsleven als in andere takken van sport, zoals het voetbal. Aan de ene kant bestaat er een groot verlangen naar individuen die ver boven de massa uitsteken. Aan de andere kant hebben we moeite met het idee van perfectie. We blijven zoeken naar tekenen van zwakte. Het kan zelfs een opluchting blijken als die er zijn. Deze ambivalentie is in Nederland groter dan elders door de egalitaire cultuur. Nederlanders voelen zich ongemakkelijk over het concept van een elite en mede daarom halen we leiders die we bewonderen weer naar beneden. In het bedrijfsleven waren Rijkman Groenink (ex-ABN AMRO) en Cees van der Hoeven (ex-Ahold) sprekende voorbeelden. In de voetbalwereld spelen ook nog andere zaken mee, zoals de partner van de voetballer. Het is moeilijk denkbaar dat een voetbaljournalist in Spanje een column zou hebben geschreven over Fernando Torres met de welluidende titel: "Fernando Torres loopt zijn lul achterna". Dit ondanks het feit dat de voornaam van Torres' vrouw, Olalla, hier wel toe zou hebben uitgenodigd.'

De egalitaire cultuur uitte zich in 2010 ook in de mediawereld. Het favoriete tv-programma was *Boer zoekt Vrouw*, dat met meer dan vier miljoen kijkers per aflevering de ranglijst van best bekeken programma's aanvoerde. Volgens de makers werd het programma uitgezonden om mensen met elkaar te verbinden. In dit programma zagen we niet alleen jonge mensen, nee, het ging om boeren, gewone mensen. Het doel van de KRO, die het programma uitzond, was het vertellen van bijzondere verhalen van eenvoudige mensen.

Op het internet was ook het omgekeerde het geval. Door toenmalige populaire websites als Hyves (inmiddels opgekocht door Facebook), Facebook (nu 'het nieuwe Google') en de in 2013 als zelfstandige entiteit opgeheven korte berichtenservice Twitter werd het mogelijk om gewone

verhalen of tekstjes van bijzondere, althans bekende, mensen te lezen. Hierbij werd de drempel die voorheen tussen bekende personen en gewone mensen bestond, weggenomen. Het grote publiek kon door het volgen van tweets blijven en in contact treden met politici als Barack Obama en Maxime Verhagen, met tv-persoonlijkheden als Oprah Winfrey en Paul de Leeuw en met sporters als Lance Armstrong en Erben Wennemars.

Bij de spelers van het Nederlands elftal was Twitter voor de start van het WK geen gemeengoed. In 2009 had rechtsback Gregory van der Wiel een faux pas gemaakt. Van der Wiel was geselecteerd voor de oefentrip van het Nederlands elftal naar Australië, maar hij bleef achter in Nederland met een hersenschudding, opgelopen in de competitiewedstrijd van Ajax tegen Roda JC. Een paar dagen later bezocht hij een concert van de rapper Lil' Wayne in Amsterdam. De dag erop meldde hij dat op zijn Twitterpagina. Hij plaatste een foto op deze pagina waarop hij samen met de rapper poseerde. Van Marwijk was *not amused*: 'Hij mocht van de clubarts van Ajax niet vliegen. Maar het is wel raar dat hij dan wel bij een concert is. Als we terug zijn in Nederland moet ik het er maar eens een keer rustig met hem over hebben.' Geschrokken door alle commotie was Van der Wiel gestopt met twitteren.

Van Marwijk had begin mei zijn voorlopige selectie van vijfendertig man rond. Uiteindelijk zou hij drieëntwintig man moeten selecteren, al dan niet afkomstig van de voorlopige lijst. De lijst van vijfendertig spelers zag er als volgt uit:

Doel: Maarten Stekelenburg, Michel Vorm, Piet Velthuis, Sander Boschker.

Verdediging: Joris Mathijsen, John Heitinga, Ron Vlaar, Jeffrey Bruma, Giovanni van Bronckhorst, Gregory van der Wiel, Glenn Loovens, Roel Brouwers, André Ooijer, Edson Braafheid, Wilfred Bouma.

Middenveld: Nigel de Jong, Mark van Bommel, Orlando Engelaar, Rafael van der Vaart, Demy de Zeeuw, Wesley Sneijder, Ibrahim Afellay, Urby Emanuelson, Siem de Jong, Stijn Schaars, Wout Brama.

Voorhoede: Robin van Persie, Dirk Kuyt, Jan Vennegoor of Hesselink, Klaas-Jan Huntelaar, Arjen Robben, Eljero Elia, Ryan Babel, Georginio Wijnaldum, Ruud van Nistelrooy.

Het samenstellen van deze voorlopige selectie was niet zo moeilijk. Van Marwijk had ervoor gekozen om een paar nieuwe gezichten te selecteren voor de oefen- en hoogtestage in Seefeld. Sommige meer ervaren spelers had hij bewust thuisgelaten. Hij wist wat ze konden en hij kon ze altijd nog selecteren. Nee, het ging Van Marwijk erom om jongens als Brama en Bruma te laten

proeven aan het echte werk.

Een maand voor de start van het WK stond Oranje bij de Engelse bookmakers op plaats 7. Spanje, Brazilië en Engeland waren de grote favorieten op deze lijst. De top 10 zag er als volgt uit:

Spanje 1/5

Brazilië 1/6

Engeland 1/6

Argentinië 1/10

Duitsland 1/10

Italië 1/11

Nederland 1/12

Frankrijk 1/17

Portugal 1/21

Ivoorkust 1/26

Voor Van Marwijk kwamen deze voorspellingen niet slecht uit. Hij vond het best dat Nederland niet als favoriet en evenmin als een van de grote outsiders van start ging. Het gevaar van onderschatting van de tegenstanders was bij het Nederlandse publiek aanwezig en hij moest oppassen dat dit niet zou overslaan naar de spelersgroep.

Hij had inmiddels meerdere thema's voor het WK besproken met Voorn, maar ze vielen allemaal af. Respect, opoffering, teamwork, ze lagen allemaal zo voor de hand. Hij was op zoek naar een simpel thema dat zowel een snaar kon raken bij de spelersgroep als bij het Nederlandse volk. Want ondersteuning van het volk hadden ze hard nodig. Gezien de hoge reis- en verblijfskosten hadden maar weinig supporters ervoor gekozen om de lange oversteek naar Zuid-Afrika te maken. Voor deze generatie voetballers zou dit een WK worden dat niet viel te vergelijken met het EK in Portugal, het WK in Duitsland en het EK in Zwitserland en Oostenrijk.

2 SEEFELD

Het weekend van 8 en 9 mei 2010 was voor één voetbalvrouw in het bijzonder speciaal. Yolante Cabau van Kasbergen was de hele week ervoor al in Nederland. Op zaterdag 8 mei stond ze vroeg op om naar het parcours te gaan. Ze was een beetje bezorgd, niet om Wes, maar om de wielrenners die in hartje Amsterdam aan de eerste etappe van de Giro d'Italia moesten beginnen, een individuele tijdrit over ruim acht kilometer. Zij vroeg zich af wie er had verzonnen om de renners langs de Amstel en het Waterlooplein te laten rijden. Het was wel een aardig idee om de Amsterdamse grachten en de gevels aan de wereld te laten zien, maar de veiligheid van de renners was toch ook een groot goed. Veiligheid was sowieso een thema in Casa Cabau, met het WK in het vooruitzicht.

Er was veel onrust bij de spelersvrouwen over de trip naar Zuid-Afrika. Een jaar voor de aftrap van het WK had Henk Kesler, directeur betaald voetbal van de KNVB, tijdens een uitzending van BNR *Nieuwsradio* gezegd: 'Er zijn geen bussen, er zijn beperkt taxi's, maar als wij nu aan de mensen daar of de ambassade hier vragen hoe alle fans vervoerd moeten worden, krijgen we als antwoord dat er alleen bussen zijn voor vips. Als we dan zeggen dat er ook duizenden gewone supporters zijn, is hun reactie: "We zien wel." Verbijsterend.' Nu zou het met het vervoer van de spelersvrouwen wel in orde zijn, maar hoe zouden ze daar langere tijd kunnen doorbrengen?

In 2008 werden in Zuid-Afrika 18.487 moorden gemeld. Een gemiddelde van 50 per dag. Daarnaast werden er nog eens 18.795 pogingen tot moord geregistreerd en ook nog eens ruim 36.000 verkrachtingen. De criminaliteit had meerdere oorzaken: de steden waren vol, de werkloosheid was hoog, honderdduizenden mensen stierven aan aids, en drank en drugs tierden welig. Met name Johannesburg en Pretoria waren steden die bekendstonden als gevaarlijk. Bovendien lag de aanslag op de spelersbus van Togo nog vers in het geheugen. In Angola, waar de Afrika Cup in 2010 werd gehouden, waren bij die aanslag drie mensen om het leven gekomen. De aanslag was opgeëist door een onafhankelijkheidsbeweging in de Angolese enclave Cabinda. Hoewel het een binnenlands conflict betrof, waren de gevolgen voelbaar tot in Zuid-Afrika en de landen die deelnamen aan het WK.

Er was dan ook besloten dat de spelersvrouwen gedurende de periode van de groepswedstrijden, zo'n veertien dagen, niet naar Zuid-Afrika zouden komen. Dat had ook te maken met de KNVB, die bij dit WK (anders dan bijvoorbeeld tijdens het EK in Zwitserland) de reis en het verblijf niet *gezellig* had kunnen regelen. De afstanden waren te groot, er werd in drie verschillende steden gespeeld en het was dus lastig. Hoewel het besluit tot enige discussie met de spelers had geleid – met name Wesley Sneijder had geprotesteerd – hadden ze het uiteindelijk wel begrepen. Het alternatief dat de KNVB had aangeboden, een verblijf van de spelersvrouwen bij het trainingskamp in Oostenrijk, vonden de spelers een prima oplossing.

Yolanthe belde die avond uit haar Amsterdamse appartement met Wesley die zich in Milaan voorbereidde op de competitiewedstrijd tegen Chievo Verona. Jaren later herinnerde Wesley zich het telefoongesprek als volgt:

Yolanthe: ‘Wessie stressie, hoouoi, hoe gaat het daar? Ik ben zo blij, we hebben net de proloog achter de rug, weet je wel. En ik mocht erbij zijn toen het startschot viel. En voor deze ene keer heb ik de roze trui uitgerekte. En na de proloog zijn we met de jongens van de organisatie gaan eten en dansen in Amsterdam, weet je wel. Echt helemaal leuk!’

Wes: ‘Yo, wat vet! Ik ben zo trots op je. Ik hoop dat het wel goed gaat morgen, want jij zit in Nederland en ik in Milaan. Gelukkig zijn Jeffrey en Rodney hier. Weet je trouwens wat ik vorige week heb gedaan? Zaten we te eten bij Il Cariatolo en hadden we net ons favo gerechtje besteld, die gebakken Orbetello zeebaars in zeezout. Had ik met de kok afgesproken dat hij in die vis een horloge had verstopt. Jeffrey wist niet wat hij zag en Rodney verslikte zich bijna in zijn Principessa Gavia. Zeg prinsesje, loop trouwens eens even naar de slaapkamer en kijk eens onder de kussens.’

Nadat Yolanthe de kussens had opgetild: ‘Wessie, wat is dat nou, een reisschema?’

Wes: ‘Privévliegtuigje geregeld voor jou, en via Søren een mooi villaatje. Voor na de wedstrijd tegen Japan. Als het goed is, zijn we dan door en kunnen we het wat rustiger aan doen. Ik ga het gewoon niet trekken zonder jou daar in Afrika. Niemand hoeft het te weten. Die lui van het vliegtuigje houden hun mond wel.’

Yo: ‘Maar weet je wel of dat mag?’

Wes: ‘Ik weet zeker dat jij mij beter maakt, ik heb die energie nodig. En wie komt erachter? Vliegtuigje in, lekker naar het villaatje, wedstrijdje kijken, wij komen terug uit Durban, een heerlijk nachtje, ik weer terug naar het Hilton en jij weer het vliegtuig in. En als we straks wereldkampioen zijn kunnen we jou ook nog als het geheime wapen onthullen. Is ook alleen maar goed voor je carrière. Van gezicht van de Giro tot Prinses van Oranje.’

Zo ver was het nog lang niet. De competitie in Nederland mocht dan voorbij zijn, in Duitsland en Engeland waren ze in het weekend van 8 mei klaar en in Italië en Spanje pas op 16 mei.

Zo snel als de competitie in Nederland was afgelopen, zo snel waren de Nederlanders in juni 2009 gekwalificeerd voor dit WK. Als eerste Europese land plaatste Nederland zich toen voor Zuid-Afrika. In een groep met Noorwegen, Schotland, IJsland en Macedonië behaalde Nederland uiteindelijk in acht duels het maximale aantal punten van 24 en een doelsaldo van 17-2. Voor het eerst in de geschiedenis verloor Oranje tijdens een kwalificatie geen enkel punt.

Tijdens de loting op 4 december 2009 sneuvelde Nederland, ondanks die voorbeeldige kwalificatiereeks, nog bijna als groepshoofd. Na een wonderlijke wedstrijd tegen Ierland plaatste Frankrijk zich voor het WK. Voor de Ieren (en voor elke televisiekijker die de herhalingen kon zien) was het duidelijk dat Thierry Henry de bal tweemaal met de hand aanraakte voordat hij de voorzet gaf aan de doelpuntenmaker William Gallas. Terwijl iedereen hiervan schande sprak, gaf Henry ruitertlijk toe dat hij hands had gemaakt. In beide landen ontstonden heftige emoties. In

Ierland overheersten ontredde en woede en eiste premier Brian Cowen een replay en later toelating tot het toernooi als drieëndertigste land. Toekenning van deze eisen zou een unicum zijn geweest. De toenmalige Franse president Nicolas Sarkozy bood zijn excuses aan en de filosoof Alain Finkielkraut verwoordde de gevoelens van zijn landgenoten als volgt: 'Ik heb liever een nederlaag dan zo'n smadelijke overwinning.' De schrijver en ondernemer Jacques Attali was korter: 'Wij zijn allen Ieren.' Ondanks de emoties werden alle eisen van de Ieren afgewezen en kon Frankrijk zijn tickets naar Zuid-Afrika boeken.

Weinigen stonden erbij stil dat de Fransen op een andere manier toch gestraft konden worden. In de dagen voor de loting gingen velen ervan uit dat Frankrijk, mede gezien de prestaties op het WK 2006, recht zou hebben op een plaats als groepshoofd. De secretaris-generaal van de FIFA, Jérôme Valcke, had nachten wakker gelegen over het onrecht. Uiteindelijk besloot hij om de gebaande paden te verlaten. Bij het WK in 2006 waren de prestaties van een land bij de twee vorige WK's nog beslissend geweest voor de toelating tot de loting als groepshoofd. Een paar dagen voor de loting in 2009 besloot de FIFA om de stand op de wereldranglijst van oktober 2009 aan te houden. Het stond tenslotte nergens opgeschreven. Hierdoor kwam Nederland in de pot van groepshoofden terecht en Frankrijk niet. De secretaris-generaal weersprak dat de kwestie Henry hiermee te maken had en gaf aan de media het volgende commentaar: 'Nederland had een geweldige kwalificatiereeks, net als Spanje, door al zijn wedstrijden te winnen. Daarom zit Nederland in pot 1.' Voor Van Marwijk was dat een verrassing, evenals voor zijn Franse collega Domenech.

Van Marwijk was redelijk tevreden over de loting. Nederland kwam in groep E terecht met Denemarken, Japan en Kameroen. Het had slechter kunnen uitpakken, maar het was wel een gevaarlijke groep. In de pers benadrukte hij dat gewaakt moest worden voor onderschatting. 'Mensen zullen geneigd zijn te denken dat we dit wel even doen. Zo simpel ligt het niet. Laten we ons niet rijk gaan rekenen.' Vooral de Denen maakten indruk op Van Marwijk: 'Het land was de beste in een kwalificatiegroep met Portugal, Zweden en Hongarije.' Over Japan: 'In september hebben we met 3-0 van dat land gewonnen, maar zo gek veel beter waren we niet. Het is een bijzonder gevaarlijke tegenstander.' Kameroen was ook een tegenstander van formaat: 'Dat land behoort tot de drie beste van Afrika.'

De oefenperiode in Hoenderloo was een komen en gaan van geselecteerden en stagiaires, zoals Van Marwijk de spelers noemde die dicht tegen de selectie van drieëntwintig aan zaten. Het echte werk begon in het Oostenrijkse Seefeld. Nederland was niet het enige land dat zich in Oostenrijk voorbereidde op het WK. Ook bij Servië, Engeland en Zuid-Korea maakte een trainingskamp op hoogte deel uit van het programma. De Serven kozen Leogang uit, een skioord in de deelstaat Salzburger Land, Engeland verkoos Irtding in de deelstaat Stiermarken en Zuid-Korea zat evenals Nederland in de deelstaat Tirol.

Bert van Marwijk kwam op het idee voor de hoogtestage na het bezoek aan de Confederations Cup in 2009. Hij zag dat een land als Italië moeite had met de hoogte. Dat toernooi werd overigens gewonnen door Brazilië dat, nadat het een achterstand van 0-2 had

opgelopen, het verrassende team van de Verenigde Staten met 3-2 versloeg.

Nederland nestelde zich op 19 mei 2010 in het Dorint Vital Royal Spa Seefeld. Het meegereide journaille, waaronder Bert Maalderink en Harry Vermeegen, nam zijn intrek in het naburige Hotel Helga.

Na het diner ging iedereen op de eerste avond richting hotelkamer. Dick Voorn klopte aan op de deur van Van Marwijks Hohe-Munde-deluxe-kamer.

‘Kom erin, Cookie.’

‘Heb jij de minibar al gezien? Ik heb wel zin in een hassebassie.’

‘Goed idee, Cook, laten we even op het balkon gaan zitten. Marian is toch verzonken in *Mannen die vrouwen haten*. Heb jij het draaiboek voor de ochtendbespreking bij je?’

John Heitinga zat in bad. Hij kon de luxe van het hotel wel waarderen. Na te hebben gewoond in wereldsteden als Amsterdam en Madrid was de provinciestad Liverpool toch een maatje minder. Het was dat Charlotte-Sophie en hij een jaar eerder een dochtertje, Jezebel, hadden gekregen. Anders was het een behoorlijk saaie tijd geworden bij Everton.

Op donderdag 20 mei begon de dagelijkse routine in het trainingskamp. Na het ontbijt verzamelde de groep zich in de Paracelsuszaal. Heitinga stuurde vanaf deze dag berichten door aan de redacteurs van het bedrijfje Fobazo, dat websites van diverse voetballers in de lucht hield. De site had verschillende internationale spelers onder contract onder wie Ronaldo, Robinho en Deco en de ex-Ajaciëden Ryan Babel, Clarence Seedorf, Rafael van der Vaart, Wesley Sneijder en John Heitinga. Voordat de berichten van Heitinga geplaatst werden, gingen ze eerst langs Kees Jansma, de perschef van Oranje, om gecheckt te worden. Uit latere interviews met Heitinga en Jansma kon niet alleen een beeld van het trainingskamp geschetst worden, maar ook de verwickelingen achter de schermen die voor het grote publiek in 2010 verborgen bleven.

Van Marwijk heette de selectie welkom voor de ochtendbespreking. Van Marwijk zei te hopen dat er een goede sfeer zou ontstaan tijdens het trainingskamp. Aan de omgeving zou het niet liggen. En aan het gezelschap van de spelersvrouwen en kinderen evenmin. Ook legde hij het dagelijks regime uit: Negen uur: ontbijt. Halfelf: ochtendtraining. Halfeen: lunch. Drie uur: middagtraining of sociale activiteit. Zeven uur: diner. Halftwaalf: naar bed.

Studio Sport-verslaggever Bert Maalderink begon zijn eerste verslag uit Seefeld als volgt: ‘De eerste vier dagen is er maar één training per dag, zodat de spelers tijd met hun families kunnen doorbrengen. De teammanager Hans Jorritsma heeft zijn huiswerk goed gedaan en heeft allerlei relaxmogelijkheden geregeld. Velen kozen er vandaag voor om te gaan zwemmen en een traditioneel spabezoekje af te leggen, de meer avontuurlijke types namen een kijkje in de zoutwatergrot en de Zuid-Tirolse zweetkamer. Buiten het hotel zijn er mogelijkheden om te golfen, paard te rijden, de omgeving te verkennen via een tocht met mountainbikes en te vissen. Want het riviertje de Leutascher Ache is een paradijs voor vliegvissers. Het was dan ook niet

verwonderlijk dat een groepje rondom Klaas-Jan Huntelaar vandaag aan de waterkant te vinden was.'

Dat de vrouwen die eerste dagen in de nabijheid van hun voetballende mannen verkeerden, stuitte aanvankelijk op kritiek, voornamelijk van ex-internationals. In columns en interviews bekritiseerden zij de gang van zaken. Het was cultuurkenner Herman Pleij die in *Pauw & Witteman* de zaak in perspectief zette:

'Deze generatie, ook wel de generatie Y genoemd, is opgegroeid in een tijd van technologische vooruitgang – denk aan internet en mobiel – en economische voorspoed. Kenmerkend is de vertroetelende aandacht die zij kregen van hun opvoeders. Het gevolg daarvan is een zelfverzekerde, optimistische generatie die gewend is haar zin te krijgen. De vrijheid wordt door deze generatie zeer gewaardeerd, hoewel zij zich ook steeds vaker willen verbinden. Dat zie je dus aan die spelers, allemaal in de twintig en allemaal onder de pannen. Een doorgeschoten individualisering wordt door generatie Y niet zo gewaardeerd als bijvoorbeeld door de protestgeneratie en de generatie vóór generatie Y, generatie X. Vrijheid om je eigen ding te doen moet voor generatie Y op een zinvolle manier tot uitdrukking worden gebracht. Door de economische crisis ziet men ook een roep naar meer saamhorigheid. Men kan dit kenmerk ook bij het Nederlands elftal van 2010 herkennen. Er zijn geen leiders zoals Cruyff of Gullit. Omdat het bij deze generatie om saamhorigheid gaat, wordt de typisch Nederlandse roep om een sterke man achterwege gelaten. Mark van Bommel heeft het laatst ergens als volgt gezegd en ik citeer: "De kracht van dit elftal is dat niemand zich als leider opwerpt. Ik hoef niet de leider te zijn. Ik voel me niet geroepen. Ik kijk meer naar het team. Ik zie me niet als een leider van dit Nederlands elftal. Ik cijfer mezelf liever weg." Prachtig gezegd van Van Bommel, heel duidelijk, wat heeft die man een taalgevoel, en je ziet ook dat het werkt. Er lijkt een open beleid te zijn onder Van Marwijk en steun van het thuisfront is hierbij van groot belang.'

Op zaterdag 22 mei keken de internationals televisie. Voor het eerst in de geschiedenis werd de Champions Leaguefinale op een zaterdag gehouden. Het decor van deze historische wedstrijd was het Estadio Santiago Bernabéu, het stadion van Real Madrid. Het Nederlands elftal met aanhang zag het Bayern München van Louis van Gaal, Mark van Bommel en Arjen Robben de finale verliezen van het Inter Milaan van Sneijder en Mourinho. Bayern had na een slechte start in de Bundesliga, waarbij Van Gaal onder meer met sterspelers Franck Ribéry en Luca Toni botste, vanaf eind 2009 een mooie reeks op de grasmat gelegd en was uiteindelijk kampioen geworden. Van Gaal was de beste van München én van Hamburg én van Leverkusen én van Gelsenkirchen geworden. Dat dacht hij in elk geval. Het uitspreken, zoals in Amsterdam en Alkmaar, dat deed hij maar niet. Hij was de Duitsers gaan waarderen na een jaar München. Ze waren zelfbewust, arrogant, dominant, eerlijk, innovatief, warm en familiair. Net zoals hijzelf. Het moest worden toegegeven. Van Gaal was een trainer die zijn broodheren een mooie belegde boterham serveerde. Na Dirk Scheringa het jaar ervoor, waren Franz Beckenbauer en Karl-Heinz Rummenigge in 2010 de gelukkigen. Maar de Champions League zat er dat jaar niet in.

Vanaf zondag 23 mei werd het vizier langzaam gericht op de vriendschappelijke wedstrijd tegen Mexico. Op die zonnige eerste pinksterdag namen de spelers afscheid van hun families. Het afscheid was maar voor een kleine week, want na het trainingskamp volgden er begin juni, voor het vertrek naar Zuid-Afrika, nog twee vriendschappelijke wedstrijden in Nederland. Dan konden de spelers weer herenigd worden met hun families. De wedstrijd tegen Mexico werd in Freiburg gespeeld en was de zesde tussen beide landen. Van de vijf vorige wedstrijden wonnen beide landen twee keer en één keer werd er gelijkgespeeld. Die wedstrijd was de enige tijdens een officieel toernooi, het WK 1998 in Frankrijk. In Saint Etienne stond het bij rust 2-0 voor Nederland, maar Mexico kwam in het laatste kwartier terug tot 2-2. Doordat België niet verder kwam dan een gelijkspel tegen Zuid-Korea, gingen Nederland en Mexico samen door naar de volgende ronde.

Van de spelers die toen in het veld stonden, deed er in Freiburg, twaalf jaar later, nog eentje mee. De 37-jarige Cuauhtémoc Blanco, de man die als handelsmerk had dat hij tegenstanders kon passeren door de bal tussen zijn voeten te klemmen en vervolgens met de bal voorbij de tegenstander te springen, had zijn land in het laatste deel van de kwalificatie voor het WK 2010 bij de hand genomen. Het publiek in het Aztekenstadion gaf hem dan ook een staande ovatie na de beslissende kwalificatiewedstrijd tegen El Salvador. De vriendschappelijke wedstrijd tussen Nederland en Mexico op Duitse bodem eindigde in een 3-0 overwinning voor Nederland.

‘Ik ben blij dat ik Klaas-Jan in april al het vertrouwen heb gegeven,’ zei Van Marwijk tegen Voorn, nadat ze Huntelaar drie doelpunten hadden zien scoren.

Op vrijdag 28 mei nam Bert van Marwijk tijdens een ochtendbespreking het woord. Hij sprak op de rustige toon die de spelers en staf waren gaan waarderen, zijn woorden goed afwegend, iedereen aankijkend, scherp als een uil. ‘De campagne gaat nu echt beginnen. Ik ben tevreden met de kwalificatie, de ongeslagen status was mooi, maar dat ligt nu achter ons. Een van de bijkomende winstpunten van die reeks was dat de pers rustig bleef. Vanaf nu is dat anders, daar moeten we scherp op zijn. Jullie moeten je realiseren dat ze alles onder het vergrootglas gaan leggen. Maar belangrijker nog dan de buitenwereld vind ik jullie mentale weerbaarheid.’

Nigel de Jong fronste.

Dick Voorn zette de dvd-speler aan. De spelersgroep dacht dat ze naar een verslag van de wedstrijd tegen Mexico gingen kijken, maar de dvd was in het Engels, met basketbalbeelden en rapmuziek van Game eronder (Gregory van der Wiel wist niet wat hem overkwam), gevolgd door een speech van Phil Jackson, de coach van de Los Angeles Lakers, die uitlegde dat hij elk seizoen een thema bedacht. Hij begon met ‘The Last Dance’, het laatste seizoen van Jackson en Michael Jordan bij de Chicago Bulls en haalde ook ‘Sacrifice’ aan, het thema tijdens het moeilijke seizoen 2003-2004 bij de Lakers. Hij vertelde over de vele successen en ook de pijnlijke nederlagen die hij geleden had, met name in zijn periode bij de Lakers en hoe hij het samenwerken met sterren als Kobe Bryant en Shaquille O’Neal ervaren had. Hij nam hierbij geen blad voor de mond en had het over hun constante geruzie, de onvolwassen houding van Bryant en bijzaken zoals het lekken naar de pers. Hij hamerde erop dat een gemeenschappelijk doel en gedeelde beleving essentieel

waren voor succes. Ten slotte wenste hij het Nederlands elftal veel succes toe tijdens het WK.

Nadat de dvd was geëindigd bleven alle spelers verbaasd naar de zwarte flatscreen kijken.

Van Persie: 'Wow, wat een verhaal!'

Sneijder: 'En wie heeft dat dvd'tje geregeld?'

Van Nistelrooy: 'Was dat Kees Jansma, die via Mart Smeets bij Phil Jackson was terechtgekomen?'

Huntelaar: 'Of heb jij dat via David Beckham geregeld, Ruud?'

Van Marwijk ging niet in op die vragen, maar zei dat hij lang had nagedacht over een thema dat hij van toepassing wilde verklaren op deze campagne. Opoffering was inderdaad belangrijk, zei Van Marwijk, maar hij had gekozen voor een ander thema. Verlangen, daar ging het om. Daar begon het allemaal mee. Als de wil om te winnen diepgeworteld was, stond je al met 1-0 voor. Hij zei dat hij geloofde dat landen als Brazilië, Italië en Duitsland zo succesvol waren op grote toernooien omdat daar zowel de spelers als de gehele bevolking het verlangen naar een titel met hun hele ziel voelden. Die voetbalbeleving wilde hij ook bij de spelers zien. Hij wilde dat zij zichzelf als winnaars zagen en niet als eeuwige beloften. Het was hoognodig dat het team veranderde. Dat het niet meer het team was dat de wereld zo leuk had vermaakt in een paar wedstrijdje, maar op het moment suprême struikelde over een meedogenloze tegenstander. Niet het team dat onnodig gele en rode kaarten opliep of onbesuisd duels inging met het risico op blessures. Niet het team dat zich liet provoceren door Duitsers, Portugezen of andere landen. Niet het team dat door bijzaken van de kaart raakte. En niet het team dat alleen bestond uit een verzameling goede voetballers, nee, uit een eenheid, een volwassen team dat op de juiste momenten toeslaat of temporiseert, dat de wedstrijd, de tegenstander en de scheidsrechter kan lezen en bij wie maar één doel vooropstaat.

Van Marwijk: 'Daarom hoort bij verlangen ook het besluit en de daadwerkelijke actie om verantwoordelijk te handelen. En bij verlangen hoort ook overgave: wie daadwerkelijk verlangt, moet zich durven overgeven.'

Toen Van Marwijk zag dat hij een snaar had geraakt bij de spelers, vroeg hij hen om zelf rustig na te denken over verlangen. Hij zou er in Zuid-Afrika op terugkomen waarbij hij verwachtte dat elke speler hier iets over zou kunnen zeggen. Een eigen gedachte, een eigen ervaring of iets uit een boek of film. Het maakte niet uit, het ging erom dat iedereen van elkaar kon zien hoe belangrijk verlangen in hun leven was.

Op 29 mei eindigde het trainingskamp in Seefeld en een dag later eindigde de Giro d'Italia met een tijdrif in Verona, bekend van het jaarlijkse Operafestival. Eind mei was een deel van Nederland in de ban van een ander jaarlijks muzikfestival. Nadat Sieneke op 7 februari de vier andere kandidaten op het door Yolande Cabau van Kasbergen gepresenteerde Nationaal Songfestival had verslagen, maakte Nederland zich op voor het Eurovisie Songfestival. De vraag was of Nederland voor het eerst sinds 1975, het jaar dat Bert van Marwijk wereldkampioen

klaverjassen werd, weer zou kunnen winnen. De schrijver van het liedje, Pierre Kartner, had zich laten inspireren door oude successen zoals 'La La La' uit 1968 (artiest: Massiel), 'Boom Bang-a-Bang' uit 1969 (Lulu), 'Diggi-Loo Diggi-Ley' uit 1984 (The Herreys) en natuurlijk het voor Nederland winnende 'Ding-A-Dong' uit 1975 (Teach-In). Zou Nederland nu weer een dubbelslag kunnen behalen? Helaas werd dit verlangen geen werkelijkheid. Het liedje 'Ik ben verliefd (Sha-La-Lie)' kon geen potten breken.

Bert Maalderink sloot zijn dagelijkse verslag af: 'En zo eindigt het trainingskamp in Seefeld. Waar iedereen schrok toen Arjen Robben zijn enkel bezeerde, de spelersvrouwen de kindjes vermaakten, Robin van Persie zijn magische crossbarkick toonde en Klaas-Jan Huntelaar kampioen vliegvissen werd. Kortom, Nederland is klaar om te gaan. Terug naar Nederland. Nog twee keer oefenen. Op 1 juni in De Kuip tegen WK-deelnemer Ghana en op 5 juni de uitzwaaiwedstrijd in de Amsterdam ArenA tegen het Hongarije van Erwin Koeman.'

3 DENEMARKEN

Lonneke Schaars kon zich de dag dat de iPhone van haar Stijn met een harde tik op de keukenvloer belandde nog goed herinneren. Geen iBeer, iFart en ook geen Sleep Cycle Apps meer. Stijn staarde voor zich uit naar het rode Boretifornuis. Lonneke kwam verschrikt de keuken in en hoorde haar man een paar woorden prevelen: 'Dat heb ik weer.'

Uit een artikel van Marco Timmer in *Voetbal International* (2008) blijkt dat Stijn Schaars al sinds zijn jeugd een afwezige jongen was. Lonneke had het vaker van Stijns moeder Alice gehoord: 'Soms was ik Stijn even kwijt en dan vond ik hem boven met zijn kin op de overloop en de rest van zijn lijfje op de trap. Was meneer weer eens weggevallen.' Ook bij de plaatselijke Gendtse feesten was het soms zover: 'Stijn was zo druk geweest met dansen en gek doen, dat hij ondanks de harde muziek in slaap viel. Het gebeurde hem in het begin ook op de kleuterschool. Als de kinderen in een kring zaten, zat Stijn op zijn stoel te slapen.'

Stijn was ook geen gemakkelijke eter. Een keer hadden zijn ouders hem bewust thuis laten zitten, omdat hij zijn spaghetti niet wilde opeten. Het ging om een paar hapjes, maar Stijn wilde niet. Moest hij zelf de trainer opbellen, dat hij niet kwam trainen. Dat deed hij dan ook, maar wel met tranen in zijn ogen. Op zijn dertiende had Stijn een heel moeilijke periode, door groeistuipe kon hij bijna zijn bed niet meer uitkomen. Alles deed hem pijn, hij kon toen een jaar lang niet trainen wat mentaal heel zwaar voor hem was.

In zijn professionele voetbalcarrière ging het ook allemaal niet van een leien dakje. Bij zijn debuut bij Vitesse, de met 1-4 verloren thuiswedstrijd tegen FC Utrecht, liet trainer Mike Snoei hem eerst invallen om hem na twintig minuten weer te wisselen. In zijn eerste seizoen bij AZ kreeg hij eind 2005 last van een heupblessure. Bijna was hij in 2006 meegegaan naar het WK. Hij werd door Van Basten op het laatste moment opgeroepen om als stand-in mee te gaan, waar hij eventueel een geblesseerde speler had kunnen vervangen. Omdat de blessures niet van dien aard waren dat die geblesseerde spelers het WK zouden missen kon hij op de dag van de opening weer naar huis. Tijdens het seizoen 2006/2007 liep Schaars een zware enkelblessure op, waardoor hij slechts enkele wedstrijden in dat seizoen speelde en geen enkele wedstrijd in het volgende seizoen. Hij werd dan ook niet geselecteerd voor EURO 2008.

Was Stinus er tijdens de dramatisch verloren wedstrijd tegen Sporting Portugal in 2005 nog niet bij, hij had wel een aandeel in de schlemielige uitschakeling in de Champions Leaguegroepsfase in 2009 tegen Standard Luik. In de laatste groepswedstrijd tegen Standard was het nota bene de keeper die de 1-1 binnenkopte en daarmee AZ naar de laatste plaats in de groep verwees. Stijn stamelde voor de camera's van *Studio Sport* een paar zinnen bij elkaar: 'Dit verzin je niet. Ik ben heel erg teleurgesteld. Dit moet ik even verwerken.'

Dat verwerken kon bij Schaars nog wel even doorgaan. Dat hij door supporters te koop was gezet op Marktplaats om de schulden bij de failliete AZ-sponsor DSB te verminderen vatte hij

maar op als een grap, maar door het telefoontje van Van Marwijk miste hij voor de derde keer op rij een groot toernooi. Het was nu vrouw en zoon Milan eerst. De Algarve, dat leek Lonneke wel wat, maar eerst kochten ze een nieuwe iPhone.

Zonder Stijn Schaars checkte het Nederlands elftal op 5 juni, enkele uren na de gewonnen wedstrijd tegen Hongarije, in op Schiphol voor de vlucht naar Johannesburg. Ze zaten gelukkig in business class, de FIFA had dat mooi geregeld voor alle deelnemende landen.

Robin van Persie tikte Glenn Loovens zachtjes tegen het achterhoofd. 'Hé Batman, niet geblesseerd raken bij het instappen, hè!' Loovens was dat soort prikjes van Robin wel gewend en begon zogenaamd te hoesten, terwijl hij, in een proestende ademstoot, het woord eikel uitstootte. Dat soort geintjes haalden ze vroeger vaak uit. Loovens was kind aan huis bij de Van Persies en vice versa. De families woonden twee straten van elkaar vandaan en als kinderen logeerden ze vaak bij elkaar. Hans Loovens, de vader van Glenn en zelf een voormalig eredivisievoetballer, kon zich van die logeerpartijen nog herinneren dat hij naar boven ging en de twee daar push- en sit-ups zag doen. Dat vond hij niet normaal, de meeste kinderen zouden tv-kijken en chips eten. Op zomeravonden voetbalden ze vaak op het pleintje aan de Libanonweg in Rotterdam, lang nadat alle andere jongens naar huis waren, samen met de derde amigo, Saïd Boutahar. Ze speelden samen bij Feyenoord, vanaf de c'tjes, toen Robin van Excelsior overkwam. Ze overleefden selectie na selectie. In die tijd vulden ze hun dagen met trainen, voetballen en slapen en tussendoor gingen ze naar school. Dat bleef zo tot in het eerste van Feyenoord.

Uit een artikel in *NRC Handelsblad* in 2006 van Annerieke Goudappel blijkt dat Robin voor grote daden en roem was voorbestemd. Voor Robins geboorte werd zijn vader, die kunstenaar was, op een tentoonstelling voorgesteld aan een helderziende. 'U kent mij niet,' zei de vrouw, 'en ik ken u niet, maar u heeft twee dochters en u krijgt binnenkort een zoon.' Bob van Persie zei: 'Ik heb inderdaad twee dochters en als ons volgende kind werkelijk een zoon wordt, dan wil ik meer weten. Dan kom ik bij je terug.'

Twee weken nadat Robin was geboren, zocht Bob van Persie de helderziende op. Ze zei: 'Het is een heel aparte. School is niks voor hem, maar op het sportveld is hij een koning. Het wordt een Nederlands elftal-jongen. Een Ferrari-jongen. De enige in je familie bij wie het geld met bakken binnen zal stromen.'

De familie Loovens was nooit een helderziende tegengekomen. Glenn moest het doen met zijn moeder die zijn eerste keepershandschoenen – want Glenn begon als keeper bij de F'jes – inlijstte. Ze hingen in Glenns kamer aan de muur, naast een potloodtekening van Ruud Gullit en Marco van Basten.

Later werd Glenn een dijk van een verdediger, een moderne Rinus Israel. Bij Cardiff City, de club waarvoor Loovens bij Feyenoord vertrok, leverde hem dat de bijnaam The Terminator op. Bij Celtic leerde hij in ontelbare Old Firms te strijden tegen de eeuwige rivaal Rangers.

Eljero Elia dacht niet aan enige strijd of onenigheid toen hij in een van de ruime businessclasstoelen weggleed terwijl hij zijn iPod iets zachter zette. De stewardessen kwamen

langs met een versgeperste jus. Hans Jorritsma baande zich een weg door de gangen, met zijn onafscheidelijke notitieblok in zijn handen. Hij telde de hoofden en groette Eljero, nadat die zijn enorme koptelefoon even had afgezet, met een vrolijk: 'Morning Mister Radio.' Het leven was mooi. Hij zat in het vliegtuig op weg naar zijn eerste WK.

Het vliegtuig begon te taxiën. Bijna hadden ze een volledige Nederlandse voorhoede gebouwd bij HSV met Eljero, Ruud en Romeo als onderdelen. Dat klonk als een klok en voelde als een nieuwe Italiaanse sportauto met twee snelle spoilers en een beestachtige bumper, maar het mocht niet zo zijn. Romeo werd door trainer Labbadia niet opgesteld.

Maar Eljero dacht niet meer aan zijn achtergebleven ploegmaat. Zo ging dat toen en zo zal het altijd wel blijven. Hij dacht aan het WK en aan zijn eigen kansen. Arjen was natuurlijk van glas, als die het hele WK zonder blessures zou doorkomen zou dat een wonder zijn. Bovendien had Van Marwijk Robben steeds vaker op rechts gezet. Dat zou ook een uitkomst zijn. Het zou weleens allemaal zijn richting kunnen uitrollen. Tevreden nam hij een laatste slokje van zijn jus voordat het werd weggehaald. Hij deed zijn ogen dicht en zijn gedachten voerden hem terug naar het eerste WK dat hij als kind had beleefd: het WK van 1994. De familie Elia was toen tijdens de zomervakantie in Suriname en iedereen was voor Brazilië, zelfs in de wedstrijd tegen Nederland. Dat snapte hij toen niet en dat snapte hij hier in de Boeing nog steeds niet. Zeker niet met spelers als Dennis Bergkamp en Marc Overmars, zijn grote voorbeeld, in de basis. Nadat het vliegtuig de *cruising altitude* bereikt had, ging hij er eens echt lekker voor zitten. Schoenen uit, een paar oefeningen voor de nek en schouders, stoel een beetje naar achteren en hij kon los.

Later zou hij *Wall Street 2, Money never sleeps* gaan kijken, maar nu eerst een andere vorm van ontspanning. Via zijn manager had hij een paar maanden eerder aan KLM gevraagd of zij een speciale iPhone App konden maken. KLM, die moeilijke tijden doormaakte in 2010, kwam een frequent flyer als Elia graag tegemoet en lanceerde een paar weken voor het WK de KLM Airplane App. Via deze app konden reizigers in de lucht verbonden worden met het internet. Elia wilde ook op zaterdag kunnen doorgaan met de aan- en verkoop van onroerend goed. Hij deelde niet alleen de ambities op het veld met Marc Overmars, maar ook diens ambities op het zakelijke vlak.

Terwijl Eljero Elia druk was verwickeld in zijn aan- en verkooporders, legden Heitinga en Van der Vaart een klaverjasje tegen Arjen Robben en Mark van Bommel. De bondscoach was verderop in gesprek met Bert Maalderink, die was overgekomen uit de economy class. Even off the record bijpraten. Hugo Borst schreef later in zijn WK-boek *Happen naar de baas? De wonderbaarlijke adviezen van Cookie Voorn* dat het Voorn weer opviel dat de twee Berten elkaar nauwelijks aankeken en al helemaal niet met elkaar konden lachen. Het leek wel alsof ze elkaar totaal niet begrepen.

Ruud van Nistelrooy had plaatsgenomen naast Edson Braafheid. Hij begon over de vlucht, KL 0591 en vroeg aan Edson wat hij bij het vluchtnummer voelde. Edson kwam niet verder dan dat hij de vlucht nogal lang vond en dat hij daarom zijn steunkousen had aangedaan en om het uur even ging lopen om de spieren los te maken. Maar dat bedoelde Ruud niet. Hij begon over zijn rugnummer bij HSV, nummer 22. Dat nummer was voor Ruud om twee redenen bijzonder. Het deed hem denken aan vroeger, aan de Brabantse bingoavonden, die hij als kind bijwoonde. En

toen hij in Manchester een keer naar een Engelse bingoavond ging hoorde hij dat het getal 22 in Engeland 'Two little Ducks' werd genoemd. In Hamburg vonden ze dat Rafael van der Vaart als een eend liep, was dat nou geen toeval? Braafheid keek hem aan en kon niet anders dan rustig knikken, ondertussen graaiend in zijn zakje met zoutjes. Maar Van the Man ging verder en begon te fluisteren. Hij had het over de spirituele betekenis van het getal 22. De belangrijkste les voor dat nummer is zelfbeheersing. Terwijl hij zijn tomatensap in één keer leegde, biechtte hij aan Edson op dat hij daar altijd moeite mee had, met zelfbeheersing. Hij geloofde er ook niet echt in, hij wilde er helemaal voor gaan. Alleen zo kon Nederland wereldkampioen worden. De vlucht was een goed teken, vond Van Nistelrooy. Braafheid knikte terwijl hij in zijn stoel zijn nek en vingers kraakte. Van Nistelrooy begon over de K, de L en de getallen 0, 5, 9 en 1. 'Als je die getallen optelt en de waarde van de letters in het alfabet, kom je uit op 38 en als je de 3 en de 8 optelt kom je uit op 11. En 11 is net als 22 een spiritueel getal. De les voor 11 is zelfverlichting. Het gaat om het vinden van de waarheid. Nederland zal in Zuid-Afrika eindelijk verlicht worden, eindelijk wereldkampioen worden, de ware wereldkampioen.'

'We-we-wereldkampioen,' prevelde Braafheid.

Dat woord ving Wesley Sneijder op toen hij langs de veteraan en de rookie liep. 'Laat je niet gek maken door Ruud, Edson. Die man wil zo graag, die haalt er van alles bij. Zelf blijven nadenken, hè!'

Op O.R. Tambo International Airport, genoemd naar de ANC-leider Oliver Reginald Tambo, wachtte in de ochtend van 6 juni een menigte van in oranje gestoken Zuid-Afrikanen het Nederlands elftal op. De spelers zwaaiden geamuseerd naar deze menigte en deelden hier en daar wat handtekeningen uit. Daar stond de bus al. Vier jaar eerder had de tekst op de bus een kleine rel opgeleverd. De bedenker van de tekst, Theo Vlug uit Soest, had in het kader van een prijsvraag de winnende tekst ingezonden: 'Oranje op weg naar goud' en haalde daarmee de woede van bondscoach Van Basten op de hals. Wijs geworden, besteedde de KNVB dit klusje deze keer niet uit en na een lange brainstorm rolde de volgende leus uit de koker: 'The Dutch Lions.'

De bus zette zich in beweging naar de luxe wijk Sandton. Deze naam is een combinatie van twee voormalige gedeelten, Sandown en Bryanston. Gedurende de laatste vijftien jaren voor het WK was Sandton het commerciële en financiële centrum van Johannesburg geworden. Veel investmentbankers, consultants en advocaten declareerden hier hun uren. Dat geld werd dan uitgegeven in de restaurants en winkels in Sandton City, één van de grootste winkelcentra in Zuid-Afrika. Met merken als Gucci, Louis Vuitton, Cartier, Hugo Boss en Toys 'R' Us, kwamen de spelers van het Nederlands elftal en, later, hun families niets tekort.

Het Nederlands elftal naderde het Hilton Sandton, 500 meter van Sandton City vandaan. Een witte bunker met een paar palmbomen bij de ingang kwam de spelers tegemoet. Er waren meer palmbomen te vinden bij het zwembad, maar daar zouden weinig spelers gebruik van maken tijdens de Zuid-Afrikaanse winter. De kamers waren netjes en schoon. Dat kon men wel aan de familie Hilton overlaten.

De Denen kozen er niet voor om op hoogte in een stad te verblijven. Zij kozen voor zee, golf en luxe in het Simola Golf and Country Estate. Dat ligt in Knysna, 500 kilometer ten oosten van Kaapstad, en maakt deel uit van de Garden Route. De Denen wilden vooral rust en ontspanning.

Edson Braafheid was de eerste dagen maar met één ding bezig: hij wilde stemmen. Op 9 juni was heel Nederland in de ban van de Tweede Kamerverkiezingen en Braafheid wilde zijn burgerplicht vervullen. Hij was altijd in Nederland ingeschreven gebleven en had München en Glasgow gelaten voor wat ze waren. Braafheid was trots op Nederland, maar ging niet stemmen op Rita Verdonk, nee, hij was groot fan van André Rouvoet. De ChristenUnie, dat ging het worden. Hij vond het geweldig dat de Surinaamse DOE-partij en de ChristenUnie nauw samenwerkten. De woorden van Carl Breeveld, de voorman van de DOE-partij, klonken als muziek in Braafheids oren: 'Ik waardeer de ChristenUnie omdat er vooral accent wordt gelegd op de inhoud. Hier in Suriname wordt veelal nog op de man gespeeld, in plaats van op de bal.'

Braafheid had begin maart, vlak voor de oefenwedstrijd tegen de Verenigde Staten, het benodigde M3-formulier ingestuurd zodat hij in Zuid-Afrika per brief kon stemmen. Hij was immers wegens werk in het buitenland. En op 9 juni was het zover. De receptioniste van het Hilton Sandton kwam bij het ontbijt met een briefstembewijs, een stembiljet, een retourenveloppe en een handleiding.

Toen Sneijder zag dat de linksback Rouvoet aankruiste werd hij witheet. Hij was niet vergeten dat Rouvoet bij het EK in 2008 had gesproken over Oranje dat voorin met Van Persie, Van Nistelrooy, Kuyt en Robben goud in handen had. Rouvoet had hem niet eens genoemd! En als speler die het beste bij de ChristenUnie paste had Rouvoet Dirk Kuyt genoemd. Hij kende de woorden nog precies: 'Iemand die positief in het leven staat, die op het veld een gangmaker is, en die ik ook nooit zie zeuren tegen de scheidsrechter.' Dat was gewoon een aanval op hem geweest, een elleboogstoot in zijn nek! Sneijder kon zich dan ook niet inhouden: 'Jezus man, je gaat toch niet op die pannenkoek van een Rouvoet stemmen? Zelfstandig nadenken, kom op nou, ik zei het toch al!'

Voor Edson Braafheid was het zijn eerste grote toernooi met Oranje. Van de spelers uit de selectie had er één op het WK 1998 in Frankrijk gespeeld. Dit was Giovanni van Bronckhorst. Van de spelers die bij EURO 2000 mee hadden gedaan was Ruud van Nistelrooy er – naast Van Bronckhorst – in 2010 ook bij. Na het gemiste WK 2002 hadden John Heitinga, Wesley Sneijder, Arjen Robben en Rafael van der Vaart bij EURO 2004 voor het eerst hun opwachting gemaakt op een groot toernooi. Vervolgens hadden zij gespeeld bij het WK 2006 en EURO 2008. De commentatoren in 2010 constateerden dan ook dat de groep in balans was: de dragende spelers hadden ervaring opgedaan bij meerdere grote toernooien, er stonden een paar gretige debutanten klaar en enkele veteranen brachten rust en ontspanning in de groep. De aanvoerder had aan vijf grote toernooien meegedaan: tijdens het WK 2010 haalde Van Bronckhorst Phillip Cocu in en kwam daarmee op plaats 3 op de lijst van Oranjespelers met de meeste interlands, achter Edwin

van der Sar en Frank de Boer.

De periode van 1998 tot 2010 had het Nederlands elftal (en het thuisfront) een mix aan emoties opgeleverd. Van goede toernooien met bijna een finaleplek (WK 1998 en EURO 2000) tot bittere teleurstelling (gemist WK 2002). Van penaltycomplex (WK 1998 en EURO 2000) tot penaltykillers (EURO 2004). Van een mooie revanche (tegen Argentinië op het WK 1998) tot een nieuwe *angstgegner* Portugal (kwalificatie WK 2002, EURO 2004, WK 2006). En van weergaloos voetbal in de groepsfase tot verlies tegen een zwakker geachte tegenstander (het Rusland van Guus Hiddink bij EURO 2008). Ook nevenzaken hadden een rol gespeeld: De Wissel van Arjen Robben in 2004 en de reactie van de media op deze beslissing en ook de tragische dood van het te vroeg geboren dochtertje van Khalid Boulahrouz in 2008. Tijdens de kwalificatiereeks voor het WK 2010 was er, afgezien van enkele speldenprikjes in de pers over Wesley Sneijder, geen sprake geweest van grote tegenslag buiten het veld, laat staan op het veld. Het leek alsof Bert van Marwijk zijn troepen goed onder controle had.

Carice Anouk van Houten was er niet echt met haar hoofd bij, op 10 juni in Pathé Tuschinski. Jude Law zat naast haar bij de première van *Repo Men*, maar ze was maar met één ding bezig. Toen ze haar pen voor de zoveelste keer in haar mond stopte en op de dop begon te kauwen, was de maat bij Jude vol. Dat deden Sadie, Samantha en Sienna nou nooit. Maar zodra hij het papiertje uit de handen van Carice had gegrist, begreep hij het. Het was een voetbalpoule die nog maar half ingevuld was. Jude, een fervent supporter van de Londense club Tottenham Hotspur, begreep het als geen ander. 'When is the deadline?' vroeg hij. 'Tomorrow noon,' zei Carice. 'Just before the opening match.' Jude knikte, en het verbaasde hem niet dat hij Carice later tijdens de afterparty de deur uit zag glippen.

Carice, die in het voorjaar van 2010 in Zuid-Afrika was geweest voor de opnames van de film *Black Butterflies*, was verliefd geworden op het land en verheugde zich enorm op het WK voetbal. Haar vriendin Halina Reijn kon zich daar niets bij voorstellen. Zij was een grote schaatsfan en dat werd in 2010 nog verhevigd door De Wissel (van Sven). Ze volgde het schaatsteam in de zomer dan ook fanatiek en had haar vakantie laten samenvallen met de eerste training van Sven in Collalbo. Vanuit Italië twitterde ze er hevig op los met Carice, die op 11 juni fris voor de televisie zat, klaar voor de openingswedstrijd tussen Zuid-Afrika en Mexico.

De openingsceremonie begon met honderden trommelaars in de vorm van de cijfers 2010 op het veld, gevolgd door het geluid van 94.700 trommels op de tribune. Het organisatiecomité had onder elke stoel een trommel neergelegd. Op het ritme van het lied 'Ke Nako' ('Het is tijd') werden de eerste tonen van dit WK gezet. Vervolgens kwamen er mannen en vrouwen met beschilderde gezichten en gewaden uit alle windstreken van Afrika het veld op die vol extase dansten op het ritme van de drums. 'Ke Nako Nako Ke, Ke Nako!' Het leek wel een Nieuw-Zeelandse haka. Het feest was compleet na optredens van Shakira, Alicia Keys, John Legend en de Black Eyed Peas.

Maar de openingswedstrijd werd een deceptie voor de Zuid-Afrikanen. Deze was, zoals wel vaker bij grote toernooien, van een bedenkelijk niveau. Het thuisland kon de druk blijkbaar niet aan, terwijl de Mexicanen, winnaars van de CONCACAF Gold Cup in 2009, op sleeptouw werden genomen door de ervaren Blanco en de jonge sensatie Javier Hernández.

Nadat de selectie Mexico met 1-0 had zien winnen, presenteerde Hans Jorritsma het sociale programma. Daar waren maanden van onderhandelingen aan voorafgegaan, maar eindelijk was de kogel door de kerk. Jorritsma had de dagen sinds de aankomst in Zuid-Afrika goed gebruikt om de laatste gaten in het programma te vullen, heen en weer bewegend tussen spelersraad, bondscoach en de lokale attracties en autoriteiten.

De volgende dag, zaterdag 12 juni, zouden ze naar de Culinnan diamantmijn gaan. Dit programmapunt was op speciaal verzoek van Sneijder en Van der Vaart opgenomen. Ze hadden gelezen dat daar in 2009 een 507-karaats witte diamant was ontdekt. Dat was een mooie vondst, die tot de top 20 van grootste kwaliteitsdiamanten behoorde.

Op 18 juni, de dag voor Nederland-Japan, zouden ze, en dit was een verzoek van Dirk Kuyt en Maarten Stekelenburg, een bezoekje brengen aan Fitzsimmons Snake Park in Durban. Zij waren sinds hun jeugd gefascineerd door de zwarte en de groene mamba, twee slangen die in dit park konden worden bewonderd. 'Voor deze gelegenheid komt de bekende bioloog Freek Vonk voor ons invliegen. Hij houdt zich sinds zijn zeventiende bezig met gifslangen, waaronder de zwarte mamba,' vertelde Jorritsma. 'Yes!' riepen Dirk en Maarten in koor en ze keken elkaar verrukt aan.

Op 24 juni, de dag van Nederland-Kameroen, zou in de buurt van Kaapstad de wijngaard Buitenverwachting bezocht worden. Dat was op verzoek van iedereen. Niet om hem eens hard te raken, maar voor een *high tea*. Met sandwiches en verschillende gebakjes. Dat was licht verteerbaar en goed voor de broodnodige energie. Voor dit uitje zouden wijnkenners Guus Hiddink en Frank Rijkaard komen invliegen.

Ook stond het Krugerpark, in de buurt van Johannesburg, op het programma, maar dat kon alleen worden bezocht als Nederland door de groepsfase heen was. En, verzekerde Jorritsma: 'Als we door de groepsfase komen, is er een speciaal nachtprogramma na de wedstrijd tegen Kameroen.' Met name de jongens die voor het eerst bij een groot toernooi waren glunderden: een nachtprogramma!?

De Denen waren helemaal niet bezig met een sociaal programma, laat staan een nachtprogramma. Ze waren voornamelijk aan het golfen op de door Jack Nicklaus ontworpen baan. En ze waren *eager*. Niet alleen bij het golfen, maar ook tijdens de voorbesprekingen. Morten Olsen zat erbovenop. Hij had in de jaren tachtig deel uitgemaakt van de beste generatie Deense voetballers aller tijden. Die generatie had Denemarken voor het eerst laten kennismaken met een WK, dat van 1986 in Mexico. Denemarken, met Morten Olsen als aanvoerder, belandde in de poule des doods met Duitsland, Uruguay en Schotland, teams die allemaal met swingend voetbal door de Denen werden verslagen. Tegen Uruguay werd het nota bene 6-1, met een hat-trick van

Preben Elkjaer Larsen. De supporters zongen: 'We are red, we are white, we are Danish Dynamite.' Dit Denemarken was, samen met het Argentinië van Maradona en de verrassende Belgen, de sensatie van het toernooi.

Groots en meeslepend winnen en dan onnodig verliezen in de knock-outfase. Het deed een beetje Nederlands aan, beide landen leken sowieso wel enigszins op elkaar. Ze hadden allebei één grote prijs gewonnen, het Europees Kampioenschap. Nederland in 1988, Denemarken, met het campingelftal, in 1992. Verder waren er eind jaren zeventig, begin jaren tachtig veel Deense spelers (onder meer Lerby, Arnesen, Jesper Olsen, Mølby, Nielsen en later de broertjes Laudrup, Tomasson en Rommedahl) naar Nederland gekomen, die het niveau van de eredivisie omhoog hadden getild. De vier eerstgenoemden werden door Johan Crujff onder zijn vleugels genomen. 'Hij was als een koning die audiëntie hield,' aldus Jan Mølby in zijn autobiografie 'Jan de Man'. 'Hij wist alles en je kon niets anders dan luisteren. Soms wilde je dat hij zijn mond hield, maar dat deed hij toch niet.'

Ook in de samenleving en politiek waren er parallellen tussen beide landen. In de tien jaar voor het WK 2010 waren beide landen opgeschrikt door politiek geweld. In Nederland was de filmregisseur Theo van Gogh in 2004 vermoord, in Denemarken was begin 2010 op het laatste moment een aanslag op de cartoonist Kurt Westergaard verijdeld. Na de verkiezingen in 2010 was in Nederland ook druk gespeculeerd over het Deense model van een centrumrechtse regering die gedoogsteun zou krijgen van een populistische partij.

Wat beide landen gemeen hadden in hun WK-deelnames, althans bij die van na 1950, was dat ze beide nooit in de groepsfase van een WK waren gesneuveld. Denemarken bereikte in 1998 de kwartfinale en in 2002 de achtste finale.

Het duel in Johannesburg was de eerste keer dat de twee landen op een WK tegen elkaar zouden spelen. En Morten Olsen wilde zó graag winnen. Hij was zijn trainerschap en zijn vertrek bij Ajax in 1998 niet vergeten. Zijn val was volgens hem ingeleid en gestimuleerd door de affaire-De Boer. De broers wilden weg en spanden een arbitragezaak tegen Ajax aan. Tijdens die zaak uitten zij zware kritiek op Olsen die het toen als volgt ervoer: 'Dat kan niet en dat mag niet. Ik had onmiddellijk geen krediet meer.' En na de terugkomst van de broertjes: 'Ik had die twee jongens meteen moeten wegsturen. Verloren had ik toch al. Ik was de man van de saaie trainingen, en later had ik ook van tactiek geen verstand. Het werkklimaat was verpest.' Hoe graag zou hij nu het werkklimaat bij Van Marwijks assistent Frank de Boer, in het Hilton Sandton in Johannesburg, willen verpesten.

Olsen manoeuvreerde zijn team in 2010 tegenover de buitenwereld bewust in de underdogrol, de rol die hij, zoals altijd, vol enthousiasme op zich nam. Volgens hem was dat het grote verschil tussen Denemarken en Nederland. De Denen konden zich rustig verzoenen met deze rol, ze hoefden niet zo nodig op de voorgrond te treden. In de voorbereiding had hij het vooral over de mentale weerbaarheid van de Nederlanders en liet hij zijn team beelden van Nederlandse blunders zien: van kaarten voor Crujff wegens mekkeren, Kieft tegen Vercauteren, Rijkaard tegen Völler en het klappen van Wesley Sneijder naar een Italiaanse scheidsrechter bij de derby Internazionale-AC Milan. Na afloop zei Olsen acht woorden: 'Spille med din hjerne, men

gøre dem forrykt.’

Op maandag 14 juni om 13.30 uur waren de Nederlandse snelwegen nagenoeg leeg, terwijl de digitale snelwegen en de bedrijfskantines zich juist vulden. Op dat moment floot scheidsrechter Carlos Amarilla af voor de eerste WK-wedstrijd van Nederland op Afrikaanse bodem. Deze Paraguayaanse ingenieur had drie wedstrijden op het WK 2006 gefloten: Verenigde Staten-Tsjechië, Zwitserland-Togo en Oekraïne-Tunesië. Nederland begon furieus. Sneijder, Elia en Robben strooiden met passjes alsof het korrels hagelslag waren. Bij een Nederlandse aanval in de achttiende minuut bereikte het stemgeluid van tv-commentator Frank Snoeks het hoogtepunt:

‘Heitinga komt op ... Wat staat die jongen toch altijd mooi op de poten. U zult het niet leuk vinden, maar hij doet me een beetje denken aan Beckenbauer in zijn goede tijd ... Heitinga naar Elia! Elia vanaf links. Elia, Jacobsen weg. Dat is mooi. Nu Agger, dat is nog mooier. En nu. Bij de achterlijn. Elijaaaaa! Jongen, wat doe je nou? Ha, haaaaaaa! Dat kan helemaal niet. Dit is toveren, dit is TiTaTovenaar in Tivoli. Hoe krijg je het voor elkaar? Bal klem in de kruising, de crossbarkick van Van Persie! Wat een moment!

Ooooooh, en hij springt nu vanzelf los en Sørensen slaat hem het veld in. Leuke bal die Jabulani. Nederland maakt misbaar, niet doen jongens. Dat heeft geen enkele zin. En Sneijder haalt ze weg! Goed van die jongen. Is het een doelpunt? Nee, ooooooo! Nee, hij komt inderdaad niet achter de lijn. De scheidsrechter heeft gelijk. Daar komen die Denen goed weg.’

De Denen kwamen inderdaad goed weg en ze schrokken wakker. Morten Olsen keek van de zijlijn naar de grote schermen in het stadion en zuchtte diep. Gelukkig, Amarilla maakte deze keer geen fout. Dat was bij het vorige WK (Oekraïne-Tunesië) en de WK-kwalificatie (Colombia-Brazilië) wel anders geweest. Olsen floot, met zijn gekromde duim en wijsvinger van zijn linkerhand in zijn mond, naar Poulsen en balde zijn rechtervuist. Daarna vuistte hij die rechterhand in zijn linkerhandpalm. Hij stond daar, omringd door 94.700 toeschouwers, als een moderne Paus, zijn gebalde rechterhand in de linker, op en neer wiegend.

Het deed Phillip Cocu een beetje denken aan de film *Boys from Brazil*, op het moment dat de jonge, gekloonde Hitler met ongeveer dezelfde handbeweging zijn perfect getrainde dobermannpinchers opdraagt om de beruchte nazikamparts Dr. Josef Mengele aan stukken te rijten.

Maar dit waren geen Braziliaanse boys, dit was niet de *Seleção*. Dit was Denemarken. Het land dat met 3-0 van Nederland had verloren tijdens EURO 2000, dat wist Cocu nog wel. Phillip Cocu, een erkend hondenliefhebber, werd jaren later in het televisieprogramma *Who let the dog out?* gevraagd waaraan hij dacht in de dug-out, na dit gebaar van Olsen. Cocu antwoordde: ‘Ik had op dat moment een vrij rustige rol. Het weer was goed. Ik had die ochtend gewonnen met balletje koppen samen met Frankie. Het gebaar van Olsen maakte een wirwar van gedachten in mij los. Ik dacht niet alleen aan de dobermannpincher, maar ook aan de Saluki. Die hond kan niet tegen een harde aanpak of ruwe correcties. Als hij vindt dat hij ten onrechte gestraft is, kan hij een behoorlijk lange tijd mokken. Als hij weet dat hij zelf fout zit, kan hij schuld bewust en

verontschuldigend met zijn staart kwispelen. En natuurlijk dacht ik aan de Deense dog. In die ene seconde zag ik hem opeens voor me: de Duitse dog! De Deense dog bestaat in Nederland helemaal niet. Ik weet nog dat ik mij erover verbaasde dat ik hier niet eerder in de voorbereiding aan had gedacht, maar dat dit op 14 juni 2010, om 13.48 uur door mijn hoofd spookte.'

Nigel de Jong voelde dat het moeilijker ging. De Denen leken frisser, gretiger. Nigel, zoon van de Surinaamse ex-international Jerry, was al lang niet meer de frivole speler uit de Ajaxjeugd. Over zijn omschakeling van flierefluitend talent naar controlerend middenvelder had hij in een interview gezegd: 'Ik heb veel in mezelf geïnvesteerd en veel blessureleed gekend. Dan moet je voor jezelf een keer de omschakeling maken. Wat wil je nu eigenlijk? Wil je echt naar de top? Dan moet je kritisch naar jezelf zijn, en realistisch. Ik heb de rust gezocht bij mijn familie en mensen dicht bij mij. Na mijn tweede grote blessure, een knieblessure, dacht ik: nu moet ik sterker terugkomen. Geen half-halfwerk meer.'

Inspiratie voor die omschakeling had hij wellicht gevonden in zijn moeder Marja. Zij had als nierpatiënte na de scheiding van Jerry moeten rondkomen van een bijstandsuitkering. Ze had hem op een leven zonder haar voorbereid: 'Dan moet je voor je zusje zorgen.' Nigel had het haar beloofd.

Op zijn zestiende had hij zijn eerste contract bij Ajax getekend. Op vrijdag 18 oktober 2002 had trainer Ronald Koeman hem gebeld, die zei dat hij de dag erop met Ajax 1 tegen AZ moest spelen. Eerst was hij naar bed gegaan, maar iets later was hij toch weer opgestaan. Dit moest hij toch samen met zijn moeder vieren: debuten bij Ajax 1.

Bert Hiddema omschrijft hem in zijn boek *De nieuwe tijd* (2004) als speels, met een geweldige traptechniek en niet terugdeinzend voor gedurfde acties. Het ging van een vanzelfsprekendheid, alsof hij al jaren meespeelde. Zijn kracht werd geroemd, zijn uithoudingsvermogen eveneens, zijn mentaliteit was voorbeeldig, zij het dat hij zich in een onbewaakt moment kon opfokken tot een ongeleid projectiel.

De Denen susten de Nederlanders in slaap. Hoe De Jong er ook aan trok, er gebeurde weinig bij de Oranjespelers. Integendeel, De Jong zag zelfs steeds vaker een armada van rood-witte Vikingen het middenveld bezetten.

En dan die Amarilla. Die keek bij elke Deense overtreding de andere kant op. Hier, wéér een overtreding van Poulsen op de enkels van Van Bommel. Dat kon toch niet! Hij moest en zou die scheids terechtwijzen. Er gebeurde iets wat Nigel zijn hele leven niet zou vergeten, en Carlos trouwens ook niet. Hij rende zó snel naar de scheidsrechter toe, al gesticulerend en schreeuwend, dat hij te laat kwam om te kunnen stoppen. Hij gleed uit en schampte onbewust Amarilla's scheenbeen. Die aarzelde geen moment en trok rood.

De controlerende middenveldmiljonair – die in 2009 naar verluidt 8,1 miljoen euro verdiende – had die controle één moment verloren en hij moest eruit.

Nederland moest verder met tien man.

Wanhopig hief Van Marwijk zijn armen richting hemel, terwijl De Jong de veiligheid van de kleedkamer opzocht. In de rust reageerde Sneijder zich op Van Persie af door te klagen dat hij onvoldoende ballen afspeelde. Na de rust zou het anders moeten. Ze zouden het met tien man kunnen klaren, maar dan moest Robin wel wat ballen aan hem afgeven.

In de tweede helft ging het wel anders, maar niet zoals Sneijder bedoelde. De Denen, aangespoord door de steeds fellere Morten Olsen, voelden dat dit hun grote kans was. Ze kwamen uit hun schulp en overklasten de Nederlanders, die meer met elkaar bezig waren dan met de wedstrijd. Anders dan bij de laatste twee toernooien, verloor Nederland nu zijn eerste wedstrijd. Oranje kwam nog goed weg met de 0-2. Doelpuntenmakers waren Poulsen en Bendtner.

4 JAPAN

Frank de Boer zag wat hij had gevreesd, een Nederlands elftal zonder gogme. Gedold door de Denen. Maar goed, de Denen waren gewoon beter en hadden de man-meer-situatie goed uitgespeeld, een prestatie op zich. De Boer kon niet tegen zijn verlies, dat had hij vroeger tijdens potjes kaarten met Ronald al niet gekund, en na een verloren WK-wedstrijd kon hij het al helemaal niet. Hij stapte met een zwaar gemoed op Olsen af, omdat zoiets nou eenmaal moest. ‘Ehhhhhh, nou, goed gedaan hoor, trainer,’ kwam er nasaal uit. ‘Dank je wel, jongen, dat is nou fair van jou. Veel succes, hej.’ Tja, wat moet je met zo’n man, dacht De Boer terwijl hij hem een hand gaf. Snel de tunnel in, weg uit het licht.

De spelerstunnel stelde een mijnschacht voor met ruwe, donkere muren. Johannesburg was immers gesticht na de vondst van goud. Overal rond het stadion waren kunstmatige bergen van de gouddelving te zien. Wat een tegenstelling met de tunnel, waar het donker was en de spelers en trainers licht hellend omhoog liepen, terug naar de kleedkamers. De Boer zette even aan, hij had geen zin om langer bij die Denen in de buurt te zijn. De Denen waren, zoals gebruikelijk, heel rustig. Geen liedjes, geen geschreeuw. Tomasson probeerde De Jong nog een hart onder de riem te steken: ‘Eerst die late goal bij AC Milan en nu dit. Jullie komen er wel overheen.’ Maar de Nederlanders dachten niet aan de toekomst. De wedstrijd woelde emoties los en die emoties moesten een weg naar buiten vinden. Ze gingen verhaal halen bij elkaar.

Sneijder, tegen Van Persie: ‘Hé, wat liep je nou te doen, gast. Ik zei toch dat je die ballen bij mij moest inleveren.’

Van Bommel tegen De Jong: ‘Sjeesus, waar sloeg dat op? Hoezo die sprint? Denk toch eens een keer na, man.’

Van Marwijk reageerde als een Deen: rustig en weloverwogen. ‘Kan gebeuren jongens. Ik vind alles best, snap dat jullie balen, maar verwijten maken, daar heeft niemand iets aan. Laten we hopen dat de FIFA Nigel niet te zwaar straft. Verder bespreken we dit morgen. Voor nu: over en uit.’

Nadat de spelers de teleurstelling van hun lijven hadden gewassen en met natte haren naar de bus liepen, bleef Van Marwijk even met Voorn achter in de kleedkamer: ‘Hmm, waar komt dat geruzie vandaan? Dat hebben we nog niet meegemaakt. Dit bevalt me voor geen cent.’

Voorn: ‘Maar het is er en we moeten ermee zien te dealen. Zo’n eerste verlieswedstrijd hoeft ook helemaal geen ramp te zijn. Die goal van Vassily Rats in 1988 was iedereen al vergeten toen Nederland de finale won. Dat was ook zo bij Jong Oranje bij het EK onder 21 jaar in 2006. Dat is trouwens wel een goede mop: de openingswedstrijd verliezen en dan in de finale die eerste overwinnaar verslaan. We gaan de finale toch niet tegen Denemarken spelen? In hetzelfde stadion nog wel? En dat geruzie? Rustig blijven, eerst een nachtje slapen.’

De volgende middag stonden de camera's van *Studio Sport* goed opgesteld bij het trainingsveld. De Universiteit van Witwatersrand beviel Bert Maalderink uitstekend. De accommodatie was mooi, met drie velden, voor voetbal, cricket en rugby. Van Marwijk had voor het rugbyveld gekozen, dat het verst van de snelweg lag en iets groter dan het voetbalveld was. De nieuwe grasmatten, door de FIFA goedgekeurd, flonkerde in de zon. Het was maar een kwartier van het hotel van het Nederlands elftal vandaan. Wat voor Maalderink belangrijk was: er was geen mogelijkheid om het veld af te schermen met muren, wanden of andersoortige zichtbelemmerende objecten. Geen besloten trainingen dus, zoals vier jaar eerder. Bert kon zich de trucjes nog herinneren die hij daar had uitgehaald. Op zoek naar een appartement in de buurt en daar met de camera door een klein gat filmen. Daar had hij toch maar een mooie primeur mee weten te scoren. Ja, hij wist toen precies welke speler welke kleur hesje kreeg.

Hesjes waren belangrijk voor Maalderink. Ze gaven status aan, gaven de dragers vertrouwen. Bert Maalderink was in 1963 geboren in Steenderen, gemeente Bronckhorst, waar de voorouders van Giovanni waarschijnlijk ook vandaan kwamen. Het lag vlak bij Hummelo en Keppel, waar Klaas-Jan Huntelaar was opgegroeid. Maalderink praatte vaak in termen van jeugdtelevisie. Zijn items met Van Basten waren doordrenkt met *Peppi & Kokki*-verwijzingen en als het ging om de mores in de sportjournalistiek citeerde hij graag Bassie en Adriaan. Van Bastens voorganger, Dick Advocaat, was ook met de spitsvondigheid van Maalderink geconfronteerd. Maalderink had het een geweldige vondst gevonden. Hij hoopte dat zijn loopbaan hiermee in een stroomversnelling zou komen. Hij had toen geen seconde getwijfeld, hij wist dat hij goud in handen had. De bijnaam die hij voor Dick Advocaat had verzonnen, was ... Dikkie Dik.

Even was zijn carrière in een dipje gekomen, in 2008. Direct na de uitschakeling van Nederland tegen Rusland had Maalderink zijn ontslag aangekondigd wegens gebrek aan vertrouwen en steun uit NOS-hoek. Ongetwijfeld zal hierbij ook hebben meegespeeld dat er een paar dagen voor het begin van EURO 2008 een Boycot Bert Maalderink-hyvespagina was opgericht met als motto: '1 doel, 1 gevoel, samen zijn we Oranje, en Bert moet oprotten.' Gelukkig voor Bert, opende radiopresentator Rob Stenders een week later een andere profielpagina op Hyves om hem te steunen. Twee maanden na EURO 2008 was bekendgemaakt dat Maalderink toch besloten had aan te blijven. In 2010 wilde Maalderink het niet zover laten komen. Bij wijze van charmeoffensief had hij een boek geschreven, *Buiten Beeld – De Oranje jaren van Bert Maalderink*, dat hij in april op de markt bracht.

De training was ongelooflijk fel. Bert Maalderink zag scherpe charges en flitsende combinaties. Er was geen rondootje te zien. Van Marwijk haalde Robben voor de zekerheid dan ook maar even van het veld. Het afmaken op doel was een lust voor het oog. De ballen vlogen er van alle kanten in. Maar de felheid uitte zich ook in overcompensatie. Ibrahim Afellay, normaal gesproken een rustige speler, raakte in zijn ambitie om in de basis zelf te komen Wesley Sneijder lelijk op diens enkel. Sneijder hinkelde met een pak ijs op de bezerde enkel van het veld.

De andere spelers volgden een halfuur later. Ze lieten Maalderink links liggen. De journalist

vond het wel wat, die spanning. Tot dan toe was het WK gezapig geweest. Hij zat daar maar in Johannesburg met elke dag dezelfde reportage over Oranje, terwijl zijn collega Jeroen Stekelenburg het hele land door toerde. Nu eens op bezoek bij de Denen, dan bij de Argentijnen en op dit moment alweer op weg naar de Japanners in het plaatsje George.

Misschien kon Maalderink wel wat met Sjors en Sjimmie. Of met Pietje Bell. Want er borrelde iets. Hij zag het in de ogen van de spelers. Nu moest hij scoren. Zeker na zo'n nederlaag, dan was iedereen gespannen. Hij had sommige spelers al eens eerder samen gezien in de sushibar, 's middags na de training. Hij besloot het erop te wagen.

Toeval bestond niet. Daar zat een groepje internationals aan de door de Nederlandse koks bereide zalm en tonijn. Niemand had hem gezien. Hij ging achter een pilaar staan en kon alles horen. Sneijder had het hoogste woord. Edson Braafheid was het slachtoffer.

'Zeg nou eens een keer wat, loop nou niet de hele tijd zo braaf te knikken. Wat vond jij nou van die tik van Afellay? Kom op, een echte vent heeft ballen. En hoezo Edson? Alsof jij de nieuwe Pelé bent. We hebben het wel over de beste nummer 10 aller tijden, uit de vorige eeuw wel te verstaan. Ik zou zo mijn naam veranderen, dat kan je misschien ook lekker per briefje doen. Hou op man, dat stemmen was toch nergens voor nodig. Nederland gaat toch naar de klote. Azië, daar gaat het gebeuren!'

Van Persie reageerde: 'Loop niet zo te fokken, man.'

En zo ging het maar door. Bert wist voldoende, hij glipte weg. Hij dacht aan de woorden van Hugo Borst: 'Altijd iets achter de hand houden bij Van Marwijk. Dan breng je hem uit zijn evenwicht, kun je lekker scoren.' Het liep niet tussen Van Marwijk en hem. Wat was er dan mooier dan zo'n ruzie?

Het diner was er één uit duizenden, althans het culinaire gedeelte. Het vermaarde restaurant Le Canard was afgehuurd en de koks van het Nederlands elftal, Johan Klein Gebbink en Siepko Lutjeboer, hadden samen met cheffin Freda Appelbaum een bijzonder menu samengesteld. Van alle gerechten was van tevoren precies bekend welke ingrediënten erin zaten. En ze kookten ook samen. Het zou toch niet moeten gebeuren dat iemand iets in het eten zou doen. Ze misten de wedstrijd die op dat moment werd gespeeld, Brazilië tegen Noord-Korea, een geflatteerde 3-0, maar niemand was daarmee bezig. De wedstrijd tegen Denemarken werd bij meerdere tafels nog eens goed doorgenomen.

Op de terugweg liep Bert van Marwijk met Dick Voorn op. Jaren later hoorde Hugo Borst welk gesprek zich op die landerige terugweg, na die paar cognacjes, ontspan:

'Cook, wat vind jij er nou van?'

'Vond het wel een lekker hapje.'

'Lachen hoor. Ik bedoel van de situatie.'

'Niets mis mee. Ze zijn eerst goed wakker geschud door die Denen, hebben zich afgereageerd en zijn het samen aan het verwerken.'

‘En Sneijder?’

‘Die pakt het wel op, hij wil zo graag. Ook voor Mourinho.’

‘Ik zit ook nog met iets anders. Die Maalderink, die begint me nu al de keel uit te hangen. En we moeten nog drie weken.’

‘Ik zou een keer zelf het initiatief nemen. Altijd maar in de verdediging. Ik zou zeggen, doe het anders dan Advocaat en Van Basten. Denk aan wat jeugdseries en mep eens als eerste. Dat is volgens mij de aanpak bij die Bert.’

De volgende dagen was Bert Maalderink al vroeg op. Hij werd iedere keer wakker met weer een idee voor een scriptje voor de persconferentie. Het voordeel van die nachten was wel dat hij op 17 juni, twee dagen voor de wedstrijd tegen Japan, alles al zo goed als af had. Het was alleen nog een kwestie van samenhang in de nachtelijke ideeën brengen. Het was zo simpel: nog een keer beginnen over de wedstrijd tegen de Denen, en over de buitenlandse reacties daarop. Dan een paar citaten voorlezen van de Japanse trainer die na de 1-1 tegen Kameroen goed op koers lag. Vervolgens heel nonchalant vragen naar de sfeer in de groep. En dan ‘go for the kill’.

Van Marwijk antwoordde op Maalderinks eerste vraag dat een verlies in de eerste wedstrijd heel goed zou kunnen uitpakken in de rest van het toernooi. Daarna vuurde Maalderink de buitenlandse krantenkoppen over de wedstrijd tegen Denemarken op hem af.

Uit *Bild-Zeitung*: ‘Die Holländer machen wieder Krach.’

Uit *The Sun*: ‘Denmark: to be; Holland: not to be.’

Uit *The Daily Star*: ‘Nobody’s making plans for Nigel.’

‘Dat is niet best, toch? En de Japanse trainer is ook niet mis: “Wij gaan de halve finale halen. Als Zuid-Korea het kon, waarom wij dan niet?” Wat doet dat nou bij u?’

‘Niet zoveel hoor, Ernie.’

‘Maar wat doet dat met de groep? Kunnen zij dit wel aan? Dit hebben ze nog nooit meegemaakt. Ze zijn zelfs nog nooit op achterstand gekomen, niet in de kwalificatie en niet in vriendschappelijke wedstrijden.’

‘Eens moet de eerste keer zijn. Daar worden ze hard van, Ernie.’

‘Wat, Ernie? Nu wordt hij helemaal mooi. Oké, een laatste vraag dan: Wesley Sneijder heeft Edson Braafheid gisteren keihard aangepakt. En ik weet dat uit de allerbetrouwbaarste bron. Wat gaat u daaraan doen?’

‘Dat is al intern opgelost. Vreemd dat dit naar buiten komt trouwens. De persconferentie is wat mij betreft nu dan ook afgelopen. Hier, ik heb wat voor je.’

Van Marwijk gooide een geel speelgoedeendje richting de verbouwde verslaggever.

Bert Maalderink stond als aan de grond genageld. Dit kon niet uitgezonden worden. Dat zou

de doodsteek zijn, eerst het echec op EURO 2008 en nu dit. Hij kon voor de NOS wel een mix maken met vragen van andere journalisten. De vraag was alleen of de andere zenders het laatste eindje van de persconferentie wél zouden uitzenden. Dat was, helaas voor Maalderink, inderdaad het geval. *Voetbal International* zond de beelden op RTL uit, hetgeen tot gejuich onder de selectie in Zuid-Afrika leidde. RTL was sowieso de kijkcijferkoning, omdat ook *RTL Boulevard* goed scoorde op die avond.

Een redactrice van *RTL Boulevard* had zich namelijk voorgedaan als een vriendin van Yolenthe Cabau van Kasbergen en in die hoedanigheid met een van de zussen van Yolenthe gebeld. Die zus trapte in de zorgvuldig opgezette val. Zus Cabau liet zich ontglippen dat Yolenthe even in het buitenland was. De RTL-redactrice was gespitst op dit soort tips. Ze had eerder in de *Privé* gelezen dat het komende huwelijk van Wesley en Yolenthe in Toscane zou worden gehouden. Maar waar in de Toscane, dat was de vraag. Dit was een unieke kans. Wesley in Zuid-Afrika en Yolenthe onderweg, waarschijnlijk met Anouk Smulders of alleen. De redactrice belde opgetogen met haar contactpersonen van verschillende luchtvaartmaatschappijen. Toen die haar geen bevestiging konden geven besloot ze om haar mannetje op Schiphol-Oost, de plek voor helikopters, vips én privévliegtuigen te bellen. Na lange onderhandelingen kwam het hoge woord eruit. Yolenthe was in een privévliegtuig op weg naar Zuid-Afrika. Albert Verlinde kon die avond in de huid van zijn naamgenoot Alberto Stegeman kruipen en dit nieuwtje brengen als de scoop van de eeuw.

De uitzending leverde een zwaar verontwaardigde Johan Derksen op ('Verwijder die Sneijder uit de selectie, nu, ongehoord!'), een Willem van Hanegem die over de schreef ging ('Sluit die gozert op in een celletje op Robbeneiland') en een voorspelbare René van der Gijp ('Nederland is te klein voor Sneijder geworden').

Jeroen Stekelenburg zat bij de Japanse selectie in het Fancourt Hotel, Country Club and Golf Estate in George, niet ver weg van de Denen en Fransen. Het was een oase van rust. De spelers en de staf waren hoffelijk tegen elkaar en de jonge spelers keken zichtbaar op tegen de oudere spelers. Als waterdragers in de Giro haalden zij flesjes water en staken die bij de oudere spelers in hun rugzakjes.

Stekelenburg vond het wel mooi, exotische tegenstanders bij een WK. Dat was bij het schaatsen zo en ook bij het voetbal. Hij had zich goed voorbereid. Zo wist hij dat Nederland op WK's alle wedstrijden tegen Aziatische landen had gewonnen (WK 1978: 3-0 tegen Iran, WK 1994: 2-1 tegen Saoedi-Arabië, WK 1998: 5-0 tegen Zuid-Korea). Zijn reportage luidde als volgt:

'Terwijl de Europese en Amerikaanse cultuur worden gekenmerkt door individualisme, is de Japanse cultuur gebouwd op collectivisme. In een collectivistische cultuur ligt de nadruk op conformisme, aanpassing en gehoorzaamheid. Beroemdheden passen beter in een collectivistische dan in een individualistische cultuur. In Japan wordt hoog tegen een beroemdheid opgekeken, en vooral tegen een westerse beroemdheid. De uitspraken van een beroemdheid worden kritiekloos geaccepteerd, want ze zijn niet voor niets beroemd. De machtsafstand tussen beroemdheid en volgers is vrij groot.'

Een ander aspect van de Japanse maatschappij is een fenomeen dat *senpai kōhai* heet. Senpai kan wel worden vergeleken met de westerse mentor of oudere, en kōhai met protegé of jongere. De kōhai doen soms klusjes voor de senpai zoals het wassen van kleding en schoonmaken. Maar het gaat om meer dan autoriteit op basis van senioriteit, het gaat om een wederzijdse verplichting. Van een kōhai wordt respect voor en gehoorzaamheid aan de senpai verwacht, en op zijn beurt moet de senpai de kōhai beschermen en hem op de best mogelijke wijze coachen. Je merkt hier aan alles het verschil met Nederland.

Het moge bekend zijn dat Guus Hiddink dit fenomeen bij het Zuid-Koreaanse elftal in 2002 doorbrak. Jong en oud zaten allemaal aan verschillende tafeltjes. Jongere spelers durfden de ouderen niet eens in de ogen te kijken. Hiddink husselde de verschillende groepjes door elkaar. Maar dat hebben we hier bij Japan nog niet gezien.

Japan heeft voor 2010 driemaal meegedaan aan een WK. In 1998 verloor het alle wedstrijden in de groepsfase, zelfs tegen Jamaica. In 2002, tijdens het WK in eigen land (en in Zuid-Korea), werd het groepswinnaar in een groep met België, Rusland en Tunesië en strandde het in de achtste finales tegen de latere nummer drie Turkije. In 2006 werd het weer laatste in de groep, deze keer met Brazilië, Hiddinks Australië en Kroatië.

Dat Japan al voor 1998 invloed op de voetbalwereld en ook op het WK had blijkt – verrassend genoeg – uit een typisch Japans fenomeen, een manga, met de naam *Captain Tsubasa*. Deze strip die vanaf 1981 uitkwam, niet alleen in Japan maar ook in Italië en Spanje, heeft indertijd jongetjes zoals Zinédine Zidane, Francesco Totti en Fernando Torres aangezet om een leven als profvoetballer te ambiëren.

Nederland speelde slechts één keer eerder tegen Japan. Tijdens een oefenwedstrijd in 2009 werd het in Enschede 3-0 voor Nederland in een matige wedstrijd. Enig lichtpuntje waren de debuten van Eljero Elia, Glenn Loovens en Piet Velthuisen. Na de 1-1 tegen Kameroen is Japan gebrand op een goed resultaat in de wedstrijd in Durban. De coach vertelde mij dat de wedstrijd enorm leeft bij het thuisfront.'

Bert van Marwijk stapte met een klein knoopje in zijn buik op 18 juni in de hotellift op weg naar de voorbespreking van de wedstrijd tegen Japan. Normaal gesproken hield hij de voorbespreking op de wedstrijddag, maar Nederland speelde de volgende dag weer om 13.30 uur.

Van Marwijk maakte de opstelling aan de groep bekend en ging kort in op de tactiek. Hij verwachtte een fysiek sterk Japan dat zou blijven rennen. Hij herinnerde de groep aan de video die ze de dag ervoor hadden gezien met opnames van het Oost-Aziatisch Voetbalkampioenschap, waarin Japan derde was geworden, en van de wedstrijden tegen Engeland en Ivoorkust. Het overgrote deel van de voorbespreking werd echter gebruikt voor een eerste discussie over verlangen, dit als vervolg op de sessie in Seefeld.

Van Marwijk gaf als eerste het woord aan John Heitinga.

'Verlangen,' zo herhaalde de verdediger fluisterend het thema, 'betekent voor mij willen.'

‘Harder!’ riep Van der Vaart.

‘Verlangen betekent voor mij willen!’ riep Heitinga door de ruimte.

‘Wat bedoel je?’ vroeg Mathijsen.

‘Mijn ouders gingen scheiden en hoe graag ik ook wilde dat ze bij elkaar kwamen, het gebeurde niet. Maar echt verlangen, echt willen, werd me door mijn opa bijgebracht. Mijn opa werd in 1927 in Indonesië geboren. Als hij voetbalde in zijn jeugd, was dat op blote voeten. Op zijn eenendertigste kwam hij met vrouw en kinderen naar Nederland. Na de scheiding van mijn ouders woonde ik doordeweeks bij mijn moeder in Alphen aan den Rijn en in de weekenden bij opa en oma in Ter Aar. Mijn grootvader bracht me elke zaterdagochtend naar De Meer. Bij mijn debuutwedstrijd kon opa niet aanwezig zijn omdat het een risicoduel was. Toen ik thuiskwam zei-ie: “Ik hoop dat ik het nog eens mag meemaken dat je in Oranje speelt.” In 2002 speelden we met Ajax tegen NAC en scheurde ik mijn kruisband. Samen met opa heb ik toen in de catacomben gehuild, maar hij hield me voor: “Het komt goed, jongen, het komt goed.”’

Men kon in de zaal nu een speld horen vallen.

Met stemverheffing vervolgde de Evertonsspeler: ‘Die revalidatie was echt afzien! Het allerergst vond ik het dat ik mijn opa aan de kant zag lijden toen hij me zo in het zwembad zag ploeteren.’

Bij de gedachte aan die periode hield Heitinga het ook in 2010, in het luxehotel in Durban, niet droog. Hij kon er nog net uitkrijgen: ‘Het grootste verlangen dat ik heb gevoeld was na mijn operatie. Ik wist niet meer of ik ooit kon spelen. Wat heb ik toen gebeden dat ik er weer bij kon zijn. Wat wilde ik het graag. En nu sta ik hier, met jullie!’

Ze applaudisseerden allemaal, floten op hun vingers. De bondscoach knikte bijna onzichtbaar naar zijn assistent: het had effect!

In Nederland maakten supporters zich weer op voor een vroegertje, zaterdag vulden de cafés zich al vanaf 12.00 uur. Een aantal zzp’ers, een in die tijd sterk in opkomst zijnde beroepsgroep, had een nieuw drankje op de markt gebracht dat goed paste bij de steeds positievere stemming over de economische situatie in Nederland, én bij de wedstrijd tegen Japan. Op het etiket van het drankje met de naam Hupsaké stond te lezen: ‘Op de optimisten, de doeners. Op initiatieven, kansen en nieuwe mogelijkheden. Op iedereen die de wil heeft om een weg te zien en de wil heeft om hem in te slaan.’

Van Marwijk zette zijn bidon neer naast de dug-out. De Japanners vlogen er vanaf de eerste minuut in. Maarten Stekelenburg kreeg aanvalsgolf na aanvalsgolf te verwerken en de verdedigers werden aan alle kanten voorbijgelopen. In de drieëndertigste minuut werd de watervlugge Shinji Okazaki ten val gebracht door Joris Mathijsen, die net een stapje te laat kwam. Het was een zuivere penalty, die Okazaki zelf verzilverde. De wedstrijd was, vanuit Nederlands perspectief, het aankijken nauwelijks waard. Het was een heel harde pot met veel spelonderbrekingen en maar

weinig zuivere speeltijd. Nederland moest alle zeilen bijzetten, ook omdat Nigel de Jong deze wedstrijd geschorst was. Ibrahim Afellay deed het niet onverdienstelijk als zijn vervanger, maar de automatismen die Van Bommel en De Jong hadden ontwikkeld zagen de toeschouwers nu niet terug in het spel van Nederland.

Ook in de tweede helft bleef Japan de betere ploeg. Nederland kreeg iets meer rust in zijn spel toen Huntelaar in de vijftenzestigste minuut werd gewisseld voor Ruud van Nistelrooy. Hij bleek het aanspeelpunt te zijn waar Nederland op wachtte. En hij had niet alleen een gevoel voor positie, nee, hij had ergens een positiemagneet, zoals Jan Mulder ooit over hem schreef.

Maar nog steeds was het 1-0 voor Japan. De trainer Takeshi Okada, die in het voorjaar van 2010 nog onder zware druk stond, dacht al aan de krantenkoppen die zouden verschijnen: 'We houden van je, tactisch genie Okada.' Misschien zou er wel een soccer manager game worden gemaakt, een echte Okadagame! Was zijn aanpak toch goed geweest: een langdurige voorbereiding tegen Europese teams, waarvan er nu gelukkig twee in de poule zaten. En natuurlijk zijn manier om spelers te motiveren. Als een speler een pass te langzaam verstuurde zei hij altijd: 'Denk je dat we de halve finale kunnen halen met dat soort passjes?' Nog vijf minuten. Snel nog even een wissel.

Nakazawa, de aanvoerder, wist hoe het spelletje werd gespeeld. Rustig slofte hij naar de zijlijn. Frank de Boer hield het niet meer en stormde uit de dug-out, zo naar de vierde official. Die zette zijn meest vijandige glimlach op en verwees De Boer met zijn wijsvinger terug de dug-out in.

Het was nu *kick and rush*. Hoge ballen voor de pot. Twee nederlagen zouden bijna zeker uitschakeling betekenen. Einde toernooi, roemloos naar huis.

Japan schopte alle ballen naar voren en over elke lijn die ze maar zagen. Nog een corner. Iedereen ging naar voren. Stekelenburg durfde het niet aan, hij schreeuwde zijn spelers vanaf de eigen helft toe. Sneijder trapte het gras van zijn schoenen, het reclamebord (Emirates) viel om. Zijn trap was strak en perfect. Vlaar torende boven iedereen uit en kopte de bal onhoudbaar in. De Japanners konden het niet geloven. Ze vielen uitgeteld op de grond. Vlaar rende naar de zijlijn en sprong in de armen van Frank de Boer, die hem voor de wedstrijd nog had aangespoord om met corners mee naar voren te gaan. Jack van Gelder kon het in de radiostudio ook niet geloven, 1-1 tegen Japan, in de laatste minuten. Wat een geluk, wat een draak van een wedstrijd, maar wat een lefgozertjes ook, die Japanners.

Terwijl Oranje in de late middag terugvloog naar het basiskamp in Johannesburg, had Yolenthe Cabau van Kasbergen in haar villa Wesley de beslissende corner zien schoppen. Ze zou hem die avond eindelijk weer zien.

Het vliegtuig met de Oranjeselectie landde ruim voor 20.30 uur, toen Denemarken-Kameroen op het punt stond te beginnen. Ook deze wedstrijd eindigde in een gelijkspel (2-2), zodat de stand na twee wedstrijden in groep E er als volgt uitzag:

Denemarken 2-4 (4-2)

Kameroen 2-2 (3-3)

Japan 2-2 (2-2)

Nederland 2-1 (1-3)

Nederland moest de wedstrijd tegen Kameroen winnen. Die wedstrijd werd op 24 juni in Kaapstad gespeeld.

5 KAMEROEN

Zoals op elke ochtend tijdens het WK, werd Thomas Nkono ook op 21 juni precies om 08.00 uur wakker. Hij opende zijn raam en vulde zijn longen met oceaanlucht. Het Oyster Box Hotel in Umhlanga Rocks, even boven Durban, bood een schitterend uitzicht. Tijdens de zonsopgang had de karakteristieke rood-witte vuurtoren een oranje gloed over zich. Hij genoot van deze momenten, even alleen op zijn terrasje.

De oud-keeper had een vrije rol in de staf van Kameroen. Hij werd samen met Roger Milla, Rigobert Song, de recordinternational, en Samuel Eto' o tot de beste vier spelers aller tijden van het land gerekend. Hij speelde bijna tien jaar voor de Spaanse club Español, was tweemaal tot Afrikaans Voetballer van het Jaar verkozen en had drie keer deel uitgemaakt van de selectie voor een WK, in 1982, 1990 en 1994. De editie in 1982 was de eerste keer geweest dat Kameroen aan een WK meedeed. In de groepsfase hadden ze via drie gelijke spelen standgehouden tegen de latere wereldkampioen Italië, het Polen van Boniek en Lato en het Peru van Cubillas. Kameroen had bijna gewonnen van Peru, maar een doelpunt van Milla was, zoals de tv-beelden later hadden laten zien, onterecht afgekeurd. Ook Italië had drie keer gelijkgespeeld, stond in de eindstand van de poule ook qua doelsaldo gelijk met Kameroen, maar had één goal meer gescoord.

Na de uitschakeling was Thomas Nkono direct naar Yaoundé gevlogen om zich voor te bereiden op zijn verhuizing naar Barcelona. Hij had acht jaar moeten wachten op een volgend WK, maar dat was het waard geweest. Kameroen had de wereld verrast door in de openingswedstrijd met 1-0 (doelpunt François Omam-Biyik) te winnen van regerend wereldkampioen Argentinië. Kameroen was na een overwinning tegen Roemenië en een fors verlies tegen de Sovjet-Unie (0-4) het eerste land op een WK geworden dat met een negatief doelsaldo (van 3-5) groepswinnaar werd. In de achtste finale was het Colombia van Carlos Valderrama (De Witte Gullit) en René Higuita (El Loco) na verlengingen met 2-1 verslagen. Doelpuntenmaker voor Kameroen was Roger Milla, die tijdens dit WK de wereld had laten kennismaken met zijn dansjes bij de cornervlag. In de kwartfinales had Kameroen tegen Engeland tot de drieëntachtigste minuut met 2-1 voorgestaan. Na twee penalty's van Gary Lineker was het sprookje voor Kameroen over: 3-2 verlies na verlengingen. Deze plek in de kwartfinale was door een Afrikaans land alleen geëvenaard door Senegal (in 2002). Tot 2010 welteverstaan, want Nkono had snode plannen.

In 2000 was het allemaal goed gegaan. Kameroen had de grootste prijs gewonnen uit zijn voetbalgeschiedenis, naast de successen op de Afrika Cup: goud op de Olympische Spelen tegen Spanje. Na de 2-2 waren alle penalty's er toch maar mooi ingegaan, terwijl Spanje er eentje had gemist. In 2002 was hij iets te onvoorzichtig geweest, tijdens de voorbereiding op de halve finalewedstrijd tegen Mali bij de Afrika Cup in datzelfde land. Toen had een Malinese politieman de keeperstrainer iets op het veld zien gooien. De politieman had geen seconde gearzeld, was het veld opgegaan en had het verdachte object opgepikt. Nkono had dat op zijn beurt niet gepikt, was

het veld opgerend en in gevecht geraakt met de politie. De politie had Nkono het veld afgesleurd naar de atletiekbaan die om de grasmat heen lag, hem bijna in elkaar geslagen en hem, in handboeien, afgevoerd. Winfried Schäfer, de Duitse coach van de Ontembare Leeuwen, was woedend en had zijn vrijlating geëist. Hoewel Kameroen uiteindelijk de finale had gewonnen (tegen Senegal) had Nkono tijdens de halve finale en finale niet in de dug-out mogen zitten.

In 2010 was Nkono wijzer geworden. Hij was vanuit het trainingskamp op pad gestuurd om Nederland-Japan te bekijken met één opdracht: hoe kon Kameroen Nederland verzwakken? Ze hadden alles in eigen hand, een overwinning op Nederland zou zekere plaatsing betekenen. Bij de twee gelijke spelen tegen Denemarken en Japan had zijn zwarte magie goed gewerkt, dat voelde hij, en nu de grootste coup: winnen tegen Nederland, dat dit WK zo tegenviel. Nederland had voor de wedstrijd in Kaapstad maar twee keer vriendschappelijk tegen Kameroen gespeeld en de balans was maar een millimeter in Nederlands voordeel doorgeslagen (0-0 in 1998 en 1-0 in 2006).

Zo laat als Kameroen had gedebuteerd op een WK, zo laat was het gesticht. Het was ontstaan in 1961 door de samenvoeging van het door Frankrijk gekoloniseerde land en een deel van Brits Kameroen. Voor de Eerste Wereldoorlog was het een Duitse kolonie, Kamerun. Maar de geschiedenis gaat natuurlijk verder terug. Waarschijnlijk zijn pygmeeën, waaronder de Baka, nazaten van de oudste bevolkingsgroep van het land. Deze Baka aanbidden de bosgeest Jengi, ter ere van wie jaarlijks een groot feest wordt gevierd. Vroeger werd op dit feest een olifant geofferd, maar tegenwoordig niet meer. Andere groepen trokken het land later binnen, zoals de Bantoevolkeren en islamitische volkeren zoals de Haussa en de Fulbe. De eerste westerlingen die het land ontdekten waren de Portugezen. Tijdens een van hun vele reizen voeren ze langs de kust van Kameroen en waren zo onder de indruk van de grote garnalen die ze in de rivier zagen, dat ze het land de naam Camerões (Portugees voor garnalen) gaven.

In Kameroen leefden in 2010 meer dan 230 etnische groepen met alle hun eigen dialect. De voornaamste godsdiensten waren het katholicisme (30%), het protestantisme (23%) en de islam (22%). Een belangrijke plek (25%) nam de animistische natuurgodsdienst in, waarbij geesten- en voorouderverering een grote rol spelen. De belangrijkste sport in Kameroen was voetbal, hetgeen ook wel als volgt werd verwoord: 'Christendom is onze eerste religie, voetbal onze tweede.'

Het inheemse geloof had ook veel invloed op de voetbalbeleving in Kameroen. In zijn boek *How to win a football match in Cameroon* gaat cultureel antropoloog Arnold Pannenburg in op hekserij, tovenarij, magie en de rol van spirituele adviseurs in Kameroen. Hekserij is een psychische activiteit waarbij iemand zodanig wordt beïnvloed dat het effect heeft op zijn biologische staat. Er komen geen rites, (ban)vloeken of medicijnen aan te pas. Dit is wel het geval bij tovenarij en magie. Zo werd de dood van Marc-Vivien Foé in 2003 (hij kreeg tijdens de Confederations Cup een hartaanval als gevolg van oververmoeidheid en viel dood neer tijdens een wedstrijd tegen Colombia) door sommigen in Kameroen gezien als een offer dat gebracht moest worden om een internationale prijs te winnen. Een ander voorbeeld gaat minder ver: voor de wedstrijd houden sommige spelers speciaal poeder in hun handen tijdens de begroeting met de scheidsrechter in de verwachting dat zij dan geen gele of rode kaarten zullen krijgen.

Ook dieren spelen een rol. Pannenburg noemt als voorbeeld een gebroken been van een speler. Als de normale genezingstijd bijvoorbeeld één maand is, kan een inheemse dokter dit verkorten tot 14 dagen door kruiden over het gebroken been te wrijven en het daarna te spalken met beenderen van een leeuw en een luipaard. Ze geloven dat het gebroken been zo sterk wordt als dat van de dieren.

Spirituele adviseurs spelen een belangrijke rol bij elk voetbalteam in Kameroen. Nu eens suggereert zo'n adviseur om een medicijn met delen van een kat en een naald te verstoppen onder het veld bij de cornervlag, dan weer dompelt hij twee stenen onder in water met kruiden, om ze vervolgens een halfuur in vuur te laten branden. Als twee spelers die stenen dan krijgen en deze het veld opgooien, scoren ze allebei een doelpunt. Voor een wedstrijd is het vaak zo dat spelers met zijn allen naast elkaar op de doellijn gaan staan. Terwijl hun voeten elkaar raken, blokkeren zij als het ware het hele doel door een zogenaamde kunstmatige berg te maken. Als iemand een steen of munt in het doel gooit, wordt de magie doorbroken en stort deze kunstmatige berg in. Spirituele adviseurs zijn een zodanig onderdeel van het voetbal in Kameroen dat Pannenburg optekent: 'Als je geen spirituele adviseur inhuurt bij de voorbereiding op een wedstrijd, betekent het dat je voetbal niet serieus neemt. Dan wil je gewoon de wedstrijd niet winnen.'

Phillip Cocu liep aan het eind van de ochtend naar de bar en raakte daar in gesprek met Axel Hauser, de general manager van het Hilton Sandton. De jongens lagen te rusten in hun kamers en Cocu had weinig omhanden. Hauser zei tegen Cocu: 'I have been in Kamerun for many yearz and I know about zeir black magic. Zey are definitely up to zomezing, for zure. Be prepared, you never know.' Cocu keek hem verbaasd aan.

Cocu wist niets van zwarte magie. Hij kende alleen Hans Kazàn. Die naam viel hem altijd op door dat malle accentje op de tweede a. Hij wist dat het een artiestennaam was, de ka kwam van Fred Kaps, de zan van de Italiaanse goochelaar Remo Inzani en het accent was toegevoegd om niet op een hondennaam te lijken. Cocu vond het niet erg om op een Franse haan te lijken en toen de Fransen tijdens het WK in 1998 zijn achternaam anders hadden gespeld omdat *cocu* een man is die door zijn vrouw bedrogen wordt, dacht hij *whatever*. Cocu associeerde magie vooral met de sprookjes uit zijn jeugd in Zevenaar. Met die sprookjes kwam hij tijdens zijn periode bij Barcelona op wonderlijke wijze in aanraking, toen de Spanjaarden hem de bijnaam Pinokkio gaven.

Cocu kon het verhaal van Hauser niet geloven. Maar met wie kon hij hier nu over praten? In 2012 zou hij in Warschau aan *Voetbal International* vertellen: 'Die Schnauzer had ook nog gezegd dat het "schpooky" was. Bert en Frank waren aan het klaverjassen en die waren sowieso te nuchter voor dit soort dingen. De Boer zou er toch weer een grap van maken. Magie, tuurlijk Flippie, doe mij nog eens een flessie Maggi. Zwarte magie, Flippie, ken jij een andere kleur Maggi dan? Ik zag de oude lunchtafel bij PSV weer voor me. De vertrouwde gezichten op de Herdgang. De heerlijke ballen gehakt en mijn oude ploegmaten. Opeens schoot het me te binnen. Natuurlijk, de dag erna

zouden ze naar Kaapstad vliegen en dan zouden ze er ook zijn: Hiddink en Rijkaard. Wellicht kon ik bij hen wel terecht. Ik moest het zekere voor het onzekere nemen.'

Thomas Nkono was inmiddels met de ploeg in Kaapstad aangekomen. Hij kondigde bij de Franse bondscoach Paul le Guen aan dat hij een bijzonder tripje op het oog had. Le Guen, wel gewend aan de opwellingen van Nkono, ging akkoord. Nkono ging met de selectie naar het gebied rond de Tafelberg. Toen ze bij Devil's Peak waren aangekomen, begon hij te vertellen. Over de originele naam Windberg en de naam Duiwelspiek. Die naam zou de berg hebben gekregen toen een Nederlander, Jan van Hunks, daar rond 1700 woonde. Deze Jan was een fervent pijproker en moest van zijn vrouw naar buiten als hij wilde roken. Toen hij op een dag op de berg zijn pijp aan het roken was, ontmoette hij een vreemdeling die hem om tabak vroeg. Beide mannen begonnen tegen elkaar op te bieden en op te scheppen over de hoeveelheid pijptabak die zij in één dag konden oproken. Het werd een marathonrookwedstrijd die een aantal dagen duurde. Toen een windvlaag het hoedje van de vreemdeling wegblies, werden er twee hoorntjes op zijn hoofd zichtbaar. Van Hunks won uiteindelijk de wedstrijd, maar niet voordat de rook die zij hadden geproduceerd de berg omhulde als een warme deken.

Het was inmiddels avond geworden en in het donker voerde Nkono de goedgebouwde selectie naar Lion's Head, aan de andere kant van de Tafelberg. Ze hadden geluk, want het was volle maan. Maar de Ontembare Leeuwen hadden geen picknickmand bij zich en waren niet in een romantische stemming. Nkono had maar één doel voor ogen. Hij haalde een zakje uit zijn trainingsbroek en begon de inhoud van het zakje uit te strooien over het uitzichtpunt op de top van Lion's Head. Hij raakte in trance en begon rondjes te rennen. Er kwamen onbegrijpelijke klanken uit zijn keel. Samuel Eto'o zou dit jaren later aan Wesley Sneijder vertellen tijdens een verjaardagsfeestje van Wesley's zoon Jesse. Eto'o kon alleen de laatste woorden uit de Nkonoceremonie verstaan. Nkono vulde een grote beker met water. Terwijl hij de spelers de beker liet doorgeven sprenkelde hij zelf met zijn vingers het water over elke speler heen onder de spreuk: 'Ga, mijn leeuwen, jullie zullen niet geblesseerd raken, jullie zullen geen rode kaarten krijgen en jullie zullen overwinnen. Jullie worden geleid door jullie voorouders en door de kracht van Kameroen.'

Kees Jansma zat met de situatie in zijn maag. Hij had Bert Maalderink ontdekt toen deze zijn beginstappen in de televisiewereld had gemaakt. Het was Jansma geweest die Maalderink had gevraagd om bij *Studio Sport* te komen werken. Maar nu was hij de rechterhand van de andere Bert. Hij kende de belangen en kende ook de karakters. Dit was nu precies de reden dat hij was aangesteld. Plooien gladstrijken. Nu kwam het aan op zijn stuurmanskunsten.

Hij nam de twee Berten mee naar Robbeneiland. Hij wist dat Van Marwijk de trip naar Robbeneiland tijdens de loting in december 2009 bijzonder had gevonden. Hij leidde ze naar de kleine celletjes, waar in 2010 managers konden overnachten tijdens leiderschapstrainingen. Hij ging echter niet in op deze praktijk, maar op verzoening. Hij begon over Jacob Zuma, de president van Zuid-Afrika, de man met vijf vrouwen, twee verloofdes en twintig kinderen. Dat

brak het ijs enigszins. Jansma ging door over Zuma, over zijn tien jaren op Robbeneiland. Over Makana F.A., de voetbalbond die door gevangenen op Robbeneiland was opgericht om voetbalwedstrijden mogelijk te maken. Over Zuma die scheidsrechter was bij veel van die wedstrijden. 'Als die Zuma, in navolging van Mandela, de boodschap van verzoening kan prediken, ook na de moord op Terre'Blanche, dan moet dat toch ook mogelijk zijn tussen jullie?' aldus Jansma, die wel van een groots gebaar hield. De twee Berten waardeerden zijn woorden, maar schudden elkaar weifelend de hand.

Guus Hiddink en Frank Rijkaard hadden hun intrek genomen in het hotel van Oranje in Kaapstad. Ze kenden elkaar goed. Tijdens het WK in 1998 was Rijkaard, samen met Ronald Koeman en Johan Neeskens, assistent van Hiddink geweest. Beiden hadden de Cup met de grote oren gewonnen en beiden hadden met het Nederlands elftal gereikt tot de halve finales van een groot toernooi. Het waren mannen die van het leven konden genieten. Beiden coachten in echte voetballanden als Spanje en Turkije. In navolging van Rijkaard was Hiddink naar Turkije vertrokken om coach van het Turkse nationale team te worden.

Hiddink en Rijkaard hadden ook hun ervaringen met Afrikaanse spelers gehad, zij het op een verschillende manier. Tijdens het korte bewind van Hiddink bij Chelsea had hij de Ivoriaan Didier Drogba het vertrouwen gegeven dat deze nodig had. Drogba was helemaal opgeleefd. Chelsea had met deze scherpe Drogba bijna de finale van de Champions League in 2009 bereikt. Alleen een late treffer van Iniesta had ervoor gezorgd dat Barcelona (op een uitdoelpunt) doorging. Barcelona had vervolgens de finale gewonnen door doelpunten van Eto'o en Messi. Samuel Eto'o had drie jaar eerder ook al gescoord in de Champions Leaguefinale voor het Barcelona waarvan Rijkaard de trainer was. Maar de vreugde was van korte duur geweest. In 2007 was Eto'o hard met Rijkaard gebotst tijdens de thuiswedstrijd tegen Racing Santander. Volgens Rijkaard had de spits, terug na een knieblesure, in de slotfase een invalbeurt geweigerd na een korte warming-up. Dat vond Rijkaard schandalig en hij had dat ook aan de pers gemeld. El León vond de uitlating van Rijkaard 'het gedrag van een slecht mens'.

Toen Phillip Cocu de twee trainers in de lobby van het hotel zag zitten, was hij opgetogen. Hij nam ze mee naar het afgesloten gedeelte van het restaurant waar de selectie net bezig was aan het hoofdgerecht van de lunch: een ossobucoetje. Op de dag voor de wedstrijd serveerden de koks geen rood vlees omdat dat moeilijker verteerde. Cocu ging met de twee trainers aan een tafeltje zitten. Hij pakte zijn glas en toostte op de komst van Hiddink en Rijkaard. Na een paar drankjes leidde Cocu het gesprek naar datgene wat zwaar op zijn maag lag.

'Die Hauser zit al jarenlang in Afrika. Die heeft er echt wel verstand van. Volgens hem is Kameroen wat van plan. Iets met zwarte magie.'

'Hmm, voodoo.'

'Jongens, voodoo, hou toch op.' Rijkaard schudde zijn hoofd.

'We moeten toch wat. Guus, wat vind jij dat we moeten doen?' vroeg Cocu.

'Ik zou het zekere voor het onzekere nemen. Wil je dat ik even met Drogba bel? Die weet er

vast meer van.'

Hiddink liep even de gang op om te bellen. Jaren later kwam naar buiten wat Hiddink met Drogba had besproken toen Susan Smit een interview met de topcoach opnam in haar boek *Moderne Magie en Bekende Nederlanders*.

Hoewel Drogba in maart 2010 nog teleurgesteld was geweest over de afzegging van Hiddink om coach van Ivoorkust te worden tijdens het WK, wilde hij hem in juni graag helpen. Drogba vertelde over een oud Ivoriaans gebruik waarmee de nationale ploeg, de Olifanten, de zwarte magie van tegenstanders doorbrak. Zij gingen altijd op bezoek bij levende olifanten en vroegen deze olifanten om kracht en lijfsbehoud. Drogba gaf Hiddink, uit dankbaarheid voor wat hij voor hem gedaan had, een tip om de Ontembare Leeuwen te verslaan. Als het Nederlands elftal een leeuwenwelpje, al dan niet getemd, zou kunnen vinden en een nacht voor de wedstrijd in het hotel of op het terrein van het hotel zou laten overnachten, zou alles goed moeten komen. Hiddink vond het wel wat.

Cocu keek om zich heen, alles beter dan die onzekerheid. Dan moest er nu actie worden ondernomen, nu naar de dierentuin. Zouden Dirk Kuyt en Demy de Zeeuw dat willen doen? Geen woord over zwarte magie natuurlijk, gewoon onder het mom van een mascotte. Hij liep naar Dirk toe en vroeg het hem op de man af. 'Yes!' riep Dirk uit.

Terwijl de twee op weg gingen naar de dierentuin, spraken Rijkaard en Hiddink voor de hele groep over het EK 1988 en het WK 1998. Rijkaard herinnerde de selectie aan de derde groepswedstrijd in 1988 tegen Ierland die toen ook gewonnen moest worden. Wesley Sneijder was onder de indruk, daar stond zijn idool, de man met wie hij als klein jongetje maar al te graag op de foto was gegaan. Die foto was één van zijn lievelingsfoto's in het met opgehangen foto's volgestouwde appartement in Milaan. Hiddink vertelde over het WK 1998, het WK dat de selectie van 2010 zo aandachtig had gevolgd in hun jeugd. Hij vertelde niet over de goal van Bergkamp tegen Argentinië, ook niet over de wedstrijd tegen Brazilië. Nee, hij benadrukte de goal van Edgar Davids. Die droge knal in de wedstrijd tegen Joegoslavië. Over de omhelzing met Edgar, de man die hij in 1996 nog uit de ploeg had gezet. Hij sprak over vergeven en vergeten. Hij haalde ook Arthur Numan aan, die nu in de zaal zat als een van de scouts en de man die dat toernooi zo ongelooflijk in vorm was. Niet een man voor de voorgrond, maar een o zo belangrijke speler. Numan was in 1998 in de kwartfinale tegen Argentinië tegen twee gele kaarten aangelopen. Volgens Hiddink was het ontbreken van Numan tegen Brazilië de belangrijkste reden voor de uitschakeling geweest. Als Nederland echt wilde winnen, moesten ze volwassen spelen, onderlinge ruzies naast zich neerleggen, geen onnodige kaarten pakken en onbezonnen acties achterwege laten.

Op de wedstrijddag bezocht de selectie, met Rijkaard en Hiddink in de gelederen, de wijngaard Buitenverwachting. Ze stapten uit de bus en liepen langs de lange laan, met eiken aan weerszijden, naar het landgoed dat sinds 1796 in gebruik was. Op het grasveld voor de witte

boerderij in Cape Dutchstijl waren diverse kleedjes gedrapeerd, waarop volle picknickmanden stonden. Achter de wijngaarden bevond zich een visbassin, maar ondanks een plotseling oplevende Klaas-Jan Huntelaar werd er niet gevestigd.

De wedstrijdbespreking had al plaatsgevonden, maar dit was de ideale plek voor een vervolg op het thema verlangen. Rafael van der Vaart stond op. Hij vertelde over zijn jeugd, over de tijd in het Nederlands jeugdelftal. Over de rivaliteit met Robin van Persie.

‘Ik speelde op tien, maar daar wilde Robin ook spelen.’ Van Persie glimlachte. Van der Vaart ging door.

‘Hij tackelde mij een keer tijdens een training. Ik werd kwaad en gaf hem een duw. Hij gaf een duw terug en zei: “Wat heb jij nou gevestigd.”

Ja, Robin, dat weet je toch nog wel?’

‘Mooie tijden, hè Raf?’

‘Yep, ik was toen topscorer bij Ajax, jij speelde alleen nog maar in de A1, dus ik lachte toen, alles deed ik om jou uit het team te houden. Het was natuurlijk sowieso Ajax tegen Feyenoord, dat speelde toen erg mee. Maar het was ook wel zo dat ik een *mannetje* was en jij ook. Dat werd alleen maar sterker in de loop van de jaren. Toen was het Johnny, Wesley en ik tegen de rest van de wereld.’ Sneijder keek strak naar Van der Vaarts handen.

Van der Vaart: ‘Maar moet je nu kijken, we komen elkaar, ouder en wijzer, telkens weer tegen bij het Nederlands elftal en het gaat super tussen ons. Dat jij vorige zomer een goed woordje voor mij deed bij Arsenal was geweldig. Dat voelde zo goed. Dat gevoel moeten we hier ook weer hebben. Verbroedering, daar verlang ik naar!’

Terug in het hotel deed de rust iedereen goed, vooral Hiddink en Rijkaard die zich de Chardonnay iets te goed hadden laten smaken.

Voor Rijkaard was het lang geleden dat hij zo lekker wijn had gedronken. Eerst spuugde hij de wijn nog uit, maar toen hij daar grappen over kreeg, slikte hij maar door. Het enige wat hij die middag nog moest doen, was een radio-interview met Jeroen van Inkel. Hij tuurde op zijn hotelkamer naar het plafond en zag het weer voor zich. Wat was het allemaal mooi geweest: EK 1988, Champions League 1995, de tijden in Milaan en Barcelona. Wat een leven. Hij schonk het halve flesje Chardonnay dat hij had meegekregen bij Buitenverwachting uit, genoot nog een keer van de heerlijke wijn en verzonk in een onrustige slaap.

Om 17.30 uur ging het alarm van zijn iPhone. Hij pakte het apparaat en wilde gaan bellen. Hij kwam er alleen niet door. Dat had niets te maken met de telefoonlijn, maar met zijn iPhone. Nooit was het een probleem, maar nu lukte het gewoon niet. De drie rekensommen die zijn Drunkdial-app hem voorschotelde waren te veel van het goede. Na een halfuur proberen, hield hij er maar mee op, hij moest immers naar het stadion.

Voor Carice van Houten, die in de radiostudio in Hilversum wachtte op contact met haar

jeugdidoel, was het een grote teleurstelling dat ze hem niet aan de lijn kregen.

Jeroen van Inkel: 'Nou Carice, we krijgen hem niet te pakken. Maar wat heb je dan met Frenkie?'

'Toen ik klein was, vond ik hem zo stoer. Dat die deugniet zomaar tegen Crujff durfde te zeggen dat hij de kolere kon krijgen met zijn gezeik.'

'Wat had je hem dan willen vragen?'

'Of hij een flesje wijn kon meenemen. Rutger Hauer wees mij in Zuid-Afrika op een fles Graham Beck Brut, de poepel die Nelson Mandela en Barack Obama bij hun respectievelijke inauguraties hadden geschonken.'

Die avond voelde ze zich niet zo feestelijk. Zij kwam teleurgesteld aan bij Halina Reijn, die net terug was uit Italië en eigenlijk een avondje wilde verzingen in *Vijf jaar vermist*, het nieuwste boek van A.F.Th. Van der Heijden. Jaren later haalde Carice deze dag in haar dankwoord aan nadat ze de Oscar voor beste vrouwelijke hoofdrol had gekregen voor haar rol in de door Steven Spielberg geregisseerde 3-D-spektakelfilm *Spike and Suzy* (de Engelse benaming van Suske en Wiske).

De wedstrijd werd om 20.30 uur gespeeld, de eerste avondwedstrijd van Nederland. Tegelijkertijd werd de andere wedstrijd gespeeld die voor Nederland van belang was: Denemarken-Japan in Rustenburg. Eerder op de dag hadden in groep F Italië tegen Slowakije en Paraguay tegen Nieuw-Zeeland gespeeld. Als Nederland doorging, zou het tegen één van deze landen spelen.

Ondanks alle magie, leeuwenwelpjes en ondersteuning van Hiddink en Rijkaard werd het een moeizame wedstrijd voor Nederland. Deze keer geen draak van een wedstrijd, maar een wedstrijd met veel kansen over en weer. Maar Nederland kon het maar niet afmaken. Het leek weer het oude liedje: veel kansen, maar geen doelpunten. Van Marwijk huiverde voor de interviews na de wedstrijd: we waren de betere ploeg, hebben veel kansen gehad, we hebben ten onrechte niet gewonnen. Nee, daar paste hij voor. Bij rust stond het nog steeds 0-0. Bij Denemarken-Japan ook. Na rust counterde Kameroen zich een weg naar het Nederlandse strafschopgebied. Eto'o stond voor twee verdedigers en kon geen kant op, uit wanhoop schoot hij maar richting doel. Van der Wiel maakte hands en de bal ging op de stip. Eto'o haalde diep adem. Hij herinnerde zich de kwalificatie voor het WK 2006. Vlak voor tijd in de beslissende kwalificatiewedstrijd hadden ze ook een penalty gekregen. Hij had hem toen niet durven te nemen, Pierre Wome wel. Die had jammerlijk gemist, waarna het land in een maandenlange depressie was geraakt. Dat mocht hem niet nog een keer gebeuren. Hij dacht ook aan de kwalificatie voor het WK 2010. Wat was hij blij geweest. Die 33.500 euro voor elke speler, in de vorm van een mooi klokkie, dat was toch het minste wat hij had kunnen doen. Nu moest hij hem wel nemen.

De vuvuzela's vielen stil.

De Oranjeaanhang viel stil.

Frank Snoeks viel stil. Met het gewicht van het hele Afrikaanse continent op zijn schouders,

stapte Eto'o op de bal af.

Stekelenburg dook niet, maar bleef zo lang mogelijk in het midden van het doel staan. Eto'o, op van de zenuwen, raakte in verwarring en schoot de bal halfhoog iets links van Stekelenburg in. Stekelenburg kon de bal gemakkelijk naast het doel stompen. Van der Wiel stormde op de keeper af en schreeuwde keihard: 'Respect!'

In de zevenenzeventigste minuut kwam Giovanni van Bronckhorst op. Hij passte de bal naar Van Bommel en kreeg hem direct weer terug. Gio probeerde het gewoon, hij stond 35 meter van het doel vandaan, maar dat maakte niet uit. Hij haalde zijn linkerbeen naar achteren en schoot de Jabulani keihard via de binnenkant van de paal in de goal. Eto'o geloofde het niet. Zijn oudploegmaat bij Barcelona die een doelpunt maakte zoals Arie Haan, een blauwe maandag zijn trainer bij het elftal van Kameroen, ooit had gedaan. Dit mocht niet zo aflopen.

Hij rende als een bezetene langs al zijn landgenoten en bood hen allemaal een huis aan de Italiaanse Riviera aan. Thomas Nkono gilde het team van de zijkant naar voren en gooide een zakje tegen de reclameborden aan (Budweiser). Dat hielp, Kameroen was duidelijk de betere ploeg in deze fase. In de laatste tien minuten schoot Eto'o één keer tegen de paal en raakte N'Guémo de lat. Deze valkenier zag de bal al in het doel van Stekelenburg vliegen, maar de bal ging over het doel heen.

Nadat de scheidsrechter had afgefloten, restte hem niets anders dan naar zijn geliefde roofvogels terug te keren. Wat had hij Mr. George, zijn naar George Weah genoemde zeearend, gemist.

Maarten Stekelenburg zag de laatste tien minuten niet alleen de ballen zijn kant op vliegen, hij zag ook een Nederlands elftal dat volwassen speelde en waarin voor elkaar werd gevochten. Na de wedstrijd begonnen journalisten hem te vragen over de engeltjes van Maarten. Hij glimlachte toen vriendelijk en zei dat hij niet in engeltjes geloofde. Maar dat Nederland geluk had gehad was wel zeker. En waar dat aan lag zou nog jaren onderwerp van gesprek blijven.

Bert van Marwijk kwam de dampende kleedkamer binnen. Voordat hij naar de pers ging wilde hij de spelers heel kort toespreken. Hij keek even rond, iedereen was er behalve Wesley. 'Waar is die jongen nou weer?' vroeg hij aan Frank de Boer. De Boer: 'O, die is Eto'o aan het troosten, ik haal hem wel even.' Toen iedereen er was, zei Van Marwijk weloverwogen: 'Jongens, nu begint het toernooi pas. Ik wil dat jullie je dat goed realiseren. Denk aan Portugal en denk aan Rusland. En denk maar niet dat het net zo gemakkelijk zal gaan tegen Italië als twee jaar geleden. Maar eerst een feestje bouwen vanavond.'

6 ACHTSTE FINALE

Cornelis Willem Heuckeroth was zenuwachtig. Niet omdat hij 's nachts door Kaapstad liep, dat deed hij immers wel vaker. Dit was zijn *hometown*, ver weg van het kneuterige gedoe in Nederland. Het was een verademing om op straat te lopen en niet te worden nageroepen, in een restaurant te komen waar men niet besmuikt over hem zat te praten, of in de supermarkt te lopen zonder dat er iemand op hem lette. Hij kwam altijd tot rust in Kaapstad, in zijn penthouse op de achttiende verdieping. Boven zijn woning, op de negentiende, had hij een fitnessruimte, een prachtig zwembad en een jacuzzi.

Een keer was het bijna misgegaan. Op de laatste avond van zijn verblijf in Kaapstad had hij gewoontegetrouw een grote limo gehuurd om met al zijn vrienden naar een leuk restaurant te gaan. Toen ze met zijn allen heel leuk zingend en dansend in die enorme limo zaten, had hij zich gerealiseerd dat hij geen cash op zak had. Dus hij had de chauffeur gevraagd om, midden in de stad, bij een pinautomaat te stoppen. Daar stond hij dan: zilveren cowboylarzen aan en een ontzettend dure armband om. Er was een man die had aangeboden hem te helpen bij het pinnen en voordat hij er erg in had gehad, was hij omringd door vier man. In die limo zaten zo'n acht vrienden van hem, maar de muziek stond keihard en iedereen was druk aan het babbelen. Gelukkig was er toevallig iemand de straat ingelopen die hem kende en die was heel hard beginnen te schreeuwen. Toen waren de overvallers gevlucht. Maar zoiets had toch ook in Amsterdam kunnen gebeuren?

Het penthouse was ook helemaal naar Gordons smaak ingericht. De binnenhuisarchitecten hadden er een echt paleisje van gemaakt. Gordon zou na zijn zoveelste ruzie in 2014 de, toen al bijna bejaarde, Toppers verlaten, en zich definitief in Zuid-Afrika vestigen. Hij zou een groot landgoed kopen en een superexclusief hotel beginnen. Het hotel bestond uit acht bungalows en er was een speciale landingsbaan bij, zodat mensen er met hun eigen vliegtuig konden komen. Het landgoed was 200 hectare groot, zo'n achthonderd voetbalvelden.

Op 24 juni 2010 was Gordon naar Kaapstads mooiste voetbalveld geweest, in Green Point Stadion, en hij zag Nederland moeizaam van Kameroen winnen. Wat had hij de jongens toegeschreeuwd. Na de wedstrijd was hij samen met René, Jeroen en Geer een gereedstaande limo ingedoken. Ze hadden de Bronx Action Bar voor de afterparty afgehuurd. Hans Jorritsma had het kleine gouden bordje, dat op een pilaar was bevestigd, niet in de gaten gehad: 'Bronx is straight-friendly, although you may find yourself being treated as eye candy.'

Gordon had tijdens de wedstrijd, in de wipbox zoals hij het noemde, het liedje 'Shine' in een groovy soulversie gezongen, de echte versie, zijn versie die niet door de producers was verkracht. En wat was hij trots op die geweldige Zuid-Afrikaanse website, shine2010.co.za. Het was een website helemaal naar Gordons hartje. Op deze site konden Zuid-Afrikanen de echte ziel van hun land vinden: 'a bubbling mix of hope, passion and belief. When the time comes, the world must be overwhelmed by this shining African nation. Ours will be the best 2010 FIFA World Cup™ ever.'

Herman Pleij was na de publicatie van zijn boek *Hollands welbehagen* in de jaren negentig op zoek gegaan naar materiaal voor een nieuw boek waarin hij het Nederland van de jaren nul kon beschrijven. Gordon was een dankbaar onderwerp gebleken. Uit zijn boek *Cultuur en Barbaren* uit 2014: ‘Gordon had in 2010 een aflevering van Bridget Maaslands programma *Hoe word ik gelukkig* gezien. In die aflevering zag hij hoe Bridget, die in regressietherapie was gegaan, terugging naar een vorig leven. Ze was een vijftiende-eeuwse sloof, haar man werd vermoord en zij verkracht. Gordon begon zich af te vragen of hij ook vorige levens had gehad. Toen ze in zijn jeugd op vakantie gingen naar Trier en hij een rokje aandeed tijdens één van de vele verkleedpartijtjes had hij altijd al een vreemd gevoel gehad.

Alles viel op zijn plaats na een bezoek aan Turijn. Gordon, een groot fan van Italiaanse voetballers, had een geheime relatie met een speler van Juventus gekregen. Gordon had hem ontmoet in het Europa Leaguetweeluik tegen Ajax dat de Amsterdammers kansloos hadden verloren. Toen Gordon in april weer eens op bezoek ging bij zijn nieuwe liefde, was de eerste avond alles vertrouwd. Ze gingen met een grote groep vrienden naar Eataly. Wat kon je daar heerlijk eten, drinken, maar ook lezen over koken en kookcursussen volgen. *Slow food* was het thema, dat was Gordon op het lijf geschreven. Hij voelde zich helemaal op zijn gemak. Hij rende naar een grote lampenkap en sleurde zijn nieuwe liefde mee, ze gingen er samen onder staan en Gordon zei: ‘I will teach you some Dutch, you know what this is? Twee onder één kap! Ok, and also some French: Tu Rijn, Moi Maas!!’

Maar de volgende dag was alles anders. Toen ze in de buurt van de kathedraal kwamen, kwam het Triergevoel weer op. Binnen in de kathedraal, voelde hij het pas echt. Toen zag hij het. Hij begon wild te shaken en hij wilde maar één ding. Hij wilde het om zich heen, hij wilde zich erin wikkelen. Antonio, bijnaam: ‘Il Timido’, de verlegene (daarom pasten ze zo goed bij elkaar), wist niet wat hem overkwam. Hij kon Gordon nog maar net tegenhouden. Anders was hij zo verdwenen in de lijkwade.

Hieruit blijkt dus overduidelijk dat Gordon een exponent was van de jaren nul. Gordon is dus in die zin een pars pro toto voor die tijd.’

De afterparty in de nacht van 24 juni werd door Wilma Nanninga als volgt op de Privé-pagina van *De Telegraaf* opgetekend: ‘De Toppers traden als surpriseact op voor het Nederlands elftal na de overwinning op Kameroen. De plaatsing voor de achtste finales was een feit en een feestje waard. Geer, Goor, Jeroen en René wachtten een uitzinnig Oranje op en gaven één van hun beste concerten van de afgelopen jaren. De Bronx stond op zijn kop! Nigel de Jong ging helemaal los toen hij Aretha Franklin en James Brown hoorde langskomen. Zijn moeder, Marja, zong die liedjes vroeger al mee, hij was ermee opgegroeid.

Rond een uur of één pakte Gordon de microfoon en schreeuwde de zaal in:

“Haloootjes, mensen, goooooddd nnniiiiigghhhhttt Kaaaaappsssttttaaaaaadddddd. Wat hebben we het leuk, hè. En wat zijn we goed. En wat is die Vader Abraham slecht! Ik wil even drie

hoer aa'tjes. Heb je hem: hoer aa'tjes? Whaaha! Voor Gioooo! Gio! Gio! Wat een pegel. Nou, die pegel zou ik wel ergens anders willen voelen. O, wat errug.

Jongens, even alle gekheid op een hele dikke stok. Owwww, echt. Nee, nu echt serieus, ik heb een gedicht voor jullie gemaakt. En dat wil ik nu graag voordragen. Het is voor mij ook een verrassing. Ik heb al meer dan honderd gedichten geschreven en ik vind deze heel speciaal. Ik heb de emoties zo mooi van me af kunnen schrijven, ik hoop dat jullie het mooi vinden.”

Aan de rechterkant op de *Privé*-pagina werd Gordons gedicht omkaderd afgedrukt:

Ik stond ooit op de Albert Cuyp
Daar lachte ik me een stuip,
Nu staan we op de Kaap
En zeker niet voor aap.

Elke ochtend zie ik de Tafelberg
Dat is dus echt helemaal niet errug,
Mijn was doe ik soms met Robijn en soms met Omo
Jullie zullen zeggen, je bent een echte ...

Samen met mijn vrienden de Toppers
Zijn we helemaal geen boppers,
Jullie weten het: ik houd van mode
Maar bovenal van jullie, daarom een ode.

Mark, jij bent echt een belangrijke (x-)factor
En Ron: dan ben jij helemaal geen boktor,
Arjen, jij zit niet op een eiland
En Steekie wat heb jij een grote hand.

Straks gaat het tegen de Azzurri
Oh, ik houd zo van chimichurri,
Jullie kunnen ze echt aan
Dus ik zeg maar één ding: gaan met die banaan.

Terwijl de Nederlanders hun feestje in Kaapstad vierden, waren de Italianen al terug in hun hotel bij Pretoria. Ze hadden zich al na twee wedstrijden geplaatst voor de achtste finales. De derde wedstrijd, een bloedeloze 0-0 tegen Slowakije in Johannesburg, hadden ze met een B-elftal

gespeeld. Zo konden de sterren rust krijgen. De oudste nog bestaande sportkrant ter wereld, de *Gazetta dello Sport*, was lyrisch. Zou het dan toch kunnen gebeuren? Voor de vijfde keer wereldkampioen? Daarmee zou Brazilië bijgehaald kunnen worden. En voor de tweede keer achter elkaar wereldkampioen, na 1934 en 1938 nu in 2006 en 2010? Dat zou een unicum zijn.

Italië's eerste wedstrijd was de sleutelwedstrijd in poule F geweest. Die wedstrijd tegen Paraguay, tien dagen eerder in Kaapstad, was door een wervelend Italië gewonnen met 4-1. Andrea Pirlo had het zoveelste hoogtepunt in zijn carrière beleefd. Hij had twee keer gescoord en twee assists gegeven. De tweede wedstrijd, tegen Nieuw-Zeeland, was een waar feest geweest. Italië had geen kind aan de Kiwi's gehad. Vergeten was de moeilijke wedstrijd tegen Australië in 2006, waarin Italië dankzij Fabio Grosso's buiteling over een verdediger van Hiddinks Socceros een penalty in blessuretijd had geregeld. De wedstrijd tegen All Whites, vier jaar later, was compleet anders geweest. Het deed een beetje denken aan de wedstrijd die Nieuw-Zeeland in 1982 tegen het Brazilië van de zinderende Zico kansloos had verloren.

In 2010 was ook het decor, even buiten Nelspruit, een lust voor het oog. Het Mbombela Stadion had tribunes met een zebramotief en de achttien giraffen die de overkapping van het stadion ondersteunden gaven het stadion een bijzondere identiteit. De architect had zich duidelijk laten inspireren door de wilde dieren die op een steenworp afstand, in het Krugerpark, te vinden waren. Hij had gekozen voor een stadion in Engelse stijl, met steile tribunes en het publiek dicht op het veld. Mbombela betekende niet voor niets 'vele mensen dicht opeen in een kleine ruimte'.

Andrea Pirlo, de man met de bijnaam L'Architetto, zat tevreden aan de pasta in de Leriba Lodge. Italië kon al zijn wereldkampioenen opstellen. Er waren geen blessures en in de wedstrijd tegen Slowakije konden er geen gele kaarten vallen bij de bepalende spelers. De meeste van die spelers waren al aardig op leeftijd: doelman Buffon was 32, Cannavaro 36, Zambrotta 33, Grosso 32, Camoranesi 33, Gattuso 32 en Pirlo zelf was 31. Ze konden fris aantreden in de wedstrijd tegen Nederland, vijf dagen later, op 29 juni. Die wedstrijd werd ook nog in Pretoria gespeeld, dat was maar tien minuten rijden met de bus.

Terwijl Pirlo nog een slok wijn nam op het heerlijke terras, kwam de trainer, Marcello Lippi, langs. Hij schoof een schommelstoel naar het groepje toe en begon te vertellen. Over hoe de balans tussen beide landen duidelijk in Italiaans voordeel doorsloeg. Van de zeventien wedstrijden had Italië er maar liefst zeven gewonnen, er was zeven keer gelijkgespeeld en Nederland had slechts drie keer gewonnen. Maar dat was maar schijn, zei hij. Op een groot toernooi was Nederland duidelijk de beste. Er waren twee gelijke spelen geweest: op de Mundialito (het mini-wk) in 1981 (1-1) en tijdens de halve finale op EURO 2000 (0-0). Dat Nederland in die wedstrijd zoveel (vijf) penalty's had gemist (twee in de reguliere speeltijd en drie in de strafschoppenserie), had de perfectionistische trainer niet verbaasd.

De laatste belangrijke wedstrijd was tijdens EURO 2008 geweest, toen Nederland Italië met 3-0 versloeg. De enige wedstrijd op een wk tussen beide landen had Nederland ook gewonnen. In

1978 had Ernie Brandts twee keer gescoord (één keer in eigen doel) en had Arie Haan Dino Zoff kansloos gelaten met één van zijn befaamde langeafstandsschoten. Bij de laatste ontmoeting voor het WK 2010, een vriendschappelijke wedstrijd die in 1-1 was geëindigd, was Robin van Persie langdurig geblesseerd geraakt. Arsène Wenger, Van Persies trainer bij Arsenal, had er het hele jaar 2010 een nare smaak aan overgehouden. Hij vond dat de landstitel en de Champions League door die overtreding aan Arsenal's neus waren voorbijgegaan.

Nu, zei Lippi, moesten ze oppassen voor die Nederlanders. Zoals Italië zich wilde revancheren voor die 3-0 in Bern, zo wilde Robin hen helemaal gek tikken. En Oentelaar zou ook op jacht zijn.

Luca Toni dacht er het zijne van. Alsof hij geen revanche wilde nemen. Wat zou hij graag winnen, vooral om die irritante Louis van Gaal en die spelertjes Van Bommel en Robben te pakken te nemen. Toni had Van Gaal nog wel gevolgd na zijn vertrek bij Bayern. Terwijl Luca de warmte van de tifosi weer voelde bij AS Roma, zag hij hoe Van Gaal de Duitsers probeerde te paaien. Op zijn Pfaff-Duits had hij het over zijn 'Warmblutigheid.' Natuurlijk vond zijn vrouw dat ook, die werd er te pas en te onpas door Van Gaal bijgehaald. Ook leuk om te weten dat ze altijd 'Löffel und Löffel' sliepen en na een overwinning van Bayern samen 'Rotwein' dronken... Terwijl Lippi bezig was om het Nederlands middenveld te ontleden, bekeek Luca Toni vol walging zijn tiramisu. Uit het niets riep hij zomaar: 'Basta!' en gooide zijn lepeltje snoeihard in één van de kleine goaltjes op het gazon waar ze soms met het hotelpersoneel een balletje traptten.

Andrea Pirlo had een bijzondere achtergrond. Hij was een Sinti, als één van de weinige topvoetballers in Europa. Deze bevolkingsgroep stamde vermoedelijk uit India of Pakistan en was via Perzië uitgezwermd over Europa. In de Middeleeuwen had het volk zich in twee groepen uitgesplitst: de Eftavagarje ('de zeven caravans') en de Estraxarja ('uit Oostenrijk'). De eerste groep was naar Frankrijk gegaan, waar ze de Manouche werden genoemd en de tweede groep onder meer naar Italië. Een bekende Franse voetballer met Manouchewortels was Eric Cantona.

Die geschiedenis lag ver achter de speler Andrea Pirlo. Hij was opgegroeid in Brescia waar zijn vader twee ijzerfabrieken had. Zijn favoriete team was Inter Milaan, waar hij in 1998 was gaan spelen. Bij Inter Milaan was het niet gelukt om door te breken, daarom was hij uitgeleend aan Reggina en daarna aan zijn oude club Brescia. Na drie jaar bij Inter Milaan in de boeken te hebben gestaan, was Pirlo naar de grote rivaal AC Milan vertrokken, waar hij vele successen had geboekt.

Bij AS Roma wilde Andrea Pirlo niet spelen, hoewel Francesco Totti één van zijn beste vrienden was. Pirlo vond het een aparte club. Tot 2010 was het maar drie keer landskampioen in Italië geworden, AC Milan zeventien keer. Zoals ook in andere landen, zaten de grootste clubs van Italië niet in de hoofdstad. De populairste clubs bevonden zich in grote landen als Engeland, Spanje, Italië en Duitsland in de steden Manchester, Barcelona, Milaan en München. Dit waren allemaal geen hoofdsteden, maar wel industriesteden, die migranten hadden aangetrokken tijdens de Industriële Revolutie. De migranten hadden vaak dorp, kerk en familie achter zich gelaten en zochten nieuwe instituten om zich aan te binden. Nieuw opgerichte voetbalclubs waren een

dankbaar reddingsvest.

Een jaar voordat Milan Football and Cricket Club in 1899 was opgericht, was er in Engeland een bedrijf dat een andere sport populair had gemaakt. Dit bedrijf, Jon Jaques & Son, bestond al sinds 1795. Het ontwierp schaakstukken (de beroemde Stauntonschaakstukken) en had croquet geïntroduceerd in Engeland. In 1898 was het bedrijf begonnen met de fabricage van tafeltennissetjes en deponeerde hiervoor ook de merknaam pingpong.

Van Persie had het al een paar keer aan Voorn gevraagd, maar op zondag 27 juni was het eindelijk zover. De wedstrijd Argentinië-Mexico lieten de Nederlanders schieten voor een onderling tafeltennistoernooi. De 'King of the table tennis table' zou weer gaan heersen. Bij Arsenal kon niemand hem verslaan bij het tafeltennissen. Om te testen of hij zich zou moeten mengen in de kwalificaties voor de Olympische Spelen in Londen in 2012 bracht Arsenal hem naar een sportcentrum waar Van Persie de batjes kruiste met Darius Knight, een Engels talent. Hoewel de koning met 3-11 en 4-11 verloor van de ridder, was Knight vol lof: 'Hij is fantastisch, de beste onder alle voetballers.'

De sfeer in het Nederlandse kamp was broeierig. Er zaten vijf dagen tussen de wedstrijd tegen Kameroen en Italië, dus Nederland kon goed herstellen. Er waren maar twee achtste finales waarvoor de landen vijf dagen rust hadden en de wedstrijd in Pretoria was er één van (de andere was Argentinië-Mexico). Er was dus tijd genoeg voor een verzetje.

In de voorronden van het tafeltennistoernooitje was Arjen Robben de beste geweest in de ene groep en, uiteraard, Van Persie in de andere. De beslissende wedstrijd in de groep tussen Van Persie en Sneijder bleef tot 7-7 in de eerste game spannend, totdat Van Persie met de penhoudergreep ging spelen. Vervolgens regende het dropshotjes met backspin. Tot zijn woede kwam Sneijder maar niet bij de balletjes. Hij verloor de wedstrijd met 11-7, 11-3.

Voor de finale wilde Dirk Kuyt wat video-opnames maken. Hij had zijn camera ergens laten liggen en vroeg aan Van Persie of hij die even kon pakken uit de kast, waar ook de batjes en andere spullen lagen en die achter Van Persie opgehangen was. Van Persie wilde zijn oude maatje wel helpen, maar toen hij de kast openmaakte kreeg hij een stortvloed aan pingpongballetjes over zich heen.

'Yes, Dirkie, goeie grap!' kigde Arjen Robben.

De hele groep lag plat. Dit was het moment dat de yell ontstond, die jaren later nog kippenvel zou oproepen bij de generatie van het WK 2010: 'Dirkie is oké, olé olé. Dirkie is oké, olé olé.' Van Persie vond het ook een goede grap en lachte vrolijk mee. Dat hij Robben daarna eenvoudig versloeg, deed er niet toe.

Kees Jansma had de teugels wat laten vieren om de druk wat van de groep af te halen. Het Nederlandse publiek wilde meer contact met zijn sterren. Er waren maar weinig supporters naar Zuid-Afrika gereisd, dus Kees Jansma kreeg van KNVB-voorzitter Henk Kesler de vraag of ze niet iets konden verzinnen om de band met het publiek te versterken. Jansma herinnerde zich de

Twitteraffaire met Gregory van der Wiel. Toen ging het mis, maar dat hoefde niet zo te zijn als hij erbovenop zou zitten. Jansma bedacht dat een speler, iemand uit de staf en een spelersvrouw dat onder zijn regie mooi zouden kunnen doen. Op maandag 28 juni om 09.30 stuurde Glenn Loovens deze tweet: 'Net ontbijtje gehad. Gisteravond won Robin het tafeltennistoernooi. Zo naar Pretoria.'

Axel Hauser zag Phillip Cocu naar de lift lopen. Hauser liep op hem af. 'Well done, good win! No bad black magic. So you stay a little longer? Can I join you in the elevator?'

Cocu knikte zenuwachtig.

Hauser zei dat Nederland geluk had dat ze in de poule tegen Kameroen hadden gespeeld. Hij hield Cocu het volgende rijtje voor: Italië, Argentinië, Brazilië, Italië/Frankrijk en Duitsland. Cocu snapte het niet, Hauser moest het uitleggen.

Kameroen had vijf keer meegedaan aan een WK, aldus Hauser. In 1982 zat het in de poule met Italië, dat wereldkampioen werd. In 1990 zat het in de poule met Argentinië dat de finale haalde. In 1994 zat het in de poule met Brazilië dat wereldkampioen werd. In 1998 zat het in de poule met Italië, dat in de kwartfinales op penalty's werd uitgeschakeld door Frankrijk dat wereldkampioen werd. In 2002 zat Kameroen in de poule met Duitsland, dat de finale haalde. Hauser wist zeker dat Nederland de finale ging halen. Het moest alleen oppassen voor de Italiaanse vloek: als je in de knock-outfase in de zesentwintigste minuut van de eerste helft een gele kaart haalt, dan houdt de magie op. Dan gaat het geluk over naar de tegenstander.

Hauser begon te fluisteren: 'Zet was a bad schpell, zet yellow card for Del Piero against France. It almost happened in 1990 as well, zet bad schpell, Argentina just waited long enough in the eight final against Brazil in 1990. Monzon got a yellow card in the twenty-seventh minute and Giusti in the twenty-eighth. But no problem here, Caniggia won the match. Spiel, Satz und Sieg, so to say. Zo Phillip, watch out for the twenty-sixth and you will be in the final!'

Terwijl Oranje bezig was met tafeltennis en zwarte magie, waren de gastheren in mineur. Zuid-Afrika kwam niet verder dan de groepsfase. Ze waren simpelweg niet opgewassen tegen de slimme Mexicanen, de ervaren Fransen en de felle Uruguayanen.

Groep A was sowieso een groep vol verrassingen, want ook Frankrijk werd uitgeschakeld, tot vreugde van een klein landje ten westen van Engeland. Uruguay, dat onverwacht groepswinnaar was geworden, nam het in de eerste achtste finale in Port Elizabeth op tegen Nigeria.

Deze wedstrijd onttaarde in een ongelooflijke schoppartij, waarbij beide ploegen uiteindelijk met negen man op het veld stonden. Nigeria won de wedstrijd met 3-2.

Een andere Afrikaanse achtste finalist, Ghana, kwam de groep met Duitsland, Servië en Australië nog wel als tweede door, maar het verloor kansloos van Engeland in de achtste finale in Rustenburg. Engeland had één van de gemakkelijkste poules gehad. De Verenigde Staten, Algerije en Slovenië hadden nauwelijks tegenstand geboden.

De Engelse pers vond het WK beduidend minder *juicy* dan vier jaar eerder, toen de WAG's (wives and girlfriends) Baden-Baden onveilig hadden gemaakt. Dat leek er deze keer niet in te zitten, met Fabio Capello als strenge trainer. Toen John Terry een paar maanden eerder in opspraak was gekomen door een affaire met de ex-vriendin van zijn collega-international Wayne Bridge, was Capello onverbidlijk geweest. Na een gesprekje van twaalf minuten, was het resultaat dat Terry zijn aanvoerdersband moest inleveren. Ook de affaires van Ashley Cole hakten er goed in bij de spelersgroep.

Toch werd Fabio Capello verrast door een actie van de spelersvrouwen. Coleen Rooney, die door Wayne op hun eerste date was meegenomen naar *Austin Powers 2* en die samen met Wayne bekendstond als Wayleen, was blij dat ze met de vrouwen op stap kon. De dag na de winstpartij in Rustenburg gingen ze naar Johannesburg. Na een avond vol alcohol belandden ze in de Blue Naartjie. Sommige vrouwen kochten een Blue Naartjie-T-shirt, maar een groepje waarin Coleen zat, koos voor een lichtblauw T-shirt met op de voorkant de tekst '100% boeremeisie'. Ze gingen helemaal los en gierden het uit.

Toen Coleen ladderzat in haar T-shirt door een fotograaf werd gesnapt en de foto's snel daarna op het internet verschenen, was Capello *not amused*. In een woedend Italo-Engels sprak hij de groep mannen toe: 'Wadda is it widda you people? First John, then Ashley, now the WAG's! Is everybody outta controlla? Okay, letta me tella you: no more alcoholla for da women! And always in the same city as we!'

De achtste finale in het Soccer City Stadion was een herhaling van de wedstrijd van vier jaar eerder. In 2006 had Argentinië pas na verlengingen met 2-1 van Mexico gewonnen. De boogbal van afstand van Maxi Rodríguez staat nu nog steeds in de overzichten als één van de mooiste doelpunten ooit op een WK gemaakt.

Tijdens de warming-up van de wedstrijd in Johannesburg werd Diego Armando Maradona hartstochtelijk toegejuicht door het publiek, door de Zuid-Afrikanen, de Mexicanen en de Argentijnen zelf. Voor deze wedstrijd was de broze Fidel Castro zelfs ingevlogen op voorspraak van Nelson Mandela, die de wereld een nieuw teken van verzoening wilde geven.

Maradona, altijd in voor een stunt, trok zijn trainingspak uit en begon aan de zijlijn een bal hoog te houden. Hij ging zitten op het gras en ging gewoon door met hooghouden. Ten slotte stond hij, al hooghoudend, op en poeierde de bal de tribune in. Het publiek was in extase en scandeerde: 'Die-go, Die-go.'

In 2010 was Mexico er weer dichtbij. Nu werd het uitgeschakeld in een penaltyserie nadat de wedstrijd in de reguliere speeltijd ook hier in 1-1 was geëindigd. Argentinië betaalde echter een hoge prijs in deze slijtageslag. De *lucky streak* van de vlo, Lionel Messi, was over. Na het wereldkampioenschap onder 20 jaar in 2005, goud op de Olympische Spelen in 2008, twee gewonnen Champions Leagues en ettelijke landskampioenschappen, werd hij per ongeluk geraakt door zijn ploegmaat Rafael Márquez. De tik tegen zijn enkels betekende het einde van Messi's toernooi. Maradona verscheen daardoor in tranen op de persconferentie.

Het toernooi van Robin van Persie moest nog beginnen. In de groepswedstrijden had hij nog weinig laten zien, geen doelpunt gemaakt of assist gegeven. Zijn blik en die van de rest van de groep richtte zich nu op de wedstrijd tegen Italië. De bus vertrok na de lunch voor het ritje van circa 50 kilometer. Van Persie voelde het respect van de spelers, behalve van Sneijder. Wesley speelde ook niet best, maar Robin was fit man, fit. Hij verlangde naar ... hij verlangde naar ...

Robin van Persie pakte een bal, liep naar voren en vroeg de chauffeur of hij Snoop Dogg (de favoriete artiest van Phillip Cocu) kon uitzetten en pakte de microfoon.

‘Dit, jongens, is een bal.’

Van der Wiel schoot in de lach: ‘Scherp Robin!’

De hele bus moest lachen, maar de aanvaller ging verder: ‘Toen ik jong was liep ik de hele dag te spelen met een bal, maakte niet uit wat voor een: een pingpongballetje, de tennisbal van de hond, een skippybal, maar vooral natuurlijk een voetbal. De trap oplopen vond ik saai, ik hield de bal hoog als ik dat deed. De meeste andere kinderen gingen op de fiets naar school, ik niet. Ik dribbelde naar school. Ik hield de bal hoog, links, rechts en als er iemand op de stoep liep, dan speelde ik die door de benen. Boodschappen deed ik met een bal, poepen deed ik met een bal en ik had een bal als kussen. Verder was ik een moeilijke jongen. Ik had weinig vrienden, want de bal was al mijn vriend. Iedereen zei, je hebt talent. En ik dacht, ik heb een bal.’

Mijn moeilijkste momenten waren als ik niet met de bal mocht spelen. Zoals die Champions Leaguevoorrondewedstrijd van Feyenoord tegen Fenerbahçe toen ik niet in de basis stond. Feyenoord won, zonder mij. De rest van het team was aan het feestvieren en ik zat alleen in een hoekje. Bert ging iedereen feliciteren en ik wilde hem ook wel een hand geven, maar ik kon het niet.

En dat ik niet mee mocht doen in de Super Cup tegen Real Madrid, was een echt dieptepunt. Wat wilde ik toen graag meedoen. Maar mijn droom kwam niet uit. Geen wedstrijd tegen Zidane. En zelfs weggestuurd door Bert. Ik wist het toen echt niet meer.’

Er ging een siddering door de Oranjebus. Van Persie was in tranen, terwijl hij dit vertelde. De selectie keek gebiologeerd toe. Was dit de man die iedereen lachend en grappend van de tafeltennistafel sloeg? Zelfs de buschauffeur was ontroerd, ze reden inmiddels nog maar dertig kilometer per uur.

Van Marwijk voelde zijn borst opzwellen en zijn ogen ook. Hij keek vol trots naar Robin, hij had altijd geweten dat dit in hem zat. Wat een *guts* om dit nu te doen en wat een energie voelde hij door de bus gaan. Nu wel in goede banen leiden, dit moest de groep niet lamleggen, niet zoals vier jaar eerder bij Boula. Maar dat was moeilijk. Hij kon het ook niet bagatelliseren, niet wegwuiven.

Van Persie ging gelukkig verder, hij veegde de tranen van zijn gezicht. Over hoe gelukkig hij was bij Arsenal, hoe hij was gegroeid, als voetballer en als mens, als vader zelfs. Hoeveel hij van zichzelf in zijn zoontje Shaqueel zag. En dat hij Van Marwijk zo was gaan waarderen. Dat filmpje met Phil Jackson en Shaquille O’Neal zat nog steeds in zijn hoofd, zei hij. Wat was dat goed. En

Italië, dat moesten ze met zijn allen doen. Voor Bert.

Toen Van Marwijk dit hoorde, keek hij even naar Cookie. Wat moest hij doen? Toen hij diens handen zag bewegen, begreep hij het. Van Marwijk stond op. Hij begon te klappen. Hij hoefde niemand aan te sporen. Verschillende automobilisten zagen op die maandagmiddag een bus vol met klappende trainingspakken.

Ulrich Oberprieler, opleidingsmanager bij de National Zoological Gardens of South Africa, was enthousiast. Hij had Dirk en Eljero net een rondleiding gegeven door de grootste dierentuin in Zuid-Afrika. Hij legde Dirk nog uit dat de dierentuin in 1899 door de Nederlander Gunning was opgericht. Deze dokter was uit Nederland naar Oranje-Vrijstaat vertrokken en vervolgens naar de Kaapkolonie gegaan.

Oberprieler ging maar door. Over de stichting van een verversingstation bij Kaap de Goede Hoop in 1652 door Jan van Riebeeck in opdracht van de VOC. Dat er erg op de oorspronkelijke bewoners werd neergekeken en dat zij bijnamen kregen als Hottentotten en Bosjesmannen. Dat hij hen zou adviseren naar het *Voortrekkersmonument* te gaan, als ze tijd hadden. Dat de Voortrekkers blanke Zuid-Afrikaanse boeren waren, die uit de door de Britten geannexeerde Kaapkolonie landinwaarts trokken. Dat Andries Pretorius leider van de Voortrekkers was en dat Pretoria naar hem genoemd was.

Ulrich schakelde zonder problemen over op voetbal. Dat hij hoopte dat Nederland de finale zou halen, maar dat die finale dan niet in de hoofdstad gespeeld werd. Dat dit na München, Los Angeles en Yokohama de vierde keer zou zijn. Kuyt vond het wel welletjes. Ze moesten het leeuwte nog op zijn gemak stellen en bij het hotel installeren. Het was snel gebeurd na zijn vriendelijke, doch dringende verzoek: 'We want the lion to sleep with us tonight.' Ulrich, verstrooid als altijd, schrok en gaf het leeuwte, met begeleider en al, mee aan de twee Oranjeklanten.

Een deel van de eretribune in het Loftus Versfeld Stadion (geen familie van de keeper Otto Versfeld, het slachtoffer van de Cruijff-Olsen-penalty in 1982) was bevolkt met de *fine fleur* uit politiek en zakenleven. Jan Peter Balkenende had in de ministerraad gestaan op dit bezoek. In februari was het al moeilijk geweest, door de nasleep van het rapport-Davids (geen familie van Edgar Davids), om naar de Olympische Winterspelen in Vancouver te gaan. Maar na de uitnodiging van zijn politieke vriend Silvio moest en zou hij erbij zijn, demissionair of niet.

Wat was hij blij dat hij naast Silvio zat. Hij had bewondering voor Berlusconi die politiek en voetbal zo mooi met elkaar kon verweven. Alles haalde hij uit het voetbal: de naam van zijn partij Forza Italia, zijn verwijzingen naar AC Milan en zijn plaats in het politieke veld. Had hij maar iets van die bril gehad. Kon Balkenende maar op oneliners komen als: 'Ik hoorde dat het spel gevaarlijk was en dat het in de twee strafschopegebieden werd gespeeld, terwijl het middenveld er desolaat leeg bij stond.' Kijk, dat was briljant.

Even verderop zat Davide Serra te wachten totdat de wedstrijd zou beginnen. In 2007 was hij

de architect geweest van de Italiaanse winst bij een andere Nederland-Italië. Serra, het voormalig hoofd van het analistenteam voor de internationale bankensector bij investeringsbank Morgan Stanley, had verbaasd toegezien hoe de Nederlandse bank ABN AMRO in 2005 de Italiaanse bank Antonveneta had overgenomen. De topman van ABN AMRO, Rijkman Groenink, was met deze overname zelfs tot Nederlander van het Jaar uitgeroepen door het weekblad *Elsevier*. Serra begreep niet waar de Nederlandse bank het lef vandaan had gehaald om eeuwenoude, zorgvuldig gekoesterde structuren in zijn geliefde Italië omver te gooien. Of was het arrogantie geweest, arrogantie gekoppeld aan ignorantie?

Serra had in die tijd al wat telefoontjes gekregen uit Italië of hij niets kon doen aan die gênante situatie. Serra, inmiddels eigenaar geworden van een hedgefonds in Londen dat zijn aandelenbelang in ABN AMRO had uitgebreid, zag in de zomer van 2006 mogelijkheden. Hij berekende dat een opsplitsing van ABN AMRO veel geld zou kunnen opleveren. Toen ABN AMRO in 2007 aanstalten maakte om een andere Italiaanse bank, Capitalia, over te nemen, was de maat vol. Serra was een goede bekende van de directeur van Capitalia die ontslagen dreigde te worden door de president-commissaris. De directeur was tegen een overname door ABN AMRO en Serra ook. Serra stuurde daarom samen met Chris Hohn van TCI (een ander hedgefonds) een brief richting Rijkman Groenink. Die brief leidde uiteindelijk tot de ondergang van ABN AMRO en scheepte corporate Nederland jarenlang op met gevoelens van schaamte en spijt. 'Geen slechte tweede helft, David', had Michels kunnen zeggen. Terwijl hij zijn Blackberry op stil zette, hoopte Serra in Pretoria ook op een arrogant, onvoorzichtig Nederland.

De hoop van Serra werd niet bewaarheid. Beide ploegen leken wel als verlamd. De Italianen vreesden een afstraffing zoals tijdens EURO 2008, Nederland vreesde een uitschakeling zoals tegen Rusland. Lippi had een tactisch foefje bedacht. Hij greep terug op het oude catenaccio, het echte catenaccio. In een 1-4-4-1-formatie met mandekkende verdedigers en Fabio Cannavaro als libero achter de verdediging ontregelde Italië het spel van Nederland. Luca Toni was de eenzame spits die bereikt werd via lange ballen, veelal uit de verdediging. Italië speelde op de counter, compleet anders dan in de groepswedstrijden.

De aanvallers van Nederland werden op de huid gezeten door de Italiaanse slagers en op het middenveld was het een slijtageslag. Gennaro Gattuso en Nigel de Jong, de werkers uit beide ploegen, maakten overuren. Zij maakten zich na negentig minuten op voor nog eens een halfuur, want de wedstrijd was in 0-0 geëindigd. Nederland was moe en vooral bang: ze wilden het niet op penalty's laten aankomen. Diep in de tweede helft van de verlenging was er zowaar een uitgespeelde aanval te zien. De ingevallen Klaas-Jan Huntelaar haalde de bal op het middenveld op en stoomde op. Toen hij zijn ploeggenoot en mede-visliefhebber Gattuso vervaarlijk op zich af zag komen, speelde hij de bal net op tijd met zijn rechterwreef naar Sneijder, die de bal even onder zijn schoen hield en hem daarna perfect in de loop van Huntelaar plaatste. Die was Gattuso kwijt en was bijna bij het strafschoepgebied. Candreva, die met Huntelaar was meegelopen nadat hij een minuut eerder Gordon op de tribune had gezien, verkeerde nog in een roes en pakte Huntelaar pardoos aan zijn broek vast. Het resultaat was een rode kaart voor Candreva en een

vrije schop voor Nederland.

Van Persie en Sneijder liepen allebei naar de bal. Er ontstond een discussie. Jack van Gelder wond zich al op en tetterde door de radiospeakers: 'Hou nou toch op, jongens. Deze keer geen woorden, geen onenigheid. Ik houd dit niet meer uit. Kom op. O, laat hem erin gaan.' Nadat Edson Braafheid op de twee kibbelaars was afgelopen, zagen de liplezende televisiekijkers duidelijk zijn woorden: 'Doe het dan samen.' Maar niemand wist wie hem nu ging nemen, Jack ook niet: 'Wie gaat hem nou nemen? Het is Van Persie, Sneijder staat er kwaad bij, met de handen in zijn zij. Wat gebeurt er nou? Van Persie, niet. Toch Sneijder! Sneijderrrr! Oh, wat een schot. Buffon, kan die erbij? Ja, nee. JAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA! Via zijn vingertoppen in het doel!! Hij zit erin!! Wat een goal! Ongelofelijk, nog vijf minuten. Italië zit stuk. Nu oppassen, jongens. Voorzichtig.'

Nederland bleef voorzichtig en liep tien minuten later in versnipperde groepjes een ereronde. Het dankbare Nederlandse publiek zong hen toe: 'Que sera, sera, whatever will be, will be.'

7 KWARTFINALE

De avond van 29 juni was een gedenkwaardige. Het Nederlands elftal had aan het einde van de middag de wereldkampioen uitgeschakeld en Wesley Sneijder had gescoord. Uit een interview met de Italiaanse keeper Buffon bleek dat die bij de vrije schop even werd afgeleid door de woordenwisseling tussen Van Persie en Sneijder. Daardoor was hij iets te laat bij de vrije schop van Sneijder.

De pers schoot, zoals wel vaker, door, deze keer in hun bewondering voor Sneijder. Was hij in de voorronden nog de gebeten hond, het kleine ventje, die sleutelhanger, na de wedstrijd tegen Italië kwam de pers superlatieven tekort. Super Sneijder, Wesley's Wonderen, Sneijderissimo, het ging maar door. *De Telegraaf* schreef, in zijn streven zo veel mogelijk lezers bij het WK te betrekken, zelfs een heuse wedstrijd uit voor de beste bijnaam voor Sneijder. De winnaar, uit Noord-Brabant, kwam met de leus 'Wes en waarachtig.' Dat gaf goed de sfeer aan in Nederland, dat voor het eerst sinds het toernooi in 1998 weer in de kwartfinales stond.

Bij de spelers was er later op de avond van uitbundigheid weinig te merken. De laatste achtste finale werd tussen de winnaar van groep H en de nummer twee van groep G gespeeld. Spanje had de tegenstand van Zwitserland, Honduras en Chili gemakkelijk kunnen weerstaan en was met negen punten groepswinnaar geworden. Anders was het in groep G, de groep des doods. Daar was Noord-Korea de zwakke schakel geweest, maar hadden Brazilië, Ivoorkust en Portugal nauwelijks voor elkaar ondergedaan. Deze sterke landen hadden allemaal met 3-0 van Noord-Korea gewonnen en in de drie onderlinge duels allemaal een gelijkspel van 1-1 behaald. De drie landen waren dus precies gelijk geëindigd, zowel qua puntenaantal als qua doelsaldo. Er moest geloot worden en het lot had bepaald dat Ivoorkust eerste werd en Portugal tweede. Dit had tot felle protesten in Brazilië geleid. De Brazilianen geloofden dat de loting niet eerlijk was gegaan en dat zij geofferd werden omdat zij in 2014 het volgende WK organiseerden en in 2016 de Olympische Zomerspelen. President Lula had er op de televisie aan te pas moeten komen om de woedende bevolking enigszins te sussen.

De uitkomst van de loting betekende dat Portugal het op de avond van 29 juni om 20.30 uur tegen Spanje moest opnemen in de achtste finale in Kaapstad. Beide landen waren er in de zes toernooien tussen 2000 en 2010 bij geweest, hetgeen Italië, Duitsland en Frankrijk ook hadden gepresteerd. Voor een relatief klein land als Portugal was dat een prestatie van jewelste. Spanje, de nummer 1 op de FIFA-wereldranglijst, begon de wedstrijd als grote favoriet, maar merkte dat Portugal van een ander kaliber was dan de landen in groep H.

Spanje kwam voor door een doelpunt van Fernando Torres, maar Portugal zoog zich vast in de Spaanse voetballers. Zo golfde het heen en weer en werd het een aantrekkelijke wedstrijd. Duels werden op het scherpst van de snede uitgevochten en vlak na rust stortte Cristiano

Ronaldo na een duel met Xabi Alonso kermend ter aarde. Het was het sein voor het opstootje waar Portugal op wachtte. 'Hij lag op de grond te lachen,' aldus een woedende Spaanse coach Del Bosque na de wedstrijd. Xabi Alonso ging door het lint, duwde de scheidsrechter weg en kreeg rood. Portugal zag zijn kans schoon en bestormde de arme Spaanse doelman Iker Casillas van alle kanten. Schoten uit de tweede lijn, schitterende combinaties via de flanken, schijnbewegingen van Deco, puntertjes van Cristiano Ronaldo: alles kwam op Casillas af. Uit het bombardement van vijftien kansen had Portugal in de resterende tijd voldoende aan twee doeltreffende schoten, één uit de kluts van Nani en één vanaf de rand van het strafschopgebied van Cristiano Ronaldo. Spanje verloor met 2-1. Portugal had van de Europees kampioen gewonnen en Nederland van de wereldkampioen. Beide landen konden zich opmaken voor de kwartfinale die op 3 juli in Johannesburg plaatsvond.

Bij die wedstrijd zou Nani niet kunnen meedoen. 's Avonds na de wedstrijd tegen Spanje werd duidelijk dat hij zich had geblesseerd tijdens het juichen. De in Kaapverdië geboren speler van Manchester United had zijn doelpunt gevierd met een salto mortale. Als kind was hij al vaak bezig met de Braziliaanse vechtdans, de capoeira, waarvan hij soms ook op het voetbalveld de mooie bewegingen wilde laten zien. Was hij in zijn begintijd bij Manchester United door Sir Alex Ferguson gemaand om voorzichtig te zijn, tijdens de wedstrijd tegen Spanje, op zijn eerste WK, vergat hij alles. Zijn salto was figuurlijk mortale: hij kwam slecht neer, blesseerde zijn enkel en zijn toernooi was over.

De sfeer in het Nederlandse kamp was er een van onderhuidse spanning. Toen Mark van Bommel en Arjen Robben Portugal zagen winnen, galmde er een harde 'Scheisse' door de kamer. Ze konden zich de wedstrijd van vier jaar eerder nog goed herinneren. Tijdens deze wedstrijd, die de geschiedenis was ingegaan als de Slag bij Neurenberg, had de Russische scheidsrechter Ivanov een FIFA-record gebroken door zestien gele kaarten te trekken. Hiervan hadden vier spelers er twee gekregen en die moesten dus van het veld (Costinha en Deco bij Portugal en Boulahrouz en Van Bronckhorst bij Nederland). Op negentig minuten speeltijd betekende dat dus bijna elke zes minuten een gele kaart.

Portugal was vaker de kwelgeest van Nederland geweest: van de tien keer dat beide landen tegen elkaar hadden gespeeld (de eerste wedstrijd werd overigens pas in 1990 gespeeld) had Portugal er zes gewonnen, was er drie keer gelijkgespeeld en had Nederland maar één keer gewonnen (1-0 in 1991 bij de EK-kwalificatie, doelpunt Richard Witschge). Tijdens grote toernooien was Portugal oppermachtig (EURO 2004: 2-1, WK 2006: 1-0). Ook was het Portugal geweest dat in de kwalificatiepoule Nederland de weg had versperd naar het WK 2002. Nee, dan hadden Mark en Arjen liever Spanje gehad. Daar was de onderlinge balans tenminste gelijk (vier keer winst Nederland, vier keer winst Spanje, één keer gelijk).

Maar ze konden er niet omheen: ze zouden het weer moeten opnemen tegen de angstgegner. Van Marwijk probeerde de spanning uit de groep te halen door op 1 juli een combinatietoernooi klaverjassen/Wii te organiseren. Bij het klaverjassen was Van Marwijk fanatiek als altijd. Robben keek in de voorronde steeds over zijn schouder om te zien of Van Marwijk niet in zijn kaarten

keek. Robin van Persie werd gek van de aanwijzingen die de fanatieke coach, nu zijn teamgenoot, gaf, maar deze bleek steeds gelijk te hebben. Van Marwijk genoot. Het was alsof hij weer samen met zijn vader aan het kaarten was, op weg naar de wereldtitel. Maar nu zat hij in de vaderrol.

Klaas-Jan Huntelaar en Ruud van Nistelrooy hadden de kans om de finale tegen Van Marwijk en Van Persie te winnen, maar toen Ruud Klaas zei, verstond Klaas aas en speelde hij die fatale kaart. Klaas-Jan wist niet wat hem overkwam: 'Lekkere gozer, die Ruud, hij laat me gewoon die aas spelen!' Ruud zag de wanhoop in de ogen van Klaas. Hij pakte hem bij zijn arm en liep even met hem weg, terwijl Frank de Boer om 21.30 uur de volgende tweet stuurde: 'Van Marwijk als vanouds. Als Klaas die aas niet had gespeeld dan had hij bij de volgende slag roem gehad.' Ruud praatte in op Klaas: 'Maakt niet uit, joh, we zijn hier toch maar met één doel. En dat je de aas speelde is geweldig. Nummer één en nummer elf. Nummer één, dat worden wij! Nummer elf: de waarheid. Wow, de aas van pentakels: alle mogelijkheden liggen in de mens besloten, een echte gelukskaart! Dat geluk zullen we krijgen als gevolg van een langgekoesterd verlangen. Het begin van iets nieuws, verse energie, inspiratie!' Terwijl hij zijn handen vastpakte, zei hij: 'Dank je, Klaas, dit is heel belangrijk.' Hij drukte Huntelaar hierna bijna plat.

Huntelaar kon de gedrevenheid wel waarderen. Als Ruud het zo bracht, zat er misschien wel wat in. Hij liet het allemaal maar over zich heen komen. Gearmd liepen de twee aanvallers terug naar de groep, Ruud breed glimlachend en Klaas-Jan ietwat onwennig.

Uiteindelijk kreeg de combinatie Van Marwijk/Van Persie de Sandton Cup, onder instemmend applaus van de selectie.

Bij de Portugezen heerste er een andere sfeer. Had Luiz Felipe Scolari alle spelers bij het WK 2002 nog een exemplaar gegeven van Sun Tzu's boek *De kunst van het oorlogvoeren* en de ploeg opgezweept tot een vierde plaats, in 2010 hadden de bepalende spelers, die rond de dertig waren, moeite met de nieuwe bondscoach Carlos Queiroz. Dit was er niet beter op geworden toen Queiroz begin februari 2010 voor de loting van de groepen voor EURO 2012 mot met een fotograaf kreeg en hem een harde duw had gegeven. Moesten zij met zo'n man en na zo'n moeizame kwalificatie voor het WK 2010 (Portugal was met moeite tweede geworden in de poule achter Denemarken en pas na play-offs gekwalificeerd) verder komen dan de kwartfinales?

De economische situatie speelde de Portugese selectie ook parten. Portugal kampte met een enorm begrotingstekort en was in feite failliet. Toen de Portugezen hoorden dat Queiroz bij de voetbalbond geen vuist had kunnen maken en uitbetaling van hun premies onzeker bleef, knapte er iets bij Deco. Toen hij zag dat Queiroz naar de wc van het trainingscomplex ging, liep hij achter hem aan en barricadeerde hij samen met Simão de deur. De spelersbus vertrok zo zonder Queiroz naar de Valley Lodge, waar Deco heerlijk onderuitgezakt genoot van de spannende halve finale op Wimbledon tussen Serena Williams en Kim Clijsters.

Jeroen Stekelenburg maakte de volgende reportage in Gauteng: 'Portugal leverde zijn beste prestatie op het WK in 1966 in Engeland. In de poule werd Portugal groepswinnaar voor Hongarije, Brazilië en Bulgarije. Dat Brazilië (met Pelé in de gelederen) in de eerste ronde werd uitgeschakeld, was bijzonder. Dit zou het land vierenveertig jaar niet meer gebeuren, tot het WK in 2010. Portugal werd in de halve finale uitgeschakeld door de latere wereldkampioen Engeland

en eindigde uiteindelijk als derde. De grote uitblinker bij de Portugezen was Eusébio die topscorer werd met negen doelpunten.

Bevreesd voor een Slag bij Johannesburg tussen de twee voormalige koloniale grootmachten heeft de FIFA voor de wedstrijd in 2010 Eusébio, Pelé en Johan Cruïjff uitgenodigd. De sterren van de WK's in 1966, 1970 en 1974 gaan de boodschap van *fair play* promoten. Bij het aanwijzen van de scheidsrechter neemt de FIFA zo min mogelijk risico's: de Belg Frank de Bleckere krijgt de wedstrijd toegewezen. Na een kwartfinale op het WK in 2006, een halve finale op EURO 2008 wordt dit een nieuw hoogtepunt in zijn carrière.

De grote Eusébio is de afgelopen dagen veel met Cristiano Ronaldo te zien. Die was vier jaar eerder huilend het veld afgegaan na aanslagen op zijn dijbeen van Mark van Bommel en Khalid Boulahrouz. Cristiano Ronaldo dos Santos Aveiro werd op 5 februari 1985 geboren op het eiland Madeira, als vierde kind in een gezin waar moeder Maria Dolores kokkin was en vader José Dinis tuinman. José Dinis was groot fan van de Amerikaanse president Ronald Reagan en vernoemde zijn zoon naar The Great Communicator, ruim twee weken nadat Reagan voor de tweede keer was geïnaugureerd als president van de Verenigde Staten. In 2008 noemde Johan Cruïjff Cristiano Ronaldo de beste speler van Manchester United, beter dan George Best, Denis Law en David Beckham.'

In 2010 wijdde Johan Cruïjff zijn column in *de Telegraaf* aan de acht kwartfinalisten:

'Voor het WK had ik voorspeld dat de volgende landen de kwartfinales zouden halen: Brazilië, Argentinië, Duitsland, Engeland, Italië, Nederland, Ivoorkust en Spanje. Nu heb ik er vijf van de acht goed. De waarheid is dus nooit precies zoals je denkt dat hij zou zijn. Wie had kunnen voorzien dat Brazilië door een loting in de eerste ronde uitgeschakeld zou worden? De fout zat daar natuurlijk in de voorbereiding. Die Brazilianen hadden nooit met de FIFA-reglementen akkoord moeten gaan. Een slechte generale leidt in dit geval dus zeker niet tot een goed resultaat.

Dan Argentinië: Messi speelde sterk, maar is nu wel uitgeschakeld. Die klap komt Argentinië vanzelfsprekend niet meer te boven. Duitsland is er, zoals altijd, weer bij. Als Nederland en Duitsland winnen, moeten ze tegen elkaar in de halve finales. Gezien de vorm in het toernooi denk ik dat Nederland weinig kans maakt.

Een land is zo goed als zijn trainers: Engeland heeft Capello en Italië had Lippi. Wat was nou het verschil? Na het succes op het WK van 2006 was het logisch dat er een teleurstelling zou volgen. Dat behoort tot de wetten van het voetbal. Dat dat tegen Nederland was, dat was toeval. Maar ik geloof niet in toeval, want toeval is logisch. En Capello had nog niet gewonnen, die wil dus winnen, dat spreekt voor zich.

We mogen blij zijn dat Denemarken tegen Ivoorkust speelt en niet wij. Ik heb het vorige week al aangegeven, die ploeg is en blijft een lust voor het oog. Ivoorkust is er als één van de weinige Afrikaanse ploegen in geslaagd een sterke organisatie neer te zetten. Een ploeg die ook laat zien, hoe belangrijk de keuze van het wedstrijdtenue is. Ze hebben het een beetje van Nederland afgekeken, maar Ivoorkust voetbalt in fel oranje. Het oogt allemaal heel indrukwekkend en

agressief. Een kleur die prima past bij een team dat goed aanvallend en dynamisch wil spelen.

En dan de landen die ik niet voorzien had. Ik had verwacht dat Denemarken door Italië zou worden uitgeschakeld. Geef die Italianen één kans en ze maken twee doelpunten, maar de Denen maken toch de minste fouten. Dan Nigeria: er zit altijd een verrassend Afrikaans land in de achtste finales, soms is het Kameroen, dan Senegal en nu weer Nigeria. Spelers worden beïnvloed. Mensen worden beïnvloed. En spelers worden weer door mensen beïnvloed.

Portugal, de tegenstander van Nederland, heeft Cristiano Ronaldo. Die is snel, maar dat is nog wat anders dan inzicht hebben. Als ik iets eerder begin te lopen dan een ander, dan lijkt ik ook sneller. En dat moet Nederland dus gaan doen. Nederland moet gewoon goed kijken hoe Marco van Basten het vier jaar eerder heeft aangepakt. Hij heeft Nederland toch naar de derde plek op de FIFA-wereldranglijst geleid? Ronaldo is wel goed, maar zoals alle goede spelers, met uitzondering van Marco van Basten, heeft hij het probleem van een gebrek aan rendement. Hij wil het altijd mooier doen dan strikt noodzakelijk. En nu gaat hij ook mentaal problemen krijgen. Na de uitschakeling van Spanje gaat hij ongetwijfeld nadenken wat er gaat gebeuren als hij straks weer bij Real Madrid op het veld staat. Over het Portugese elftal kan ik kort zijn: wat wil je nou liever? Eén goed elftal of elf goede ééntallen?

Ten slotte wil ik Spanje er nog uitlichten. Ik woon nu al zo lang in Spanje dat ik beter Spaans spreek dan welke Nederlander ook, maar slechter Spaans dan welke Spanjaard ook. Bij Barcelona hadden we een kapel in de catacomben, voor iedere wedstrijd gingen beide elftallen daar bidden. Daar zag ik het nut niet van in. Er gingen twee elftallen bidden, maar er kon er slechts één winnen. Nee, met voetbal had dat niets te maken. En ook in Zuid-Afrika is het weer niet gelukt. Mijn voorspelling dat ze wereldkampioen zouden worden komt dus niet uit. Maar dat maakt niet uit, niemand heeft de wijsheid in pacht. Ook ik niet.'

Arjen Robben was een jaar eerder dan Cristiano Ronaldo geboren, in het dorp Bedum in de provincie Groningen. Zijn moeder Marjo was turntrainster. Hiddema stelt in zijn boek dat Arjen een paar keer turnkampioen van Groningen werd, dat hij op school dam-, schaak- en volleybalkampioen was en dat hij zo goed tenniste dat hij een keuze moest maken tussen tennis en voetbal.

Op 2 juli 2010 stond Arjen Robben na de wedstrijdbespreking op.

'In Groningen hadden we geen barbecue thuis. Het was er vaak slecht weer en dan is het natuurlijk niet te doen om buiten te gaan barbecueën. En dan nog, ook al is het lekker weer, worstjes kun je het beste binnen bakken en dan buiten opeten. Even op een bordje doen, beetje saus erbij en naar buiten. Kleine moeite, ik bedoel wat is nou die afstand van de keuken tot de tuin...'

Hij keek even twijfelend de groep rond en vervolgde:

'Mijn debuutwedstrijd voor Oranje. Dat was de wedstrijd tegen Portugal op 30 april 2003. Bij de wedstrijd op deze Koninginnedag in Eindhoven speelden we met 1-1 gelijk. Ik mocht de laatste vijf minuten meedoen en kreeg later Het Haasje. Ik heb dat ding nog steeds.'

‘Niet op de barbecue gegooïd?’ riep Van der Vaart en sommigen begonnen te klappen.

‘Ha ha, eh... nee, maar het had wel gekund, want we gingen later barbecueën. En dan EURO 2004 in Portugal. Hmm, die wissel. Wat baalde ik toen ik het bord met mijn rugnummer omhoog zag gaan. Wat een verschil met die pot tegen de Zweden. De beslissende penalty erin! En dan die hectische terugreis naar het hotel in Albufeira. Lekker het terras op en ’s nachts een barbecuetje. Weet je nog, Ruud?’

De routinier knikte verlekkerd.

‘Toen ik bij Bayern München aankwam, nodigde Van Gaal me diezelfde avond uit voor een barbecue in zijn tuin. Van Gaal droeg een rood-wit schort met daarop *Arjen Robben*. Wat ik wil zeggen is: als je samen hamburgers bakt op de barbecue ontstaat er iets. En dat hebben we dus door die Portugezen gemist in 2006. Dat moet nu veranderen. Ik wil dat barbecuegevoel weer hebben, een braai in Johannesburg! Alles, alles, moeten we ervoor doen!’

Toen stond Eljero Elia op. Als Arjen Robben iets had gezegd, kon hij niet achterblijven. ‘Interessante analyse, Arjen, barbecue en voetbal. Maar we mogen de economische factor niet vergeten. Op de oude voet doorgaan is geen realistische optie meer. De wereld na de crisis vraagt niet alleen om ingrijpende wijzigingen van het beleid van overheden, maar ook om een mentaliteitsverandering in het economische en maatschappelijke verkeer. Vooral de afgelopen twintig jaar wordt dit “verkeer” in toenemende mate gekenmerkt door een hoog IK-gehalte: door het eigen ik-belang, door egoïsme, financiële hebzucht, protserig gedrag, kortetermijndenken en een gebrek aan moreel besef en ethiek. Met deze mentaliteit gaan we het niet redden en kunnen we de maatschappelijke vraagstukken en economische problemen die na de crisis op de wereld afkomen niet oplossen. Oplossingen zijn alleen mogelijk met minder IK en meer WIJ. Daar verlang ik nou naar.’

Iemand begon te klappen, maar de meeste spelers keken wat verdwaasd voor zich uit.

‘Kom op Dirk,’ vervolgde Elia, ‘We gaan naar het Krugerpark. Leuk hoor, die dierentuinleeuwjes, maar we hebben nu het echte werk nodig. Ik hoorde net van Axel Schnauzer dat ze bezig zijn met het inenten van jonge leeuwjes, daar moeten we bij zijn. Wij regelen een echte leeuw!’

‘Yes, Eljero, you rock!’ knalde Dirk Kuyt de ruimte in en hij sprong zo hoog op dat hij het plafond een tik gaf zodat de high five mislukte.

De Portugese spelers waren vroeg bij Ellis Park, het oude rugbystadion van Johannesburg en thuishaven van Ruud Krols Orlando Pirates en de rugbyclub the Golden Lions. Ook werd hier de finale gespeeld van het WK rugby in 1995 en de Confederations Cup in 2009. Het eerste wat Cristiano Ronaldo deed was het uitstallen van zijn vier flesjes shampoo, zijn gellietjes, lotions, crèmes, wattenstaafjes, aftershave en eau de toilette. Hij bekeek zichzelf goed in de spiegel. Deze chico had het toch maar weer gefikst, voor de tweede keer achter elkaar in de kwartfinales. En de halve finale lonkte, die Sneijder, Robben en die andere onderdeurtjes hadden het niet gered bij het grote Real, waar hij wekelijks werd toegejuicht door half Madrid.

Hij smeerde zich goed in, die winter in Zuid-Afrika was toch wel verraderlijk. Gelukkig was hij de lippenbalsem niet vergeten. Hij deed even zijn ogen dicht en dacht aan de zoete lippen van Paris Hilton. Wat was dat toch een toppertje. Hij keek zijn teamgenoten intens gelukkig aan, zette zijn iPodje op en onder de tonen van Michael Bublé ging hij even mediteren.

Portugal ging door waar het tegen Spanje mee was gestopt: vloeiende aanvallen, veel balbezit, pressing, jagen en forechecking. Ronaldo genoot van de verbaasde ogen op de gezichten van de Nederlandse spelers en de Nederlandse bank. Phillip Cocu en Frank de Boer konden het niet aanzien. Cristiano Ronaldo maakte de 1-0 uit een onhoudbare vrije schop en Simão kopte uit een voorzet schitterend in. Het deed de bezoekers in Johannesburg denken aan die fabuleuze goal van Michel Platini tegen Joegoslavië bij het EK in 1984. Engelsen noemen zo'n goal wel een *diving header*, de Portugezen een *peixinho* (een kleine vis), vanwege de souplesse en vloeiende beweging bij het maken van zo'n goal. Nederland stond bij rust met 0-2 achter. Cristiano Ronaldo haalde een hand door zijn vette haren, liep op Deco af en samen liepen ze druk gesticulerend de spelerstunnel in.

In de kleedkamer van Nederland ontplofte Bert van Marwijk. Hij hamerde op evenwicht op het middenveld. Wat was Nigel de Jong in godsnaam aan het doen? En Mark van Bommel was veel te moeilijk bezig. Gewoon simpel spelen, en Robin en Wesley creatief laten zijn. Creativiteit en flair, daar ging het om.

Jansma, enige jaren later: 'Van Marwijk begon nota bene over het zomeravondvoetbal dat een fenomeen was in het naoorlogse Deventer. Iedereen speelde toen zonder enige angst, zonder belemmerende gedachten ook. Hij erkende dat het nu anders was, dat het nu toch wel koud begon te worden, maar het ging om het idee. Om verrassing en explosiviteit. Hij haalde een lange onderbroek uit zijn trolley en gooide die naar Arjen Robben. Als dat hem zou helpen, why not?'

Nadat Van Marwijk vijf minuten zo was doorgedaan, stond Mark van Bommel op. 'Mag ik even het woord?'

'Niet nu, Mark.'

'Jawel, pa.'

Van Marwijk ging met tegenzin zitten.

'Toen ik zes jaar was, zag ik Nederland-Ierland. Nederland stond bij rust ook met 0-2 achter, maar door twee doelpunten van Ruud Gullit en een van Marco van Basten wonnen ze de wedstrijd.'

En hij ging door: 'Toen ik dat zag, wist ik dat ik dat ook een keer zou willen doen. Dat is het mooiste: terugkomen na een achterstand, het Wonder van Johannesburg. Ik zie het al voor me, jaren later praat iedereen er nog over. Wat deed jij op 3 juli 2010? Nou, ik zat na afloop in de kleedkamer te zingen omdat we die Portugezen eindelijk naar huis hadden gestuurd. En omdat we in de halve finale stonden. Kom op, als iedereen zijn taak uitvoert, moet het lukken. We hebben zoveel meer kwaliteit dan Portugal. We gaan er toch godverdomme niet weer uit tegen

die kut-Portugezen?’

Terwijl Van Bommel zo druk bezig was, zag niemand dat Dick Voorn een teken gaf aan inspanningsfysioloog Luc van Agt, die daarop even naar buiten piepte. Iedereen ging weer naar buiten, het veld op. Luc van Agt sloot later in de dug-out aan, hij had een extra tas meegenomen, maar niemand die daarop lette.

Nederland begon de tweede helft furieus. Veel aanvallen gingen via Robben die, in zijn lange onderbroek, nu eens links opdook en dan weer rechts. De Portugezen wisten niet wat ze met hem aanmoesten. En het publiek in de hoeken ook niet. Hoe dichterbij hij hen kwam, des te sneller stonden ze op, op hun tenen, halsreikend, om maar niets van zijn schijnbewegingen, passeerbewegingen en dribbels te missen. In de tweeënvijftigste minuut was het al raak. Hij maakte zelf een één-tweetje met Mark van Bommel af. Die twee hadden elkaar in München gevonden en dat ging in Johannesburg door. In de zesenzestigste minuut verblufte hij het publiek en zijn oud-ploeggenoot Paulo Ferreira. Diens oud-trainer José Mourinho omschreef hem ooit als een speler die nooit *man of the match* wordt, maar die altijd een zeven scoort. Die zeven was dit keer onvoldoende. Hij zag Robben op zich afkomen die de bal rechts van hem speelde, maar zelf links om hem heen wilde. Ferreira maakte een professionele overtreding: hij ging aan het shirtje van Robben hangen. En toen deed Robben iets wat niemand in het stadion had verwacht: hij ging overdreven naar de grond en terwijl iedereen aan weer een schwalbe dacht, maakte hij een koprol en speelde hij door. Hij haalde de achterlijn, gaf terug op Kuyt, die de bal maar voor het intikken had. De luisteraars van *Langs de Lijn* dachten dat er een storing op de lijn was, want op de radio bleef het stil. Maar Jack van Gelder was voor het eerst in zijn leven stil, hij kon gewoonweg niets uitbrengen. Uiteindelijk zei hij: ‘On-ge-lo-fe-lijk! Dit heb ik nog nooit gezien. En ik denk dat Hans van Zetten dit bij het turnen ook nog nooit heeft meegemaakt. Dit is kunst, dit is geen Epke Zonderland, geen Yuri van Gelder, geen Jeffrey Wammes. Maar dit gaat wel van wammes bij die Portugezen, dit is een originele Robben!’

Portugal stond paf. En Dirk Kuyt ging door. Hij dacht aan de kans die hij vier jaar eerder had gehad tegen Portugal toen hij alleen op de keeper was afgestormd, maar het toen niet had kunnen afmaken. Op de tribune was er destijds ongeloof geweest dat hij meedeed en niet Van Nistelrooy. Dat ongeloof was vier jaar later compleet weg. Hij sleurde als een Katwijkse visser en nam het team op sleeptouw. In de eenentachtigste minuut speelde hij Robben aan die Van Persies hoofd vond. Met een strakke kopbal velde hij de Portugezen: 3-2. De laatste minuten was het een kwestie van balbezit houden, niet te veel aanvallen en ook niet te veel terugtrekken.

Dirk Kuyt kreeg een publiekswissel, hij liep op Bert van Marwijk af en omhelsde hem. Hij bedankte het publiek uitbundig en ging toen op de uitgestoken handen in de dug-out af. Uitgeput plofte hij naast Luc van Agt neer. Die haalde een flesje uit zijn zak en knipoogde naar Dirk: ‘Ook wat melk, Dirkie? Word je sterk van.’ Dirk keek hem vragend aan. Luc van Agt ritste zijn tas iets verder open en Dirk zag een leeuwenwelpje dat hem met grote ogen aankeek.

8 HALVE FINALE

Nederland stond op z'n kop. Rotterdam was eerder die dag het middelpunt van de wielervedwereld geweest bij de Grand Départ van de Tour de France. Fabian Cancellara won de proloog, Lars Boom werd knap tweede. Het peloton maakte zich op voor de waaieretappe naar Brussel. In Nederland was er goede hoop op een podiumplek voor Robert Gesink, die een uitstekende proloog reed. Maar de Gesinkgekte barstte pas een paar weken later los, tijdens de bergrit naar de Tourmalet.

De Oranjegekte begon op de avond van zaterdag 3 juli. Vergeten was de moeilijke wedstrijd tegen Japan van twee weken eerder. Nee, Nederland deed weer mee, en hoe! Via een ongelooflijke tweede helft was Portugal eindelijk verslagen. Op die hete avond zochten mensen verkoeling op allerlei plekken. In de fontein van het Hofplein in Rotterdam, die eerst geel water omhoogspoot, en later oranje kleurde. In Den Haag bij het Binnenhof. Politici waren er niet te zien, de formatie stond maar op een laag pitje, mede door het WK. En zelfs bij het hippiefestival in Gorinchem werd de wedstrijd met spanning gevolgd.

Een dag voor Nederland-Portugal waren er twee andere kwartfinales gespeeld: Ivoorkust-Denemarken en Engeland-Nigeria. In de eerste halve finale kon Denemarken het net niet bolwerken tegen de fanatieke en getalenteerde Ivorianen. De wedstrijd werd pas in de laatste vijf minuten van de verlenging beslist door Didier Drogba. De tweede Afrikaanse kwartfinalist, Nigeria, werd volledig omvergelopen door het sterke middenveld van Engeland met Lampard, Gerrard, Walcott en Carrick. Hoewel de vicepresident van Nigeria, Goodluck Jonathan, de Nigerianen vanaf de tribune hartstochtelijk toejuichte, lachte het geluk hem dit keer niet toe.

De derde kwartfinale was voor Nederland van groot belang: Duitsland-Argentinië. Deze klassieker zou de tegenstander in de halve finale opleveren. Zouden wij tegen de winnaar van '74 moeten of tegen die van '78? De Argentijnen hadden een bijzonder basiskamp uitgekozen: geen chic golfresort aan de kust zoals de Denen, geen hotel in de stad zoals de Nederlanders, maar een verblijf op de Universiteit van Pretoria in het High Performance Centre. De Duitsers zaten ook in Pretoria, in het Velmore Hotel. Duitsland-Argentinië was een herhaling van de WK-finale 1986 (2-3), de WK-finale 1990 (1-0) en de kwartfinale tijdens het vorige WK. In die kwartfinale was de stand na 120 minuten 1-1 en had Duitsland na strafsoppen gewonnen. In maart 2010 hadden de beide landen nog tegen elkaar gespeeld. Argentinië had, met Messi in de gelederen, met 0-1 gewonnen op Duitse bodem.

Bondscoach Diego Maradona reisde al met een naar gevoel naar Kaapstad af omdat hij geen beroep kon doen op de geblesseerde Lionel Messi en dit gevoel ging niet weg tijdens de wedstrijd. Ondanks zijn furieuze aanmoedigen en de aanwezigheid van Prins Willem-Alexander en Máxima, die later op de dag zouden doorvliegen naar Johannesburg voor

Nederland-Portugal, lukte het de Argentijnen niet. De Duitsers roken de Argentijnse vertwijfeling en lieten hen niet meer los nadat Klose via een counter had gescoord. Maradona voelde zich als een antilope die door een leeuw werd achternagezeten. Hij rende de dug-out in en uit en ging zo in het spel op dat hij van de zijlijn bijna meedeed. Bij elke gemiste kans veerde hij mee met het publiek, gleed hij mee met de spelers en hamerde hij met zijn vuisten op het gras omdat het weer niet lukte. Uiteindelijk was de strijd gestreden en rende hij ontroostbaar naar de middenstip waar hij uitgeput op het gras viel en zijn tranen de vrije loop liet. Het publiek in Kaapstad beloonde Maradona met een staande ovatie van vijf minuten.

Nederland-Duitsland dus. Freek Bartels zong jaren later in de musical *Bommelding*, in de hoofdrol van Mark van Bommel, dat het vooruitzicht om tegen Duitsland te mogen spelen de ware reden was van Marks peptalk in de rust van Nederland-Portugal. Met Portugal had hij niet zoveel, maar met Duitsland des te meer. Dit was ook het geval bij de Oranjeaanhang. Reisorganisaties werden overstelpt met aanvragen voor arrangementen naar Durban. Het leek wel alsof iedereen zich klaarmaakte voor een volksverhuizing. Marco Borsato maakte zich op voor de lange vliegreis naar Zuid-Afrika. Hij wilde er maar al te graag bij zijn, op woensdag 7 juli 2010.

De achterblijvers lieten het niet op zich zitten. Straten kleurden nu pas echt oranje. SBS hield een verkiezing van de mooiste Oranjewijk van Nederland. Een straatje was nu onvoldoende, mensen gingen aan de gang met de langste spandoeken die ooit waren gezien. Cafés zagen de bieromzet exploderen en het rookverbod werd compleet genegeerd. Flatscreens vlogen de winkels uit en mensen namen spontaan een weekje vrij. Die week, tussen 4 juli en 11 juli 2010, werd inderdaad een gedenkwaardige.

Op zondag 4 juli won Roger Federer zijn zeventiende Grand Slam en zijn zevende Wimbledonstitel. Maar Nederland en de selectie in Zuid-Afrika had het die dag maar over één ding. Dat was niet de tweede helft tegen Portugal of de komende wedstrijd tegen Duitsland, maar het ging over Stijn Schaars. Stijn was na de eerste helft van de wedstrijd tegen Portugal, tijdens zijn vakantie in de Algarve, even een pakje sigaretten gaan halen, aldus een huilende Lonneke Schaars de dag erop bij Peter R. de Vries. Hij was niet teruggekomen. Lonneke wist niet wat ze ervan moest denken. Hij was al lang over de teleurstelling heen en zo slecht speelde Nederland toch ook weer niet in de eerste helft. En dan spelen ze een geweldige tweede helft, en is Stijn er weer niet bij. Wanhopig plaatste ze een oproep op de Nederlandse televisie, onder goedkeuring van een meelevende Peter R.

De voetbalwereld draaide door. De selectie verhuisde, op voorspraak van Robin van Persie en Glenn Loovens, al op maandag 5 juli naar de buurt van Durban. Van Marwijk vond het een goed idee. Naar een warmere plek, aan de zee, dicht bij enkele schitterende golfbanen en bij de stad waar de halve finale werd gespeeld. Nederland nam zijn intrek in de Zimbali Lodge, waar eerder de selectie van Algerije had gezeten.

Johan Cruijff en Johan Neeskens kwamen uitvoerig op televisie en hielden iedereen voor dat we nu, juist nu, het hoofd koel moesten houden. Ze hamerden erop dat Duitsland, nog minder dan Nederland, een leider in het veld had lopen. Het was een prestatie van formaat dat dit land, na de finale in 2002, de halve finale in 2006 en de finale bij EURO 2008 nu weer in een halve finale stond.

Boris Becker werd verscheurd door gemengde gevoelens. Deze fanatieke Bayern-Münchenfan was Louis van Gaal, Mark van Bommel en Arjen Robben dankbaar voor de geweldige shows die hij week na week te zien kreeg. Maar de grootste rol speelde zijn vrouw. Met de Nederlandse Sharlely, die niets te maken had met het Eurovisie Songfestivalliedje van Pierre Kartner, was hij sinds 2009 getrouwd en nu was het bij het eerste het beste toernooi direct raak. Hij had voor het WK nog gehoopt dat de wetenschappers gelijk zouden hebben met hun berekening dat de kans op een ontmoeting Nederland-Duitsland in de halve finale vrij klein zou zijn (11%). Maar nu moest hij eraan geloven. Hij besepte dat een keuze voor Duitsland zijn zoveelste scheiding zou betekenen en biechtte voor een verbijsterd Duits televisiepubliek op dat hij dit keer voor Nederland zou zijn.

De *Bild-Zeitung* wist niet hoe ze het had. Becker werd afgeslacht! 'Zum zweiten Mal aus der Besenkammer: jetzt ist er ein heimlicher Holländer.' Maar Becker voelde zich prettig, eindelijk was hij verlost. Al in 1988 was hij fan van het Oranje van Rinus Michels, maar hij had het nooit durven vertellen. Het enige wat hij nog deed, was een telefoontje plegen naar de aanvoerder, Michael Ballack, om zijn worsteling uit te leggen.

Sylvie van der Vaart maakte zich op voor een wedstrijd tegen het door haar geliefde Duitsland. Ze was door haar televisiewerk bevriend geraakt met vele Duitse spelersvrouwen. Ze stelde aan Bert van Marwijk voor om een verbroederingsactiviteit met de Duitse spelersvrouwen te organiseren die door RTL in beide landen kon worden uitgezonden. De opbrengst zou naar SOS Kinderdorpen gaan. Van Marwijk, die zelf in Duitsland had gewerkt, en de vele spelers die in 2010 in Duitsland speelden waren enthousiast. Ze konden de wereld nu eens iets anders laten zien. De Nederlandse spelersvrouwen nodigden hun Duitse collega's uit om op 5 juli mee te doen aan een playbackwedstrijd op de Zimbali Lodge. Linda de Mol verzorgde de presentatie. Maddie Huntelaar won de wedstrijd met haar vertolking van 'Ich bin wie du' van Marianne Rosenberg. Simone Ballack werd tweede met 'Ein bisschen Frieden' van Nicole.

Michael Ballack, wiens favorietje liedje 'Skandal im Sperrbezirk' van de Spider Murphy Gang was, groeide in de jaren tachtig op aan de Salvador Allendestraat, genoemd naar de Chileense socialist, in Karl-Marx-Stadt. Hoewel de leraren op de kleuterschool hem meer geschikt vonden voor schaatsen, koos hij niet voor een carrière als Oost-Duitse schaatser, maar voor het voetbal. Euan Reddie typeert de jonge Ballack in zijn boek *Michael Ballack, The Biography*, als een verlegen jongen, die zijn latere vrouw Simone bij hun eerste ontmoeting voutsvoeyerde, maar die bij voetbalclubs vaak botste met medespelers en trainers. Bij zijn eerste grote club, 1. FC Kaiserslautern, kreeg de kleine Kaiser het aan de stok met Koning Otto, Otto Rehhagel. Bij Bayern München botste Ballack met de grote Kaiser en met Karl-Heinz Rummenigge. Günther

Netzer, de ex-voetballer en voetbalanalist, meende in 2004 dat Ballack nooit een leider zou worden omdat hij te veel in het collectief dacht. Netzer vond dat veel voetballers uit de voormalige DDR aan deze kwaal leden en geen zelfvertrouwen hadden, geen lef en geen creativiteit. In 2005 kopte *Bild* over Oost-Duitse politici (de in de DDR opgegroeide Angela Merkel werd in dat jaar bondskanselier): 'Die Ossi sind unsere neue Bossis.'

Maar een Bossi wint prijzen, veel grote prijzen. Of zoals Arsène Wenger het in Richard Williams' boek *The Perfect 10* zegt: 'A great player is one who makes his team win. Anything else is just talk.' En dat eerste lukte Ballack niet, althans niet in belangrijke wedstrijden. Het leek alsof het hem niet gegeven was een echt grote prijs te winnen. Hij werd wel landskampioen, maar faalde op beslissende momenten. In 2002 gaf hij met Bayer Leverkusen een voorsprong van vijf punten weg aan Borussia Dortmund, dat de Bundesliga won. Ook gingen de Champions Leaguefinale tegen Real Madrid en de finale van de beker tegen Schalke 04 verloren. De club kreeg er de bijnaam Neverkusen door.

Bij het nationale team won Ballack nooit een grote prijs. Tijdens het WK 2002 miste hij de finale door een gele kaart (zoals voor hem Laurent Blanc in 1998, Alessandro Costacurta in 1994 en Claudio Caniggia in 1990). Tijdens het WK in 2006 speelde Duitsland onder bondscoach, en fan van het Nederlands voetbal, Jürgen Klinsmann on-Duits voetbal en stal daarmee de harten van de fans. Die konden voor het eerst sinds tijden, zonder gêne, trots zijn op hun ploeg en op hun land.

Wellicht lag het aan het aparte programma van Klinsi. Zo stuurde hij de spelers tijdens een trainingskamp in Zwitserland naar een horlogemaker waar hen werd geleerd hoe een horloge in en uit elkaar kon worden gehaald. Ook moesten ze het uit 1788 stammende boek over etiquette *Über den Umgang mit Menschen* lezen. Ten slotte gaf Klinsmann ook huiswerk op. Zo moest bijvoorbeeld Miroslav Klose, thuis in Bremen, het licht aan en uit proberen te doen door met een bal de lichtschakelaren te raken. Maar het mocht niet baten, Grosso en Del Piero deden in de verlenging van de halve finale het licht voor Duitsland uit.

Ballack speelde drie keer tegen Nederland: tijdens een vriendschappelijke wedstrijd in 2002 (1-3 voor Nederland), de wedstrijd in de groepsfase van EURO 2004 (1-1) en de laatste wedstrijd die tussen beide landen voor het WK 2010 was gespeeld, een vriendschappelijke wedstrijd in Rotterdam in 2005 (2-2, waar hij ook een keer scoorde). In totaal speelde Duitsland zevenendertig keer tegen Nederland, waarin het tien keer verloor, dertien keer won en veertien keer gelijkspelde. Bij grote toernooien stond Duitsland nipt voor. Duitsland had twee keer van Nederland gewonnen op een WK (1974 en 1990, waarna Duitsland beide keren wereldkampioen werd), Nederland had twee keer van Duitsland gewonnen op een EK (1988 en 1992), Duitsland één keer van Nederland (1980, waarna het Europees kampioen werd) en twee keer was er een gelijkspel (WK 1978 en EURO 2004). De Duitse pers ging er dan ook van uit dat als die Mannschaft in 2010 van Nederland zou winnen, zij voor de vierde keer wereldkampioen zou worden, na 1954, 1974 en 1990.

In 1954 schopten de Duitsers in de voorronde de Hongaarse ster Ferenc Puskás uit de

wedstrijd. Na die door de Hongaren met 8-3 gewonnen wedstrijd kwam Puskás in de kwartfinale en halve finale niet meer in actie. In de finale deed hij wel mee, maar hij was verzwakt. De finale tussen Duitsland en de Magische Magyaren in Bern werd in de regen gespeeld en de Duitsers waren in het voordeel met de in die tijd nieuwe, door Adidas gemaakte, voetbalschoenen met afschroefbare noppen. Na een 0-2 achterstand won Duitsland met 3-2. Veel mensen plaatsten vraagtekens bij de beslissingen van de scheidsrechter die een vermeende Duitse overtreding voorafgaande aan de 2-2 onbestraft liet en een goal, die de Hongaarse gelijkmaker op 3-3 had betekend, wegens buitenspel afkeurde. Ook wordt het Duitse team tot op de dag van vandaag beschuldigd van het nemen van doping. In de rust zouden spelers een injectienaald met vitamine c in hun lichaam hebben gekregen. Hoe het ook zij, de Duitsers beleefden hun *Sommermärchen*, dat ook diende als symbool van hun economische en sociale wederopstanding. De Hongaren verging het anders: de Hongaarse radiocommentator begon na de Duitse 3-2 te jammeren en het team, dat een jaar eerder de wereld verrast had door met 3-6 als eerste buitenlandse team Engeland in eigen huis te verslaan, restte niets anders dan de terugreis te aanvaarden, waarna het IJzeren Gordijn zich met een ruk sloot.

In 1974 gebeurde iets vergelijkbaars: een wervelend team, dat iedereen liet genieten van opwindend aanvallend voetbal, ging uiteindelijk ten onder tegen realistische, slimme en vastberaden Duitsers. Auke Kok beschrijft in 1974 – *Wij waren de besten*, dat het Nederlands elftal tijdens dat WK in zijn eigen val was getuind, in de val van zelfoverschatting, van een slordige voorbereiding, gebrekkige discipline, hooghartigheid, gemakzucht, gebrekkige kennis van – en ontzag voor – de tegenstander.

Dat gebeurde de Nederlanders niet in 2010. Na de wedstrijd tegen Kameroen had Bert van Marwijk zijn scouts Ronald Spelbos, Johan Metgod en Arthur Numan mooi verdeeld over een aantal wedstrijden waaronder Spanje-Portugal, Duitsland-Verenigde Staten en Argentinië-Duitsland. Bij die laatste twee wedstrijden hadden Metgod en Numan Duitsland met 1-0 zien winnen. Ze schreven het volgende op in hun aantekeningenboekje: 'Robert Huth is een stabiele verdediger, ietwat langzaam, er liggen kansen voor Van Persie. Marcell Jansen is een ongelooflijke sleurder op het middenveld, moet door Nigel de Jong worden aangepakt. Bastian Schweinsteiger is zo sterk als nooit tevoren. Gaat duels zonder angst aan, is zeker in de passing en is een balverdeler met verrassende ideeën. Is de informele leider. Ballack is onzichtbaar, wel oppassen voor zijn langeafstandsschoten, hij zal het altijd proberen.'

Spelbos, die van 1975 tot 1978 met Bert van Marwijk samen had gespeeld bij AZ'67, had een weinig verrassende omschrijving van het gehele Duitse team. 'Solide team, geen echte leider, laat de tegenstanders niet in hun spel komen. Levensgevaarlijke counters, let op snelheid van de jonge Marin en Müller. De slag zal op het middenveld worden gewonnen. Overweeg om Edson op te stellen in plaats van Giovanni. Is een moeilijke afweging, want er liggen kansen om de ietwat onzekere keeper met afstandsschoten te bestoken. Mentale weerbaarheid op het veld buiten kijf, langs de lijn lijkt Löw niet overtuigd. Onderzoeken of we hem via uitspraken in de pers kunnen raken.'

Zo blij als Joachim Löw in 2006 was, als assistent van Jürgen Klinsmann, en in 2008 tijdens zijn eerste toernooi als hoofdcoach, zo bedrukt was hij in 2010. In 2006 vormde hij nog een ijzersterk trio met Klinsmann en teammanager Oliver Bierhoff. Na het vertrek van Klinsmann was hij steeds sterker bevriend geraakt met Bierhoff. Ze deelden een passie voor het goede leven, mooie pakken en de Italiaanse keuken. Zij stonden qua karakter recht tegenover Matthias Sammer, de ex-ploeggenoot van Bierhoff en sinds april 2006 sportdirecteur van de Duitse voetbalbond. Het botste met name tussen Bierhoff en Sammer. Bij de onderhandelingen over het nieuwe contract zou Bierhoff een vetorecht bij de keuze van een nieuwe bondscoach hebben gewild. Dat was een delicaat punt omdat Bierhoff de DFB-top ervan verdacht om al afspraken met Matthias Sammer te hebben gemaakt over de opvolging van Löw. Als Sammer Löw zou opvolgen, zou er voor Bierhoff zeker geen plaats meer zijn en zou zijn plaats waarschijnlijk worden ingenomen door een andere Oliver, Oliver Kahn.

Duitsland had wel vaker met een chaotische voorbereiding te maken gehad. In de voorbereiding op het WK in 2006 verloor Duitsland met grote cijfers van Italië (4-1). Dat leidde tot een stroom van kritiek: Klinsmann zou te vaak in zijn huis in het zonnige Californië zitten. 'Als Bayern voor de titel speelt, moet de bondscoach in het stadion zitten en niet naar een samenvatting op ESPN in Californië kijken', aldus toenmalig Bayernmanager Uli Hoeness. In 2010 was het de Duitsers weer gelukt. Ondanks veel tumult in de voorbereiding hadden ze toch weer de halve finales bereikt en toernooifavoriet Argentinië uitgeschakeld. Löw, Bierhoff en Sammer verschenen eensgezind voor de camera's. Voor de wedstrijd tegen Nederland maakte Löw zich voor de buitenwereld klein. 'Een land dat de wereldkampioen uitschakelt en het Portugal van Cristiano Ronaldo, moet toch wel de favoriet zijn', aldus de listige Löw.

Voor de wedstrijd ontving Jan Joost van Gangelen bij SBS6 Louis van Gaal.

Van Gangelen: 'Meneer Van Gaal, u kent die Duitsers zeer goed. U bent er nu een jaar trainer. Wat denk ú over de komende wedstrijd?'

Van Gaal: 'Ik ken die Duitsers natuurlijk als geen ander. Iedereen heeft het de hele tijd over Bastian Schweinsteiger en Miroslav Klose. Klose zou te oud zijn, te dik, über de top. Maar let op, Klose is nog steeds een tandje sneller dan Mathijsen, die kan zo scoren. En Schweinsteiger, fabuleuze trap en zeer evenwichtig, heeft geen penalty gemist dit jaar. De verrassing zou Sami Khedira kunnen worden. Dat heb ik altijd al gezegd, ook toen niemand luisterde. Nu nog Stuttgart, maar volgend jaar bij ons. Handig mannetje.'

Van Gangelen: 'Dat is dus de eerste aankoop van Bayern voor volgend jaar. Een primeur!'

Van Gaal: 'Dat zijn jouw woorden, maar als je het zo wilt uitleggen: ja, een primeur.'

Van Gangelen: 'En Oranje. Niet altijd even goed gespeeld, maar de wedstrijd tegen Portugal was er eentje om in te lijsten, nietwaar?'

Van Gaal: 'Nee, helemaal niet. Er werd niet of nauwelijks gedecentraliseerd in de zone, een van de basisdingen die een elftal moet beheersen. Dat is een minpunt.'

Van Gangelen: ‘Maar ...’

Van Gaal: ‘Nee, geen gemaar. Zo is het. Zo ziet Louis van Gaal het. Als je het zelf weet, moet je me niet uitnodigen.’

Van Gangelen: ‘Maar ... eh, ik bedoel ...’

Van Gaal: ‘Dan moet je me niet uitnodigen.’

Van Gangelen: ‘Oranje ...?’

Van Gaal: ‘Oranje dus. Het gaat om Huntelaar. Hoelang houden die Duitsers hem tegen? Hij heeft in Italië duidelijk gewonnen aan *Fallbereithheit*. De bereidheid om te vallen, betekent dat. Dat kan een wapen zijn.’

Van Gangelen: ‘En de rivaliteit tussen Sneijder en Van Persie?’

Van Gaal: ‘Het is quatsch om daarover te beginnen. Van Persie scoort altijd als het moet. Of Sneijder hem in stelling gaat brengen is geen vraag, de vraag is alleen wannéér Wesley dat doet. Ik heb Van Marwijk ook nog een videoanalyse gegeven die de jongens voor de wedstrijd zouden kunnen bekijken.’

Bert van Marwijk was er niet gerust op. Hij wilde geen enkel risico nemen. Hij besprak de situatie met Voorn, terwijl de rest van de groep op de langverwachte safari ging in het Krugerpark. Voorn zei dat hij direct ging bellen met een van zijn assistenten. Want wat was het geval? Na de loting hadden Van Marwijk en Voorn mollen geplant in de hotels van de tegenstanders in de poule en in de hotels van de landen die Nederland zou kunnen treffen in het vervolg van het toernooi. Nadat Voorn zijn telefoontje had gepleegd, adviseerde hij Van Marwijk om via Kees Jansma zo veel mogelijk journalisten op de Duitsers af te sturen.

De mol had verteld dat de Duitsers voor de buitenwereld een show ophielden, maar dat ze onder elkaar blaakten van het zelfvertrouwen en graptten dat de Nederlanders ‘völlig chancenlos sind.’ De mol, een Zuid-Afrikaan die verantwoordelijk was voor *Banqueting and Conferencing*, geloofde dat de Duitsers een geheim wapen hadden dat hen onoverwinnelijk maakte. Van Marwijk dacht aan de coach, die immers Löw heette, maar nam ook hier geen enkel risico. Via Kees Jansma kregen Jeroen Stekelenburg, Hans Kraay Jr. en *good old* Harry Vermeegen de order om eens goed rond te kijken in het Velmore Hotel, zo nodig geholpen door de mol, Ephraim Rambau.

Harry Vermeegen zat erbovenop. Dit kon weleens zijn definitieve terugkeer betekenen. Hij wilde een scoop. Hij schermde Rambau zorgvuldig af van de andere journalisten en nam met hem de indeling van het hotel zorgvuldig door. Alle kamers werden besproken, alle gemeenschappelijke ruimtes en de Camelot Spa. Vermeegen herinnerde zich de voorbereiding van Klinsmann en zag al een nieuw programmaformat voor zich waarbij voetballers nu eens niet een bal door een raampje van een rijdende auto zouden schieten, maar de lichtschakelaren zouden moeten aan- en uitschieten.

En zo gingen Rambau en Vermeegen op pad en voltrok zich op 5 juli 2010, in het Velmore

Hotel nabij Pretoria, een vreemde gebeurtenis, die het Duitse en Nederlandse voetbal voor eeuwig een andere wending zou geven. Rambau liep tijdens het diner langs de Duitse ploeg. Ze zaten met zijn allen aan de Lindtchocoladefondue, op verzoek van Marcell Jansen die bij HSV was geïnfecteerd door zijn ploeggenoot Ruud van Nistelrooy, die niet zonder een pizza met Nutella kon. Rambau ving een zinnetje op uit een gesprek tussen Löw en Bierhoff die een glaasje grappa bij de fondue hadden besteld. Het ging over de successen van de Duitse ploeg. Het begon met de scheidsrechter in 1954 en die injecties. Vervolgens over die strenge scheidsrechter Jack Taylor in 1974 en de geweldige ingeving die keeper Sepp Maier had gehad. Dankzij zijn sluwheid had Duitsland alles kunnen winnen wat er maar mogelijk was. Maar natuurlijk niet toernooi na toernooi, dat zou scheve gezichten opleveren. Eerst in de voorbereiding doen alsof het chaos is en dan toeslaan tijdens het toernooi. Ook niet altijd winnen, maar rustig een paar keer de finale halen, daarin verliezen, want perfectionering van het imago was het belangrijkste in het naoorlogse Duitsland. En verlies hoort daarbij. Een reeks neerzetten waar niemand vraagtekens bij kon hebben, dat was de bedoeling. Dus 1974, 1980, 1990, 1996 en dan niet 2006 zoals iedereen zou denken, ook omdat Duitsland thuis speelde, maar 2010. In elk decennium één of twee titels. Löw bestelde nog een grappa en zei: 'Mensch, Olli, du kannst den Sepp danken für dein Golden Goal! Und was hat er den Johan eine ins Gesicht verpasst, 0-8, das war auch toll. Also, ein Prosit auf dem Band!'

Toen Rambau dit aan Vermeegen vertelde, sloeg dit bij Harry in als een bom. Natuurlijk de band, de muziekband, de cassetteband! The Cats! Het bandje dat Willem van Hanegem had meegenomen naar het WK in 1974. Dat bandje van The Cats en dat verzamelbandje met 'Sorrow' van David Bowie. Die bandjes waarnaar ze altijd in de bus naar het stadion luisterden en die Nederland zoveel geluk gaven bij alle wedstrijden, tot de finale, toen ze opeens verdwenen waren. Van Hanegem had nooit meer zoveel *sorrow* gehad als in die finale en bij de voorbereiding op het WK in 1978. Vermeegen wist het zeker: die Sepp Maier had op één of andere manier de hand op die bandjes gelegd. En daarmee de basis gelegd voor de winst van al die middelmatige Duitse teams. Spelers als Dieter Eilts en Bierhoff, die lopende lantarenpaal. *My ass*, dacht Harry.

Nu was het zaak om die bandjes te vinden. Er was nog wat tijd. De directeur van Lindt was zijn workshop chocolade maken aan het afronden en de spelers hingen aan zijn lippen. Waar konden ze ze verstopt hebben? Aan die hotelmanager Heinz Mulder hadden ze ook al niets. Dan maar een gok: de kamer van Löw. Rambau had een sleutel van alle kamers en in de kast vonden ze het: een oude Philips cassetterecorder, ook dat nog. Ze haalden het bandje uit de cassetterecorder, namen het tweede losse bandje van de plank en liepen met een brok in hun keel naar buiten.

Jaren later vertelde Harry Vermeegen in een interview hoeveel verwijten hij zich had gemaakt dat hij het niet eerder had gezien. Op de Duitse Wikipedia-pagina over Compact Cassette was zelfs een hele paragraaf aan de *Siegeszug* gewijd. De zegetocht die de Duitsers hadden gemaakt en Nederland niet! Dankzij de bandjes die van trainer op trainer waren gegaan. Van een lachende Beckenbauer op die kleine Berti Vogts. En van Völler, via Klinsmann naar Löw. Maar 36 jaar na dato had Nederland zijn bandjes eindelijk terug. Vol trots overhandigde Vermeegen ze op 6 juli 2010 aan Bert en Cookie. Bert was verbluft, zeker toen de opgewonden presentator zei: 'In 1988

konden ze niets omdat we toen die Thon hadden uitgeschakeld. Koeman had het dus toch goed gezien. En die Löw hebben we nu mooi in onze achterzak, we hebben nu onze eigen Cats, ik denk dat we nu geen leeuwjes meer nodig hebben.'

Mervyn King zat gespannen op de eretribune. King, niet de darter, maar de Engelse centrale bankier. Links van hem zaten de toenmalige president van De Nederlandsche Bank, Nout Wellink en Jan Kees de Jager, toenmalig demissionair minister van Financiën. Rechts van hem zat de Duitse minister van Financiën, Wolfgang Schäuble. King was een dag eerder naar de halve finale Engeland-Ivoorkust in Kaapstad geweest. Hij had Engeland zijn derde achtereenvolgende wedstrijd tegen een Afrikaans land zien winnen. Voor enkele Engelse spelers was dit een bijzondere wedstrijd geweest omdat ze tegen hun oud-bondscoach Sven-Göran Eriksson speelden. Engeland had sowieso een aparte reeks achter de rug: Verenigde Staten, Algerije, Slovenië, Ghana, Nigeria en Ivoorkust. De Ivorianen daarentegen zaten stuk, na vermoeiende wedstrijden tegen Portugal, Brazilië, Noord-Korea, Chili en Denemarken. De verlenging tegen de stugge Denen had zoveel sporen nagelaten dat de Ivorianen niet geheel fris aan de start verschenen. Bovendien misten zij hun topscorer Drogba door een schorsing.

King kon het niet geloven: Engeland had tot op dat moment geen enkele klassieker bevochten en de finale zou Engeland-Duitsland of Engeland-Nederland worden. En op de tribune zat hij tussen twee vuren. Bij de Nederlandse regering was de halve finale voorbehouden aan Jan Kees de Jager. Die had maar aan één persoon kunnen denken voor het vrijkaartje dat hij weg te geven had: Nout Wellink. Er was een vriendschap opgebloeid tussen deze twee mannen, door de vele dossiers die ze na het opstappen van Wouter Bos samen moesten behandelen: de nasleep van de strijd om ABN AMRO, de DSB-malaise, het Icesave-debacle en de verschillende onderzoeken die aan de gang waren. Dit uitje hadden ze dubbel en dwars verdiend.

Zoals King later in zijn memoires *One Pound, please* schreef, vroeg hij wie de favoriete speler van Jan Kees was. Jan Kees antwoordde: 'Well, The Hunter, of course.' Mervyn King schreef dat hij toen voldoende wist. Eerlijke man die Jan Kees.

Wellink wist dat Mervyn King een groot voetbalfan was. King had hem in de verschillende besprekingen in de Icesaveaffaire verteld over zijn jarenlange steun aan Aston Villa. Deze diehard Aston Villafan en voormalige vicevoorzitter van de club had in 2006 een wedstrijd tussen zijn bankmedewerkers en het winnende Aston Villateam van 1982 georganiseerd. In dat jaar had Aston Villa in de Rotterdamse Kuip de Europacup I tegen Bayern München met 1-0 gewonnen. King was dat nooit vergeten, die finale in Nederland, tegen de favoriete Duitsers. Maar hij had in de loop der jaren ook een bijzondere band opgebouwd met een Duitse speler, een speler die in de basis stond in de wedstrijd tegen Nederland in Durban.

Thomas Hitzlsperger had in het jeugdteam van Bayern München op 18-jarige leeftijd een transfer gekregen naar de jeugd van Aston Villa. In 2001 brak hij door bij het eerste van Aston Villa. Hitzlsperger, die bij een glas wijn altijd graag een stukje chocolade at, was tijdens zijn periode bij Aston Villa een graag geziene gast bij Mervyn King. De voetballer volgde in Engeland een studie Finance die hij moest opgeven door zijn drukke voetbalbezigheden, maar hij vond het

fascinerend om met de centrale bankier te praten over rente, inflatie en andere economische variabelen.

Wellink stootte De Jager aan: 'Ik ben benieuwd voor wie Mervyn gaat supportereej. En wat Bert heeft verzonneej.' De Jager knikte nerveus en nam een slokje van zijn Cola Light.

In de kleedkamer ging Van Marwijk staan. Hij had de videoanalyse van Van Gaal al eerder met Voorn bekeken en ze hadden besloten om hem nu af te spelen, vlak voor het begin van de wedstrijd. Van Marwijk drukte op play.

Ze zagen de wedstrijd tegen Duitsland bij het WK in 1974, bij het WK in 1990 en de verloren penaltyseries van Nederland en de gewonnen series van Duitsland over de jaren heen. De muziek onder de beelden was *Gimme what you got* en na elk fragment hoorden de spelers Carice van Houten, die erin was gemixt met haar uitspraak 'Houdt het dan nooit op?!' Dirk Kuyt vond het geweldig. Na het laatste fragment, de verloren kwartfinale bij de ploegenachtervolgving schaatsen voor dames op de Olympische Spelen in Vancouver, stond hij op en zei: 'Yes, vandaag houdt het op!' Ruud van Nistelrooy balde zijn vuisten en ramde fanatiek zijn borst tegen die van Kuyt aan.

De toeschouwers zagen een open wedstrijd met veel kansen over en weer. In de eerste helft was Rafael van der Vaart nauwelijks te stoppen. Hij bracht diepte in het Nederlands spel en kon de voorhoede, met zijn vroegere rivaal Van Persie, goed vinden. Het duo De Jong en Van Bommel was ook goed op elkaar ingespeeld. De Duitsers lieten hun traditionele *Kampfgeist* zien, met een verrassende rol voor de jonge middenvelder Sami Khedira. Deze aanvoerder van het team van Jong Duitsland dat in 2009 tegen Jong Engeland de Europese titel (met 4-0) won, was na de wedstrijd tegen Servië een vaste waarde geworden in het team en had een goed toernooi achter de rug. In de wedstrijd tegen Nederland ging de defensieve middenvelder vooral bij dode spelsituaties mee naar voren. In de drieëndertigste minuut kopte hij een corner goed in en zette daarmee Duitsland op voorsprong. Onze oosterburen trokken zich gewoontegetrouw terug en gokten op de counter.

Nederland liet zich niet van de wijs brengen en ging rustig door met goed doordachte aanvallen waarbij de verdediging niet werd vergeten. Edson Braafheid speelde een goede eerste helft en ging vaak mee naar voren. Ook nu kwam hij op en riep 'Ubuntu!' naar Sneijder. Sneijder knikte hem toe en dribbelde vervolgens richting het Duitse strafschoopgebied. Vanuit een ooghoek zag hij dat Van Persie gestart was en zich achter de Duitse verdediging posteerde. Sneijder aarzelde geen moment: hij liftte de bal over de kleine Phillip Lahm heen en gaf de bal met zijn hoofd mee aan Van Persie. Robin schoot de bal vervolgens onhoudbaar in, een geplaatste schuiver in de linkerhoek van het doel. Van Persie wachtte Sneijder op, die op zijn rug sprong en het uitschreeuwde. De scheidsrechter floot na twee minuten voor de rust.

In de kleedkamer stak Edson Braafheid zijn hand op. Van Marwijk knikte.

Braafheid zei: 'Umuntu ngumuntu ngabantu. Ik ben omdat wij zijn. Dit is één van de aspecten van ubuntu. Dat zei ik dus tegen je, Wesley. Dat je dat oppikte!'

Sneijder keek verbaasd op.

Braafheid haalde een boekje uit zijn tas en ging verder.

‘Eén van mijn helden, Desmond Tutu, zegt in dit boek dat iemand met ubuntu openstaat voor anderen, zich wijdt aan anderen, en let op, zich niet bedreigd voelt door anderen omdat hij genoeg zelfvertrouwen put uit de wetenschap dat hij onderdeel is van een groter geheel.’

‘Hè, kun je dat even herhalen?’, vroeg Mathijsen.

Braafheid herhaalde het en ging verder.

‘Ubuntu is de essentie van mens-zijn. We kunnen als mens niet in isolatie leven. We zijn allemaal verbonden. Bij ons geldt dat helemaal: keeper, verdediging, middenveld en aanval, eerste elf en wisselers, allemaal. De verbinding tussen de Steek en Heitinga, tussen Dirk en Arjen en tussen Wesley en Robin. Weten jullie welk woord de Boston Celtics scanderen als ze elkaar oppeppen?’

‘Go Bhoys?’ probeerde Loovens.

‘Leuk Glenn, maar we zitten niet in Glasgow. In Boston zeggen ze ubuntu, echt, zonder dollen. Kom op, nu in een kring met zijn allen, armen over elkaar heen. We zeggen het, we doen het: U-bun-tu! U-bun-tu!’

Van Marwijk was niet ontevreden. Hij had kracht uit alle mogelijke hoeken gehaald en hij had ook nog Van Nistelrooy achter de hand. Die zou de Duitsers zeker angst inboezemen. Hij besloot tot een nieuwigheidje. Hij bracht Van Nistelrooy in en liet, tot ieders verbazing, Huntelaar staan. Hij ging de tweede helft in een 4-2-4-formatie spelen. De twee spitsen speelden als nooit tevoren. Alsof ze al jaren samenspeelden. Een ware goaltjesdievenregen kwam neer op de Duitsers. Soms schoot Ruud met buitenkant voet, dan weer punterde Klaas-Jan de bal op doel. De Duitse doelman kwam handen tekort. Hij moest zich tot het uiterste inspannen om ook enkele strakke kopballen over het doel te tikken. Stekelenburg onderscheidde zich van de andere keepers op het toernooi met zijn inmiddels vermaarde Haarlemse versie van Zuid-Amerikaanse uittrappen. Bij één van die strakke uittrappen raakte hij het hoofd van Ballack zo hard, dat deze voor een moment knock-out ging.

Nederland deelde de eerste tik uit: Huntelaar werd neergelegd in het strafschopgebied, waarop Van Nistelrooy de penalty hard door het midden inschoot. Klaas-Jan stormde op hem af. Van Nistelrooy fluisterde in zijn oor: ‘Ik zei het toch.’

Van Marwijk switchte daarop naar een 4-5-1-formatie om de boel te controleren. Ondanks wanhopige pogingen lukte het de Duitsers maar niet om dicht bij het Nederlandse doel te komen. Tot de negenentachtigste minuut waarop de ingebrachte Miroslav Klose Joris Mathijsen verraste met een schijnbeweging. Die liet zijn been iets te lang staan en Klose tikte er dankbaar tegenaan. De scheidsrechter was onverbiddelijk: strafschop. Nederland protesteerde niet, het had toch geen zin. Hoe Stekelenburg ook probeerde oogcontact met Schweinsteiger te maken, het lukte niet. Schweini schoot hem er feilloos in. De wedstrijd ging de verlengingen in.

Nederland ging vol op de aanval, maar had ongelooflijke pech. De Duitsers wisten niet wat ze zagen. Drie keer de paal, wat een geluk. Ze speelden rustig, vielen waar ze konden en wonnen zo belangrijke minuten. De klok tikte onvermijdelijk naar de gevreesde 120 minuten.

Strafschoppen, en dat tegen Duitsland dat op een WK nog nooit een strafschoppenserie had verloren. Bij de eerste reeks van vijf scoorden Heitinga, Robben, Van Bommel en Van Nistelrooy voor Nederland. Van der Vaart schoot tegen de lat en miste. Hitzlsperger, Mertesacker, Lahm en Ballack scoorden voor Duitsland, Thomas Müller miste. En toen ging het één om één. De Jong scoorde, Klose scoorde. Huntelaar scoorde. Schweinsteiger liep naar voren, legde de bal op de stip, liep terug naar achteren en zuchtte diep. Hij voelde de ogen van Stekelenburg over zijn lijf gaan. Hij wilde niet kijken, maar hij deed het toch. In die fractie van een seconde zag hij een vijand uit zijn favoriete PlayStationwargame. Maarten Stekelenburg. Zijn aanloop haperde een moment. Hij wist niet meer wat hij moest doen. Hij schoot de bal zo slap in dat het voor Stekelenburg een eitje was om de bal klemvast te pakken.

Het was gelukt. Voor de derde keer in de finale. Stekelenburg werd bestormd door alle spelers. Phillip Cocu en Frank de Boer omhelsden elkaar in de dug-out en keken elkaar diep in de ogen.

‘Op penalty’s nog wel!’ riep De Boer.

‘Zij gelukkig wel,’ antwoordde Cocu.

9 FINALE

Donderdag 8 juli zaten de spelers redelijk fris bij het ontbijt. Het was een leuke afterparty geworden, mét barbecue. Bert Maalderink was zelfs door Van Marwijk uitgenodigd om een deel van het programma mee te maken. Maalderink nam de afterparty mee in zijn verslag van 8 juli: ‘Marco Borsato trad gisteren op met één van zijn kleinste *Symphonica*’s, de *Symphonica in Naranja*. Het terras bij het hotel had een oranje gloed door de vele oranje peertjes die waren opgehangen. De meeste dromen zijn bedrog, maar Nederland heeft echt van Duitsland gewonnen. Op penalty’s nog wel. Maar voor de spelers blijkt de wedstrijd tegen Portugal nog belangrijker geweest, dat was de echte angstgegner. Om hen na een achterstand te verslaan, met goddelijk voetbal, dat was pas een bevrijding.’

In Nederland gingen de mensen de straat op en er werd groot feest gevierd. Van totale uitzinnigheid was geen sprake, daar zorgden de commentatoren wel voor. Bijna iedereen zag het duel tegen Duitsland als een tussenstation, op weg naar het grote doel, de wedstrijd van zondag.

Dat de tegenstander in de finale Engeland was, was voor het Nederlands team geen verrassing. De generatie voetballers die bij Engeland bepalend was, vocht voor haar laatste kans. Ze waren weliswaar jonger dan de Portugezen, maar zouden in 2014, in Brazilië, aan de oude kant zijn. Engeland had belangrijke ervaring opgedaan bij de WK’s in 2002 en 2006. Bij die WK’s werden zij in de kwartfinales uitgeschakeld, in 2002 door Brazilië en in 2006 door Portugal. Hoe tegen Portugal? Via penalty’s natuurlijk. Engeland was zo mogelijk nog slechter dan Nederland in het nemen van strafschoppenseries. Bekende voorbeelden waren het verlies tegen Duitsland bij het WK in 1990 en bij EURO 1996, tegen Argentinië bij het WK in 1998, en tegen Portugal bij EURO 2004 en dus ook bij het WK in 2006. Het Engelse record bij penalty shootouts is de wedstrijd tussen Tunbridge Wells en Littlehampton Town in 2005 met veertig strafschoppen, net onder het wereldrecord dat in hetzelfde jaar tijdens de Namibische Cup werd gevestigd door KK Palace en Civics die 48 penalty’s nodig hadden. Het UEFA-record werd in een wedstrijd tussen Nederland en Engeland neergezet: in de halve finale van het EK onder 21 jaar in 2007 hadden de teams 32 penalty’s nodig. Jong Oranje won uiteindelijk met 13-12.

De Engelsen konden dit toernooi rekenen op Wayne Rooney. Rooney, die Clarence Seedorf één van de beste spelers vond tegen wie hij ooit had gespeeld, had een fabelachtig seizoen achter de rug en een mooi WK gespeeld. Tot de finale was hij topscorer met zes doelpunten. Als hij in de finale zou scoren, zou hij Paolo Rossi (1982), Gary Lineker (1986), Totò Schillaci (1990), Hristo Stoichkov en Oleg Salenko (1994) en Davor Suker (1998) overtreffen die allen op zes doelpunten waren blijven steken. Miroslav Klose (vijf doelpunten in 2006) was hij al gepasseerd en wellicht zou hij Ronaldo kunnen benaderen die met acht treffers topscorer werd in 2002.

Het was dan ook geen wonder dat de Engelse pers na de twee halve finales uitzinnig was. Met

name het verlies van de Duitsers deed de natie goed. Was de sfeer voor het WK al opgehitst met krantenkoppen als 'Return of Ze Black Shirts' waarbij Michael Ballack werd afgebeeld in het zwarte WK-shirt naast een portret van Adolf Hitler, na de halve finales vierde leedvermaak de boventoon: 'Krauts get a good stuffing', 'Schweinsteiger flu kills Germany' en de uitsmijter: 'Germany on Löwest point in history'.

Voor de Nederlanders was er veelal respect, zeker nadat televisiekijkers in beide landen werden getraakteerd op bijzondere interviews. Uit Nederland werd Marco van Basten overgevlogen die de Engelse bondscoach, en zijn vroegere trainer bij AC Milan, interviewde. Capello, een harde man met een klein hartje, had het in 1995 te zwaar gekregen bij het afscheid van Van Basten. Terwijl Van Basten in een suède jack over het veld had gelopen en uitbundig was toegejuicht door het publiek, had Capello de mooiste tranen op een voetbalveld ooit de vrije loop gelaten. Mark Ryan omschrijft dit bijzondere moment in zijn boek *Fabio Capello, The Man, The Dream, The Inside Story* als volgt: 'Capello, een man die dingen nooit half deed, snifte niet even, nee, hij huilde zijn ogen uit, met schokkend lijf, zijn handen voor zijn gezicht, ineengekrompen in de dug-out om het verlies van controle te proberen te verhullen.'

En tijdens het interview met Van Basten in de Bakofeng Sports Academy in Rustenburg, de thuisbasis van Engeland, kreeg Capello het weer te kwaad. Wat had hij graag tegen de vorige Nederlandse bondscoach gespeeld. Steve McClaren ging voor de Engelsen op bezoek bij Van Marwijk. Bij die ontmoeting ging het er minder emotioneel aan toe, maar ook hier was er wederzijds respect tussen de vorige bondscoach van Engeland en de Nederlandse bondscoach. McClaren had twee goede seizoenen bij FC Twente gedraaid en was de club en het land dankbaar voor de kans die hij had gekregen na de mislukte kwalificatie voor EURO 2008.

De Engelse kranten kwamen in hun voorbeschouwingen niet verder dan 'Pass the Dutchies on the left hand side' en 'Will it be the Boer wars all over again?' De Engelsen dachten de zwakte van Nederland aan de linkerkant gevonden te hebben. Van Bronckhorst had in de voorgaande wedstrijden een vermoeide indruk gemaakt en zou kansloos zijn tegen de razendsnelle Aaron Lennon. Deze speler was in 2001 op 14-jarige leeftijd de jongste speler ooit die een schoenencontract bij Adidas had getekend. En met hun fascinatie voor oorlogen grepen de Engelsen nu terug op de Boerenoorlogen.

Deze oorlogen werden tussen de Boeren en de Britten uitgevochten in de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. De Boeren waren afstammelingen van voornamelijk Nederlandse kolonisten, die als pioniers (Voortrekkers), naar de binnenlanden van Zuid-Afrika trokken en daar onder meer Oranje-Vrijstaat en de Zuid-Afrikaanse Republiek stichtten. De lange en bloedige Tweede Boerenoorlog (van 1899 tot 1902) leidde tot Britse onderwerping en kolonisering van de Boerenrepublieken. Bovendien fungeerde deze oorlog als een keerpunt in de Britse geschiedenis, onder meer door de notie dat 40 procent van de mannen die werd opgeroepen niet fit was om te dienen in het leger. Daaropvolgende onderzoeken leverden uiteindelijk een verbetering van de sociale zekerheid in Engeland zelf op en maakte de weg vrij voor de arbeidersklasse om zich te richten op fysieke bezigheden zoals voetbal.

Uit het boek *Dure spitsen scoren niet* van Simon Kuper en Stefan Szymanski blijkt dat Engelse topvoetballers veelal uit de arbeidersklasse komen en dat de middenklasse niet vertegenwoordigd is. Een kleine greep uit het beroep van de vaders van Engelse topvoetballers, toen die voetballers nog jongetjes waren, verduidelijkt dit: Joe Cole (vader: groenteboer), Rio Ferdinand (vader: kleermaker), Steven Gerrard (vader: arbeider, onder meer metselen en bestraten), Emile Heskey (vader: uitsmijter in een discotheek), Wayne Rooney (vader: arbeider in de bouw, vaak werkloos), Paul Scholes (vader: gasfitter) en John Terry (vader: heftruckchauffeur).

Bovendien voerden de gewoontes van de arbeidersklasse de boventoon in de dagelijkse omgang met voetbal. Sommige van deze gewoontes, zoals een dieet van *fish and chips* met een flinke sloot bier, behoorden intussen in het topvoetbal tot het verleden. Zoals Sir Alex Ferguson in zijn autobiografie optekende:

‘Het is mogelijk dat in vroegere generaties de drankcultuur doorsijpelde uit de arbeidersklasseoorsprong van de spelers. De meesten kwamen uit families waar mannen van het principe uitgingen dat als zij een zware ploegendienst in de fabriek of de kolenmijn hadden gedraaid, ze zich vervolgens met enkele pinten mochten ontspannen. Er is eveneens een wijdverbreid geloof dat zaterdagavond het einde van de werkweek is, en dus een goed moment om je klem te zuipen.’

De Engelsen hadden in 2007 een onbetwiste toptrainer gestrikt. Fabio Capello had als trainer alle clubs waar hij werkte een landskampioenschap geschonken. Tijdens zijn eerste periode bij AC Milan had hij vier keer de Scudetto gewonnen, bij Real Madrid twee keer het landskampioenschap (het eerste in het seizoen 1996-1997 en het tweede tien jaar later), bij AS Roma één keer en bij Juventus ook. Tijdens zijn spelers- en trainerscarrière speelden Engeland en Nederland een belangrijke rol, fungeerden zij als het ware als een rode draad.

Fabio Capello werd in 1946 geboren in Noordoost-Italië, in de regio Friuli-Venetië, vlak bij de huidige Sloveense grens. Zijn vader, Guerrino, was jarenlang gevangengehouden in concentratiekampen en bijna een jaar voor de geboorte van Fabio thuisgekomen. Fabio groeide op in een klein appartement met vijf mensen: zijn ouders, zijn zus en zijn grootouders die allemaal afhankelijk waren van één salaris, dat van zijn vader, die leraar was. Na de oorlog werd de regio onder Engels-Amerikaans toezicht geplaatst. Een wedstrijd die op 19 maart 1946 werd gespeeld tussen de plaatselijke club AC Pieris en de Britse Eighth Army voelde aan als een officieuze Italië tegen Engeland en bracht Guerrino een levenslange liefde voor het Engelse voetbal, die hij ook op zijn zoon Fabio overbracht. Aan de andere kant hardde Guerrino zijn zoon, en niet zachtzinnig. Fabio moest net als hij een overlever worden en zo mogelijk een winnaar. Hij spoorde de vierjarige Fabio aan om van de rotsen bij Duino in het ijskoude water te duiken. Als hij niet wilde, gooide zijn vader hem gewoon in het water. Moeder Capello draaide zich dan om, ze kon het niet aanzien. In huize Capello werd gehamerd op waarden als zelfbeheersing, discipline en op wat Italianen *serietà* noemen, een verantwoordelijke houding in het leven.

In de jaren vijftig volgden vader en zoon Capello vol bewondering de toenmalige ster van het

Engels voetbal, Stanley Matthews. De vegetarische en gedisciplineerde Wizard of the Dribble speelde tot op 55-jarige leeftijd door, een perfect voorbeeld voor de jonge Capello.

Fabio Capello, de voetballer, speelde achtereenvolgens voor onder meer AS Roma (1967-1969), Juventus (1969-1976) en AC Milan (1976-1980). Hij werd als speler gekweld door knieblessures, hetgeen zeker zal hebben meegespeeld bij zijn tranen voor Marco. De beste periode in zijn spelerscarrière was zijn tijd bij Juventus. In die tijd stond hij wel bekend als *Geometra*, de landmeter, die alles om zich heen zag, afgemeten passes gaf en zo het spel vanaf het middenveld dirigeerde. Hij ontwikkelde in die periode een liefde voor moderne kunst, waaronder kunstenaars als Piet Mondriaan.

Maar toen was daar Ajax en dan met name ene Johan Crujff. Tijdens de finale van de Europacup I speelde Juventus in 1973 tegen Ajax, dat toen al twee keer de Europacup had gewonnen. Na drie minuten raakte Johan Crujff de paal, maar een minuut later was het wel raak door een doelpunt van Johnny Rep. Capello moest toegeven dat Ajax voetbal van een andere planeet speelde. Twee jaar later was het FC Twente dat Juventus versloeg in de halve finales van de UEFA-cup. De eerste internationale prijs won Juventus in 1977, maar toen zat Capello al bij AC Milan.

Het hoogtepunt van Capello's spelersloopbaan was een wedstrijd tegen Engeland in 1973. Op Wembley versloeg Italië voor het eerst Engeland in eigen huis met 0-1, door een doelpunt van Capello. In de jaren zeventig was Engeland een grootmacht en Italië nog een relatief arm land dat leed onder een minderwaardigheidscomplex, ook op het voetbalveld. Door de overwinning schudde Italië dit complex van zich af en Capello werd het symbool van deze bevrijding.

Maar dat ging maar om een vriendschappelijke wedstrijd, op grote toernooien wachtte Italië sinds het EK van 1968 op een hoofdprijs. In de vier jaar dat Capello Italiaans international was, van 1972 tot 1976, had het WK van 1974 de kroon op Capello's werk moeten worden. Italië was 15 wedstrijden ongeslagen geweest en één van de favorieten. Capello was 28 jaar oud en op de toppen van zijn kunnen. Maar de voorbereiding was slecht en er heerste te veel spanning in het team. Italië had slechts een gelijkspel nodig tegen de al geplaatste Polen om door te gaan. Italië verloor echter de laatste groepswedstrijd met 2-1, ondanks een doelpunt van Capello. Als enige twee spelers zaten Franco Causio en Dino Zoff in de winnende selectie van het WK in 1982, de grote coup van trainer Enzo Bearzot, die wél de onderlinge verschillen kon overbruggen. Geen internationale titel als speler, niet voor een club en niet voor Italië, dat zou Capello als trainer niet gebeuren.

Zijn trainerscarrière plande Capello zorgvuldig, net als Bert van Marwijk. In de jaren tachtig speelde hij een rol achter de schermen bij AC Milan en in 1984 behaalde hij zijn trainersdiploma aan Coverciano, de voetbalacademie waar veel Italiaanse coaches hun opleiding hebben genoten. In de bibliotheek zijn scripties te vinden van Carlo Ancelotti (*De toekomst van het voetbal: Meer dynamiek*), Roberto Mancini (*De aanvallende middenvelder*) en Capello (*De Zoneverdediging*). Capello ging op bezoek bij Leo Beenhakker in Madrid, bij Sven-Göran Eriksson in Lissabon en gaf zijn ogen goed de kost tijdens het EK in 1988. In 1991 volgde hij Arrigo Sacchi bij AC Milan op en viel hij met zijn neus in de Nederlandse boter. Gullit, Van Basten en Rijkaard waren onmisbare

pijlers van dat team.

In 1994 speelde AC Milan de finale van de Champions League tegen het Barcelona van Johan Cruijff met Ronald Koeman, Hristo Stoichkov, Michael Laudrup en Romario. Uit het boek van Ryan blijkt dat Daniele Massaro zich de voorbereiding op die wedstrijd als volgt herinnerde:

‘Crujff hielp ons meer bij het oppeppen dan Capello. We wisten wat Crujff in interviews had gezegd en had gedaan. We hoorden dat Barcelona foto’s had genomen met de Cup en dat ze al een groot feest georganiseerd hadden om de winst in de finale te vieren. Vanwege de manier waarop Crujff bezig was geweest, hoefde Capello alleen de tactiek te verduidelijken. Capello zei verder weinig, hij was intelligent genoeg om zich te realiseren dat we al wisten wat er op het spel stond.’

Zvonimir Boban haalde de sfeer in de kleedkamer terug: ‘Normaal gesproken hield Capello een korte, analytische speech in de kleedkamer, nu was het anders omdat we hadden gehoord dat Crujff zijn spelers iets in de trant had verteld van “denk er niet aan om met minder dan vier of vijf doelpunten verschil te winnen tegen dit Milan”. Dus Capello zei simpelweg tegen ons, in de kortste toespraak die ik ooit heb gehoord dat als we ballen hadden, als we mannen waren, dat we deze wedstrijd niet konden verliezen.’

Dat deden ze ook niet. AC Milan won met 4-0. Nu wist Crujff hoe het voelde om gedeclasseerd te worden.

Een jaar later was het Louis van Gaals Ajax dat in Wenen door de punter van Patrick Kluivert de finale van AC Milan won. Het jonge Ajax, vol verlangen en motivatie door de aanwezigheid van Frank Rijkaard, won voor het eerst sinds die avond in 1973 weer de Cup met de grote oren. Capello kreeg de volgende jaren met enkele spelers uit dit Ajaxelftal te maken. Bij Real Madrid botste hij soms met Clarence Seedorf, zodanig dat hij ooit tegen een Nederlandse journalist zei: ‘Als ik iets zeg, gaat Seedorf altijd in discussie. Zijn alle Nederlanders zo?’ Bij AC Milan trof hij Edgar Davids en Patrick Kluivert. Als trainer van AS Roma wilde hij dolgraag Ruud van Nistelrooy, even oud als Kluivert, contracteren, maar de knieblesure van Van Nistelrooy gooide roet in het eten.

In 2006 werd Capello’s wens uiteindelijk gehonoreerd toen hij Van Nistelrooy onder zich kreeg als trainer van Real Madrid. Capello was onder de indruk van de techniek van deze speler en van het Nederlandse voetbal in het algemeen. Maar in 2007 koos hij voor zijn oudste liefde, het Engelse voetbal. Zijn filosofie zou daar de meeste vruchten kunnen afwerpen, daar was nog zoveel te winnen. Dus geen PlayStations of mobieltjes op ongelegen momenten, geen flip flops aan de voeten, geen junkfood en geen klikjesvorming. Nee, iedereen at samen en stond samen van de tafel op. En ook niet meer van die vreemde bijnamen. Sterrengedrag werd eveneens verbannen. Dat had hij er bij David Beckham bij Real Madrid al uitgeslagen. Wat was hij kwaad geweest toen Beckham naar Rome was gevlogen voor het huwelijk van Tom Cruise met Katie Holmes. Direct terug naar Madrid en geen discussie. Dan moest Victoria zichzelf maar vermaken bij het feest. John Terry die vreemdging? Simpel, aanvoerdersband weg. Als de juiste voorwaarden waren gecreëerd en de gekkigheid was verdreven, dan begon het echte werk, het handwerk van de coach.

Hij moest de zielen van de spelers lezen en hun angsten, wensen en zorgen kunnen voelen. Capello keek daarom altijd in de ogen van zijn spelers. Die gaven hem aan of hij kwaad moest worden of niet, een korte of juist een lange speech moest houden. En de ogen van de Engelse spelers stonden goed, die dagen voor de finale in Zuid-Afrika. Van de 32 landen waren er al 28 naar huis. Alleen Ivoorkust, Duitsland, Nederland en Engeland waren nog in Zuid-Afrika.

Dit tot teleurstelling van de toeristische sector in Zuid-Afrika die had gehoopt op een vroege uitschakeling van Engeland en Nederland. De hoop was dat de supporters uit deze landen zouden gaan rondreizen als de nationale teams uitgeschakeld zouden zijn. Maar dat gebeurde niet, er werden vanuit beide landen speciale vluchten geboekt naar Johannesburg. De supporters waren zo opgetogen, dat er van moeilijkheden geen sprake was. Engeland wachtte op zijn tweede trofee, na '44 years of hurt'. Nederland verlangde met elke vezel naar de eerste wereldtitel.

Rutgerus Johannes Martinus van Nistelrooy had in Nederland, Engeland en Duitsland gespeeld en de finale was in Johannesburg. Als dat geen toeval was. Hij nam het woord na het diner op vrijdag 9 juli en hij begon:

'Traditioneel gaan de Engelsen vanaf de aftrap als gekken tekeer. Op elk WK dat ooit is gespeeld vielen de meeste goals in de tweede helft, wanneer teams moe werden of risico's gingen nemen. En bij Engeland? Daar werden 22 van de 35 treffers in de eerste helft gescoord. En in de wedstrijden waarin Engeland op de laatste toernooien werd uitgeschakeld scoorde het zeven van de acht doelpunten in de eerste helft. Engeland temporeert dus niet. Duitsers en Italianen weten wel beter, we moeten oppassen met Capello, maar dit aanvalsgedrag zit in de genen van de Engelsen.

Hoe dat komt? Door het publiek en die Engelse kranten. Want wat doen die nou? En dat doen ze overigens elk toernooi weer. Het begint altijd weer met de zekerheid dat Engeland het WK gaat winnen. Engeland heeft deze keer zijn kwalificatiegroep met overmacht gewonnen, dus dat belooft wat. Maar het gaat dieper. Die overtuiging, dat is een erfenis van het Britse imperium. En wat blijkt nu? We hebben in de knock-outfase tegen mede-koloniale landen in Afrika gespeeld, namelijk Italië, Portugal en Duitsland en Engeland tegen gekoloniseerde landen, namelijk Ghana, Nigeria en Ivoorkust. Engeland moet nu tegen ons, maar ze nemen ons niet echt serieus. Komt natuurlijk doordat Nederland ooit New York voor Suriname ruilde, door Balkenende die als schoothondje van Blair ons de oorlog in Irak inrommelde en door al die bankiers die zo gefixeerd waren op Londen.'

Ruud, die bij het vorige WK nog zijn Alsiemaarraakis-mop vertelde, haalde nu een toetertje uit zijn achterzak en blies erop. Eljero Elia keek vragend naar Ryan Babel.

Van Nistelrooy ging door: 'Dat is dus duidelijk voor jouw tijd, Al Jarreau. Dit is het rolfluitje van Barry Hughes. Die Engelsman zette hiermee Georg Kessler en het Nederlandse publiek voor gek. Want hij werd in de jaren zeventig door Kessler gedwongen om de Nederlandse trainersopleiding te volgen terwijl hij al over het grote Engelse trainersdiploma beschikte. Dus zo keek een Engelsman tegen het Nederlandse diploma aan.

Die Engelsen gaan veel te ver met hun zekerheid. Je moet het lot niet tarten. Het toverwoord blijft voor mij verlangen. Dat is precies goed. Het verlangen dat je krijgt als je een nieuwe fles ketchup opent. Die klik van de fles. En dan hopen op een mooie rode scheut. Rood, de kleur van passie en verlangen. Het oersymbool van de oudere, geharde veldheer. Mooi hè, Gio?’

Gio hoestte even. ‘Tuurlijk, Ruud.’

‘Strijdvaardigheid, een alles-of-nietsinstelling, vastberadenheid! Ik vergelijk ketchup ook altijd met doelpunten. Zelfs als je heel hard je best doet komt het er soms niet uit. En dan, compleet onverwacht, komen ze opeens allemaal tegelijk. Dat moeten we hebben, zo’n flow! En als we er eenmaal inzitten, houdt niemand ons tegen. Ook Capello niet. Die vertelde mij ooit een vreemd verhaal. De priester in Pieris, Don Pierpaolo Soranzo, had naast de familie Capello ook een ander lid in zijn congregatie en wel Enzo Bearzot, de coach van het winnende Italië in 1982. Dat was de tweede wereldtitel van Italië na 1938. Zaten er 44 jaar tussen 1938 en 1982, nu zitten er ook 44 jaar tussen 1966, het jaar dat Engeland wereldkampioen werd, en 2010. Heel Engeland hoopt dat de priester voor Fabio zal bidden. Maar we kunnen ze hebben, we halen gewoon weer hetzelfde welpje als tegen Portugal toen we ook in Johannesburg speelden.’

Hij hoefde het niet te vragen. Dirk Kuyt stond op en vloog Ruud om de hals. Cookie Voorn keek het glimlachend aan.

Op zaterdag 10 juli, de dag voor de finale, trainde de groep lichtjes op het basiskamp in Johannesburg. Het uitje naar Durban had de spelers goed gedaan. Ze waren klaar voor de wedstrijd in Johannesburg. Tot hun verbazing zagen ze langs het trainingsveld Stijn Schaars staan. Hij had de tweede helft tegen Portugal in een café in de Algarve bekeken. Daar raakte hij in een opstootje met de plaatselijke bevolking verzeild nadat hij heel hard had gejuicht bij de 3-2 voor Nederland. De Portugezen hadden hem verstoring van de openbare orde verweten en hem opgesloten en zijn iPhone afgenomen. Op deze wijze namen ze wraak op Nederland, vonden ze.

Na twee dagen hadden ze Schaars laten gaan met het vriendelijke verzoek of hij het WK verder buiten de Portugese landsgrenzen wilde bekijken. Schaars nam Lonneke en Milan mee en samen pakten ze het vliegtuig naar Zuid-Afrika. Hij werd enthousiast begroet door de opgeluchte spelersgroep.

De wedstrijdbespreking op 11 juli was er één met weinig verrassingen. Beide teams kenden elkaar tot op de haargrens door alle Premier en Champions Leaguewedstrijden. Heitinga kreeg de opdracht om Rooney uit te schakelen. Dat had hij eerder met verve gedaan voor Everton.

Na de late sportmaaltijd gingen de meeste spelers rusten. Nigel de Jong was gespannen, om niet te zeggen, overspannen. Hij wilde niet liggen, maar een rondje rijden, precies wat hij in Manchester ook altijd deed voor grote wedstrijden. Lekker met de Aston Martin op stap. Hij had zelfs een bedrijfje in auto’s. Hij vroeg een auto aan Axel Hauser die zijn Mercedes graag afstond aan de middenvelder. De Jong kwam helemaal tot rust. Aretha op 94.7 Highveld Stereo en hij in een Mercedes toerend door Johannesburg. Hij ging alvast even kijken hoe het Soccer City Stadion erbij lag. Dat viel niet tegen. In de verte zag hij al Nederlandse en Engelse supporters die

elkaar toezongen. Dit was ook het stadion waar hij rood had gekregen in de wedstrijd tegen Denemarken, bijna een maand geleden. Dat ging hem nu niet gebeuren. Tevreden maakte hij rechtsomkeert, de focus begon te groeien. Nu nog even de juiste temperatuur vinden.

Hij was zo druk bezig met het afstellen van de airconditioning, dat hij een afslag miste. Hij kwam terecht in één van de meest gevaarlijke townships van Johannesburg. Geen tomtom (een populair navigatiesysteem in 2010, inmiddels onderdeel van Apple) aan boord en geen idee hoe hij terug moest.

Toen hij uitstapte en een drankwinkel wilde ingaan om de weg te vragen, werd hij herkend en in no time stond er een enthousiaste mensenmassa om hem heen. Ze juichten hem toe en iedereen wilde hem zien. De Jong voelde zich door de massa gedwongen om mee te doen met een potje voetbal op één van de veldjes van het township. De mensen vonden het geweldig. Er kwamen steeds meer toeschouwers bij en op een gegeven moment fungeerde de auto van Hauser als een tribune. Helaas een tribune die het gewicht van al die enthousiastelingen niet meer kon houden. De auto werd geplet en nu stond De Jong er helemaal alleen voor. Zijn telefoon had hij in de auto laten liggen. Het was al laat geworden en de selectie was al zeker naar het stadion gegaan, zonder hem. Hij klampte een jongetje aan met een klein scootertje:

‘Can you take me to the stadium?’

‘Yes Mister.’

‘How long?’

‘Fifty minutes.’

Vijftig minuten. Dat werd krap.

‘Do you have phone?’

‘No, but my sister has a phone.’

‘Where is she?’

Een verlegen meisje stapte op het tweetal af en gaf De Jong zwijgend een Nokia 3310. Het nummer van de bondscoach stond op de dog tag die Kees Jansma de spelers had gegeven en die om zijn nek bungelde.

‘Drive!’ riep de autofanaat tegen het jongetje. De scooter begon te pruttelen en ze hobbelden door de drukke straten. Al schuddend begon De Jong het nummer van de bondscoach in te tikken.

De supporters van beide landen maakten er een mooie sfeer van. De Engelse fans zongen: ‘In-ger-land, In-ger-land’ en toen zij op de grote schermen Dennis Bergkamp naast Marco van Basten zagen ging het van: ‘Walking in a Bergkamp Wonderland.’ De Nederlandse fans hadden zich voorbereid en zongen in het Engels:

‘He’s skilled,

He's Dutch,

He scores with his first touch,

Robin van Persie!!!'

Het 'God save the Queen' was een emotioneel moment voor de twee aanwezige koninginnen. Queen Elizabeth, de voormalige koningin van Zuid-Afrika, was in 1947 voor het eerst afgereisd naar het buitenland, samen met haar ouders. De bestemming was onder meer Zuid-Afrika, waar ze het Engelse volk via de radio had toegesproken op haar 21ste verjaardag. Ze herinnerde zich haar woorden van toen nog goed:

'We must not be daunted by the anxieties and hardships that the war has left behind for every nation of our commonwealth. We know that these things are the price we cheerfully undertook to pay for the high honour of standing alone, seven years ago, in defense of the liberty of the world. Let us say with Rupert Brooke: "Now God be thanked who has matched us with this hour".'

Koningin Beatrix dacht aan Prins Claus, die zo dol was geweest op Afrika en met wie ze in 1996 een staatsbezoek aan Zuid-Afrika en president Mandela had gebracht. Ze boog zich even naar Mandela toe, die tussen de twee koninginnen in zat, pakte de linkerhand van de oude man vast en vroeg heel zachtjes in zijn oor wie hij dacht dat er ging winnen. Mandela moest even nadenken en herinnerde zich toen de woorden van zijn overgrootvader Ngubengcuka, die ook wel bekendstond als Inkosi Enkhulu, de Great Chief, en die via zijn grootvader en vader bij hem in Mvezo waren terechtgekomen: 'By believing passionately in something that still does not exist, we create it. The nonexistent is whatever we have not sufficiently desired.'

Toen ze deze woorden hoorde en de knipogende Mandela zag, keek Koningin Beatrix hem dankbaar aan. Terwijl het Nederlands elftal en de supporters in het stadion het Wilhelmus meezongen, wenste ze met heel haar hart dat Nederland zou winnen. Dat zou ook een mooie bekroning van haar regeerperiode zijn. En een mooi moment om voor het eerst met Willem-Alexander haar abdicatie te bespreken. Dan kon hij na een aantal jaren bewind van een nieuw kabinet verder met de generatie politici die nu op de tribune zat.

Demissionair premier Balkenende kon zelfs niet meer over de kleinste zaken beslissen. Maar hem werd door de andere partijen ook geen enkele bewegingsvrijheid gegund. Het was allemaal begonnen met het Irakrapport van de commissie-Davids, daarna de kwestie Uruzgan en toen waren de twee verkiezingen er nog eens overheen gekomen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen had Wilders al een goed resultaat neergezet in Den Haag en Almere, bij de Tweede Kamerverkiezingen was het beeld landelijk vertaald in een klap voor de gevestigde partijen.

Toen duidelijk was geworden dat Nederland de finale had gehaald, was er grote onrust bij alle partijleiders ontstaan. Ze wilden niet dat Balkenende Nederland alleen zou vertegenwoordigen en wereldleiders als Koningin Elizabeth, Nelson Mandela en Barack Obama te woord zou staan. In Engeland had Gordon Brown tijdens de verkiezingen op 6 mei 2010 een nederlaag geleden en

regeerde de Conservatieve Partij voor het eerst sinds 1997. De nieuwe premier David Cameron, overigens evenals Mervyn King een fan van Aston Villa, verlangde naar een 'Cool Britannia', het motto voor het Engeland onder Tony Blair. Hij had de finaleplek aangegrepen voor een emotionele toespraak op televisie, waarin hij de gevoelens van de bevolking, hoop op de wereldtitel én dankbaarheid voor het werk van Fabio Capello, had verwoord. Op de tribune keek hij met verwondering naar de Nederlandse afvaardiging.

Nederland had maar liefst elf politici meegenomen. Het was voor het eerst dat een demissionair kabinet zich zo liet ringeloren. In 1994 en 1998 waren er in de zomer ook demissionaire kabinetten geweest, maar toen hadden Ruud Lubbers en Wim Kok de rijen kunnen sluiten. In 2010 was het anders. Over twee rijen verdeeld zaten ze er allemaal. Op de achterste rij: Jan Peter Balkenende en André Rouvoet als vertegenwoordigers van het demissionair kabinet. En op de voorste rij van links naar rechts, vol trots: Emile Roemer, Femke Halsema, Job Cohen, Alexander Pechtold, Marianne Thieme, Mark Rutte, Kees van der Staaij, Rita Verdonk en Geert Wilders. Men gunde elkaar niets, iedereen wilde erbij zijn. Het bleek een terugkerend patroon in de politieke verhoudingen in het jaar 2010. Leidde dit eerder tot de val van het kabinet, nu belastten de kibbelende parlementariërs het Nederlandse volk met een torenhoge declaratie.

Dat volk zat massaal voor de buis toen de aanvoerders Gio en Rio elkaar succes wensten en omhelsden. Om 20.30 uur floot de Mexicaanse scheidsrechter Benito Archundia voor het eerst op zijn fluitje. De spelers hielden hun adem in; het begon. Voordat Dirk Kuyt zijn voet tegen de bal zette, keek hij even naar achteren, balde zijn vuisten en riep 'Kom op' tegen zijn medespelers. Toen tikte hij de bal naar Van Nistelrooy. Beide landen kwamen de eerste twintig minuten ongeschonden door. Er waren geen blessures, geen kaarten en geen doelpunten. Geen van beide ploegen had de overhand. In de vierentwintigste minuut gebeurde het: een aanval van rechts, een voorzet van Lampard, Nederland klapte de buitenspelval open, Rooney omzeilde deze schijnbaar en kopte de bal geplaatst in. De scheidsrechter wees naar het midden: 1-0 voor Engeland. Het Nederlands elftal kon het niet geloven. Het was toch buitenspel? Ze stormden op de scheidsrechter af, op de grensrechter en wezen naar de grote schermen. Maar de scheidsrechter was onverbiddelijk. Wesley Sneijder had het niet meer, hij liep woest naar de kant, waar Van Marwijk hem tot rust maande. Sneijder herinnerde zich zijn eigen woorden uit de kleedkamer, knikte naar Van Marwijk en kwam het veld weer in, terwijl hij een rondje langs de spelers maakte en hen op de zwarte broek tikte. De Engelse supporters zongen: 'You're not singing anymore.' Dat deden de Nederlandse supporters inderdaad niet, zoals wel vaker bij een tegentreffer vielen ze stil. Het Nederlands elftal was weer eens op zichzelf aangewezen.

Engeland ging door met aanvallen. Ze wilden voor rust de 2-0 forceren. De ene na de andere voorzet ging voor Stekelenburgs doel langs. Capello hield op een gegeven moment zijn ogen voor zijn gezicht, er moest er toch wel eentje ingaan? Hij voelde een ongelooflijke woede opkomen. Met Italianen zou dit geen probleem zijn geweest, die zouden precies doen wat hij voor ogen had. Maar die Engelsen, dat was een ander verhaal. Nederland bleef redelijk rustig en probeerde vanuit het middenveld de controle over de wedstrijd terug te winnen. Dat lukte in elk geval tot de rust,

want Engeland bleef op 1-0 steken.

Terwijl het publiek in de rust werd vermaakt door de WK-mascotte Zakumi, het luipaardje met groen haar, die op de tonen van het WK-lied 'Wavin' Flag' op het veld liep, was het oorlog in de kleedkamer van de Engelsen. Capello was niet te spreken over het missen van de kansen en schold Gerrard en Lampard de huid vol.

Bert van Marwijk bleef kalm, ook nadat een hijgende De Jong de kleedkamer binnenstormde en zich verontschuldigde voor de vertraging.

'Wat was dat nou, Nigel?'

'Ongelofelijk. Net voor een afgeladen township een balletje getrapt. Ik kon echt niet weigeren. Die mensen waren laaiend enthousiast. Sorry, jongens. Ik kon er ook niets aan doen. Die Mercedes van Hauser zakte door z'n assen.'

De selectie hoorde het publiek in het stadion ontploffen. Van der Vaart wees naar de tv die aan de muur hing en zag De Jong te midden van honderden jonge townshipvoetballertjes.

'Naaidj, ben jij dat?'

'Ja man, was lachen met al die gassies. Beetje dollen.'

'Chill, dat moeten ze dan snel op YouTube hebben gezet.'

Van Marwijk: 'Nigel, ben je fit?'

'Ik ben nog nooit zo fit geweest!'

'Kun je spelen?'

'Kunnen? Ik heb nog nooit zo verlangd naar een tweede helft!'

Van Marwijk: 'Ibrahim, ik haal je eruit.'

Afellay stond op en zei, nauwelijks verstaanbaar: 'Eh ... Ik wilde nog wat zeggen ... Ik, eh ... verlang maar naar één ding ... en dat is ... wereldkampioen worden ... met jullie.'

Babel keek verbaasd op: 'Ik ook.'

Boschker stond op: 'Tek oak, verdimme.'

De kleedkamer vulde zich met ik ook's.

'Yes!' riep Dirk Kuyt.

Van Marwijk: 'Dirk, ik wissel jou ook. Rafael komt erin.'

Het Nederlands elftal begon de tweede helft met de volgende middenvelders en aanvallers: De Jong, Van Bommel, Van der Vaart, Sneijder, Van Persie, Robben en Van Nistelrooy. Na de wissels ging Nederland beter spelen, er kwam meer creativiteit in het team. Sneijder en Van der Vaart vonden elkaar gemakkelijk en Van Persie en Van Nistelrooy doken afwisselend op de spitspositie op. Dit vloeiende spel leidde tot een mooie combinatie die werd opgezet door Nigel

de Jong. De Jong vond, onder luid gejuich van met name de Zuid-Afrikaanse toeschouwers die in de rust op de grote schermen De Jong in het township hadden zien ballen, zijn oude ploegmaat Van der Vaart. Rafael legde de bal op het hoofd van Van Nistelrooy. Ruud had gezien dat Nigel de Jong was doorgelopen en kopte de bal voor zijn lichaam. Met een heerlijke volley in de kruising liet De Jong het net bollen. De hele bank veerde op, waarbij Dirk Kuyt zijn vuisten weer balde en hoofdschuddend van ongeloof over dit wonderschone doelpunt weer plaatsnam in de dug-out. De toeschouwers scandeerden De Jongs naam minutenlang: 'Ni-gel, Ni-gel.'

Het was 1-1, de spanning was nu te snijden, bij de spelers, in het stadion en bij de televisiekijkers in de hele wereld. Capello bracht zijn troefkaart in, de 18-jarige Jack Wilshere. Capello had er geen moeite mee jongens die hem positief verrasten een kans te geven, dat had hij bij AC Milan ook gedaan met Paolo Maldini. Van Marwijk counterde door Ron Vlaar in te brengen voor Joris Mathijsen. Met de twee robuuste verdedigers Heitinga en Vlaar kon Nederland jaren vooruit. Maar zij keken niet ver vooruit, zij wilden het in Johannesburg afmaken. En die wil nam een kwartier voor tijd bezit van de spelers van het Nederlands elftal en ging niet meer weg. Ze zagen de krachten wegvloeien bij de Engelsen en zetten nog eens aan. Engeland kon de zoveelste dribbel van Robben nog net onderbreken door de bal over de eigen achterlijn te glijden.

Wesley Sneijder maakte zich op om de corner te nemen. Het was de tweeëntachtigste minuut van de wedstrijd. Zouden al die uren trainen nu hun vruchten afwerpen? Al die uren tegen de kooi, eerst met rechts, dan met links. Hij probeerde het gewoon, hij keek naar de grensrechter en schoot de bal toen met een boog richting doel. De Engelse keeper liep een beetje uit, maar zag de bal met een woest effect over zich heen vliegen. Sneijder wilde de bal er in één keer inschieten, maar dat lukte hem net niet. De bal kwam tegen de lat, maar ketste terug, kwam via de knie van de verbaasde Van Persie tegen de zijkant van de dij van Rio Ferdinand aan en plofte daarop in de hoek van het Engelse doel.

Jack van Gelder vocht tegen zijn tranen, maar moest door op de radio: 'Is dit het dan? Hebben we hier met zijn allen zo lang op gewacht? Sinds 1974! Sinds 1978! Wat waren we er toen dichtbij. U kunt het zich niet voorstellen, maar ik zit hier gewoon te huilen. Dit heb ik nog nooit meegemaakt. Maar dat maakt niet uit, ik hoop dat het nog allemaal goed te verstaan is. Ga door, Gregory. Juist, weg die bal! Nu wil ik het weleens zien! Hoe vaak maak je dit mee? Zo dichtbij als we nu zijn, dat is nog nooit gebeurd. We staan in de laatste minuten voor. Ik zie Prins Charles, ik zie William, ik zie Willem-Alexander. Wie van deze prinsen wordt Koning Voetbal? Bert van Marwijk houdt het niet meer. Ik ook niet. Wordt dit weer zo'n kippenvelmoment? Nou, dat kippenvel loopt me nu al over de rug! Gaan ze het dan echt doen? De scheidsrechter kijkt op zijn horloge. Het gaat echt gebeuren, jawel! Nederland, maak je op voor een ongelofelijk feest. Ja, hij fluit af! Wij hebben het gedaan!! Wij zijn wereldkampioen!! De kleinkinderen van Johan, Marco's zonen, de boys van Bert: wij hebben het eindelijk gedaan!'

Gedaan hadden zij het zeker. Er was geen houden meer aan. Alle wisselers stormden het veld op en de staf vormde een grote cirkel voor de dug-out. Koningin Beatrix stal voor altijd de harten

van alle Nederlanders en de wereldbevolking toen zij de spelers met tranen in haar ogen begroette toen zij op weg waren naar de wereldbeker, die voor het eerst door winnende Nederlandse spelers mocht worden opgetild.

EPILOOG

Na de wedstrijd interviewde Bert Maalderink de winnende coach.

Maalderink: ‘Nou, we zijn wereldkampioen.’

Van Marwijk: ‘Ja, geweldig, ongelooflijk, een droom komt uit, verlangen is werkelijkheid geworden.’

‘Die 1-0 van Engeland was wel buitenspel.’

‘Ik weet het niet, ik denk nu alleen aan de jongens, aan al het werk, aan de technische staf. Aan de historische betekenis, aan Nederland dat...’

‘Denk je niet dat jullie wat meer op de buitenspelval hadden moeten oefenen?’

‘Buitenspel? Dit is een unieke kans voor Nederland om weer mee te doen in de wereld, de goodwill die je hiermee opbouwt. Ik sprak net met Koningin Beatrix en zij...’

‘Was die laatste goal niet een lucky goal?’

‘Lucky? Denk je dat Wesley niet geoefend heeft op die corner? Daar zitten jaren in, van de kleine pleintjes in Utrecht tot het oefenveld in Milaan. Nee, dit is niet lucky. Ga jij nou maar een stripboek lezen, Lucky Luke.’

De spelers kwamen uitgeput aan bij het hotel, maar leefden op toen zij Axel Hauser met zijn staf in twee rijen opgesteld zagen. Onder luid applaus liepen ze het laatste stukje naar het vertrouwde Hilton Sandton, waar ze ruim een maand eerder hun intrek hadden genomen. Nu konden ze echt feestvieren. De spelersvrouwen hadden er ook zin in. Na een opfrisbeurt was het zover. De spelers kwamen in de oranje versierde ballroom en wisten niet wat ze zagen. Hans Jorritsma had snel geschakeld: aan de achterkant van de zaal was een groot touw gespannen waaraan twee T-shirts per persoon hingen. Voor alle spelers, stafleden en spelersvrouwen. Eén officieel Oranjeshirt met de felbegeerde WK-ster en een T-shirt met een foto die tijdens de festiviteiten op het veld genomen was: een foto met een juichende Bert van Marwijk op de schouders van de spelers, de wereldbeker die trots omhooggehouden wordt en met Robin van Persie en Wesley Sneijder die hun geluk niet op kunnen. Jorritsma had er nog snel een tekst bij laten zetten: ‘2010 – Zo werden wij wereldkampioen.’

Het was ook echt *wij* geweest. Het team had voor elkaar gevochten en een eenheid getoond die nog verder ging dan die in 1988. En heel Nederland had meegeleefd, de prijs was van de hele Nederlandse bevolking. Er hadden 10 miljoen Nederlanders naar de wedstrijd gekeken, een absoluut record. Direct na het fluitsignaal was iedereen de straat opgegaan en had samen feestgevierd. Het maakte niet uit of je elkaar kende of niet, iedereen vloog elkaar om de hals, vreemden zoenden elkaar, politieagenten werden op de schouders genomen en de cafés bleven de

hele nacht open. Nog nooit vierde Nederland een zo groot, zo gezamenlijk feest.

Terwijl Nederland op zijn kop stond, was Robin van Persie in de balzaal van het Sandton Hilton sprakeloos, toen hij de shirts zag. Hij trok het shirt, met de foto erop, aan en liep naar de wereldbeker die midden in de zaal op een verhoging stond. Wat een gevoel was dit. Jaren eerder had hij zo in de clinch gelegen met Bert van Marwijk, nu kon hij hem wel zoenen. Wat had hij naar dit moment verlangd, vooral na die ellendige blessure. Hij wenkte Wesley Sneijder, die met Yolanne stond te dansen op de tonen van 'We're in this love together'. Ze hadden samen met Hans Jorritsma cadeaus geregeld voor Bert, Frank en Phillip en de rest van de staf. Ze gingen niet zo ver als Samuel Eto'o, maar hadden gekozen voor een metalen medaillon, met deze keer geen haasje erop, maar een leeuwje. De Oranjeleeuwen hadden het gefikst en op een manier die bij een leeuw paste: eerlijk, open, hard werkend, trots, warm en vol wilskracht. Er viel een stilte en Wesley Sneijder nam het woord:

'In ons appartement in Milaan hangt een heel groot schilderij aan de muur. Het is wit en met grijze letters staan er in het groot twee woorden op: HOPE & DREAMS. Mijn hoop én mijn droom zijn uitgekomen. Ik ben mijn droomvrouw tegengekomen en we gaan bijna trouwen. Maar hoop had ik voor dit WK. Dat het is gelukt is echt geweldig. En dan nog iets anders. Ik wilde dat Yolanne naar Zuid-Afrika zou komen, in de groepsfase al. Ik weet dat we iets anders hadden afgesproken, maar ik kon niet langer dan een week zonder haar. Dus ik regelde een vliegtuigje voor haar zodat we elkaar na de wedstrijd tegen Japan konden zien. Maar ik ben niet gegaan. Ik wilde jullie niet in de steek laten, zeker na alles wat er gebeurd was. Dat geintje heeft me overigens een hele nacht bellen gekost, maar het is weer in orde. Yolanne kon het gelukkig vergeten en ging weer redelijk rustig terug naar Italië. En ik heb ook nog een nieuwtje: Yolanne is zwanger. En Robin, jij en ik hebben best wel veel klotemomenten gehad, maar wat ben ik blij dat het zo afgelopen is. Daarom hebben Yo en ik besloten om het kindje Percy te noemen. Want een jongetje, dat wordt het.'

Bert van Marwijk zag het allemaal met een brok in zijn keel aan. Bert, die voor de buitenwereld zo rustig en weloverwogen overkwam, was voor zijn gevoel weer het kleine jongetje uit de Geraniumstraat in Deventer, dat opging voor zijn eerste wedstrijd. Hij ademde diep in en schraapte zijn keel.

'Dank je, Wesley, dank je Robin, dank jullie allemaal. Wat een bijzonder gevoel, voor de tweede keer wereldkampioen. Maar zonder gekheid, wat zijn we van ver gekomen. De hoogtestage in Seefeld, de wedstrijden tegen Ghana en Hongarije en de wedstrijd tegen Denemarken lijken wel een eeuwigheid geleden. Wat zijn we goed door de stress heen gekomen. Dat geintje met Nigel kon er ook nog wel bij. We hebben onszelf allemaal verbeterd. Ieder op zijn manier en daardoor het team als geheel. Allemaal op basis van verlangen, van de wens om iets te creëren, met de wil om te vechten. Ik ben zo trots dat we dit hebben bereikt.'

De internationale pers was niet zozeer trots op het Nederlands elftal, maar roemde de volwassen

houding van de groep. De *Dutch Disease* was eindelijk uitgewoed. Maar de Oranjekoorts heerste in eigen land als nooit tevoren. Het hele land keek uit naar de terugkomst van het Nederlands elftal. Op 13 juli 2010 was het zover. Na een lange vlucht, in de veilige handen van piloot Willem-Alexander, landde het vliegtuig op Schiphol. Er was een hele wing voor de tienduizenden fans gereserveerd die de spelers, die op een verhoging stonden, hartstochtelijk toejuichten. Op die dag waren er verder geen officiële festiviteiten gepland, die zouden op donderdag 15 en vrijdag 16 juli plaatsvinden. Op de donderdag begon de dag met een hulding in Eindhoven, op het Stadhuisplein. Phillip Cocu, Ibrahim Afellay en Ruud van Nistelrooy ontvingen uit handen van burgemeester Rob van Gijzel het ereteken van de stad. Vervolgens vloog het team met helikopters naar Rotterdam, waar een grote menigte hen op de Coolsingel opwachtte. Ruim acht jaar na de winst van de UEFA-cup, stond Bert van Marwijk oog in oog met een dankbare Rotterdamse bevolking. De middag was gereserveerd voor Amsterdam. Nadat het team de wereldbeker had getoond op een gigantisch podium op het Museumplein, volgde een grachtentocht. Oudere toeschouwers hadden de beelden van zinkende woonboten en in grachten duikende Oranjefans uit 1988 nog voor ogen, maar de woonbooteigenaren waren deze keer voorbereid en hadden hun woonboten in veiligheid gebracht. Drie miljoen mensen waren aanwezig op het zoveelste grote volksfeest die maand.

Vrijdag 16 juli was Den Haag aan de beurt. Het team werd door Koningin Beatrix, Prins Willem-Alexander, Prinses Máxima en de drie kleine prinsesjes ontvangen. Alle leden van het team werden vervolgens geridderd, niet alleen de bondscoach en de aanvoerder.

Prins Willem-Alexander nam het initiatief voor een opstelling op de trap langs het bordes, waarbij hij door de vele politici, die ook nu weer op de eerste rij wilden staan, de klimplanten die daar hingen niet zag, van de trap gleed en zijn schouder bezeerde. Hij bekeek het met een mengeling van gevoelens. De pijn in zijn schouder werd versterkt door het ongemakkelijke gevoel in zijn buik, want hoe moest het nu verder met Nederland? Het zou straks allemaal op zijn bordje komen: de politieke crisis, de economische crisis en de gezagscrisis. De enige strohalm was het gewonnen WK. Hij hoorde hoe het publiek zich op straat vermaakte met het zingen van verschillende Oranjeliederen, daartoe aangevuurd door enthousiaste politieagenten die oranje petten ophadden. Dat zat in elk geval goed en Nederland stond door het succes op het voetbalveld gelukkig ook weer prominent en positief op de wereldkaart.

*

Nu, bijna acht jaar na dit ongelooflijke succes, staan we aan de vooravond van een nieuw WK. In de loop der jaren is er veel geschreven over de redenen waarom Nederland in 2010 wereldkampioen werd, maar ter ere van het komende WK in Engeland blikte een selecte groep nog eens terug naar dat jaar. Enkele citaten uit dit bijzondere telepresencegesprek dat werd gevoerd terwijl de deelnemers over verschillende landen in de wereld verspreid waren:

Hugo Borst: 'Ik had nooit gedacht dat mijn onthulling van de Wesley Sneijder-Piet Velthuizenanekdote bij *Studio Voetbal* zo'n groot effect zou hebben. Dan heb ik het niet alleen

over de ruzie met Bert van Marwijk in de studio, maar ook over de verspreiding in internationale kranten en vooral op het effect op Bert Maalderink. Ik denk echt dat die ruzie in de aanloop van de wedstrijd tegen Japan de sleutel van het latere succes is geweest. Ze moesten even door de storm heen, maar daar werden ze nu juist volwassen van. Ik zeg altijd maar: conflicten zijn er om uitgevochten te worden.'

Jan Peter Balkenende: 'Dank je de koekoek. Het gaat om verantwoordelijkheid nemen. Tijdens mijn regeerperiode van 2002 tot 2010 hadden we drie bondscoaches: Dick Advocaat, Marco van Basten en Bert van Marwijk. De Kleine Generaal, San Marco en Koning Bert konden aan een elftal bouwen dat tijdens drie grote toernooien ervaring opdeed. Bij ons begonnen we met de LFF en eindigden we met Irak en Afghanistan, nota bene de nummers 86 en 194 op de FIFA-ranglijst. En dan over Afghanistan struikelen, ik kan er echt niet bij. Maar goed, dat is acht jaar geleden, nu ben ik gelukkig Voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Schaatsbond.'

Robin van Persie: 'Het was het samenspel tussen Wesley en mij. Ik weet het zeker. Die goals tegen Italië en Duitsland. En die finale. Wat een moment om een corner er in één keer in te willen schieten. En natuurlijk het tafeltennistoernooi.'

Dirk Kuyt: 'Hou toch op man, het waren de leeuwjes! Ik ga zelfs nog steeds elke dag voor een wedstrijd van Feyenoord naar Blijdorp.'

Morten Olsen: 'We hadden die eerste wedstrijd nooit van jullie moeten winnen, dat neem ik me nog altijd kwalijk.'

Wesley Sneijder: 'Nee, ik denk dat Robin gelijk heeft. Ook de vroegere, opgeloste ruzie tussen Bert en hem speelde mee. Ik denk dat er daardoor vertrouwen was dat het allemaal zou kunnen keren. Net als de economie later deed, dat was wel bijzonder. Kleine Percy hoeft zich gelukkig geen zorgen te maken. Het gaat overigens wel lekker met hem, bij de E'tjes van de Churchill Brothers, hier in India. En Yolenthe, die is echt een grote ster in Bollywood.'

Eljero Elia, terwijl hij via zijn bril de beurskoersen opvroeg: 'Kijk nou, de koers van Arcelor Mittal is gigantisch gestegen!'

Gordon: 'Ik kijk al lang niet meer naar geld, het gaat om het schone in de mens. Van Persie was pure poëzie.'

Willem van Hanegem: 'Kreeg ik zo mijn bandjes weer terug. Had ik nooit meer verwacht. Die bandjes waren goud waard. Potverdikkie!'

Frank Rijkaard: 'Even serieus, Willem. Het elftal was pas na 2004, 2006 en 2008 klaar voor de titel. Als een goede wijn die toen pas op dronk was. 2010, wat een goed jaar was dat!'

Louis van Gaal: 'Frank, het was natürlich 2002!! Toen is het verlangen gezaaid. In 2010 werd geogst. Het gaat om Sitzvermögen, Stehvermögen en Ausdauer.'

Johan Cruijff: 'Marco van Basten is de basis van alles. Was hij niet een pannenkoek? Die jongen had al lang van tevoren door dat de wereld op een pannenkoek ging lijken. In 2010 zagen we het echte begin van de 21e eeuw, de sociale eeuw, die sterk onderling verbonden is door nieuwe communicatiemogelijkheden en decentraal is georganiseerd. We dachten eerst in termen van hiërarchie en wilden controle houden, ook ik, ook jij, Louis, maar wat Bert toen deed was klasse. Niet de top besliste, maar iedereen in het team kon zijn zegje doen. In die zomer maakte het tijdperk van de piramide definitief plaats voor de wereld van de pannenkoek.'

Thomas Nkono: 'What is a pannacook?'

Fabio Capello: 'Tet ies laika pizza, but diferente. I know whadda died it: da referee. If there woudda hava been referee with electronic help laika now: no English goal, no push for more goals, no tired Rooney, no loss. That ies evidentemente. Three times I cried: twice for Marco, then after Robin's goal.'

Koning Willem IV: 'Máxima zegt het altijd zo mooi: "Nederland werd door die winst het land dat in de sterren geschreven stond, het werd het land dat het echt was." De jongens stegen in Zuid-Afrika boven zichzelf uit en trokken het land met zijn haren uit het moeras. Het land brandde vervolgens van verlangen en passie.'

Terwijl het Nederlands elftal een samenvatting van dit programma zag bij de voorbereiding op de vriendschappelijke wedstrijd tegen Portugal, stootte bondscoach Mario Been zijn assistenten Ruud van Nistelrooy en John Heitinga aan. 'Kijk die Gyliano van Velzen eens, mijn contactlenzen laten de videoanalyse zien: hij kan meer rendement uit zijn linkerwreef halen.'

Nigel de Jong was ook even langsgekomen. Zijn auto deed het rijden voor hem, zoals dat bij bijna alle auto's het geval is. Zo is er maar een klein risico op ongevallen of verdwalingen. Hij wilde wel zien hoe zijn oude teammaten het deden als assistenten van Mario Been.

Been is de ideale erfgenaam. Hij had nog samengespeeld met Johan Cruijff en was assistent van Leo Beenhakker en Bert van Marwijk geweest. Hij had in navolging van de grote meester, Bert van Marwijk, gekozen voor een trainersstaf bestaande uit een ex-PSV'er, een ex-Ajacied en een ex-Feyenoorder, een aanvaller, een verdediger en hijzelf een aanvallende middenvelder.

Altijd lastig, zo'n vriendschappelijke wedstrijd vlak voor een WK. De verwachtingen van de bevolking zijn weer hooggespannen.

VERANTWOORDING

Hoe werd Nederland in 2010 wereldkampioen? Waarom lukte het dat jaar wel? Het onwaarschijnlijke succes in het jaar 2010, dat verder gekenmerkt werd door de economische en steeds verdergaande gezagscrisis, grote politieke tegenstellingen, onderling wantrouwen en blunders op het ijs, verdiende een nauwkeurige reconstructie.

Het was niet gemakkelijk om uit de vele bronnen een coherente reconstructie te maken. Maar voor dit boek wilden spelers, staf en koks graag een uitzondering maken. De vele reizen naar Zuid-Afrika leverden onmisbare details op die nodig waren om de ontbrekende puzzelstukjes te kunnen oplossen. Vele politici waren gelukkig ook niet te beroerd om terug te kijken op dat bewogen jaar. Speciale dank ben ik verschuldigd aan Bekende Nederlanders als Yolante Cabau van Kasbergen, Carice van Houten en Gordon die tijd wilden maken in hun drukke schema's om hun geliefde spelletje van hun deskundige kanttekeningen te voorzien.

Met een open vizier ben ik in augustus 2010 op zoek gegaan naar de antwoorden op de twee kernvragen. De reconstructie grijpt terug tot het eerste WK dat in Europa na de Tweede Wereldoorlog werd gehouden, het WK in 1954. Op dat WK legde Duitsland de basis voor de belangrijke rol die het zou spelen op latere WK's. Na de winst op het WK in 2010, het eerste WK dat in Afrika werd gehouden, stond Nederland weer op de wereldkaart.

Hoe kon dit gebeuren? De afgelopen acht jaar heb ik dit gevraagd aan 55 (ex-)voetballers uit binnen- en buitenland, 55 (ex-)voetbalvrouwen, 1 ex-voetbalman, 22 (ex-)journalisten en 12 Bekende Nederlanders. Sommigen sprak ik meerdere keren. In totaal vonden 247 off the recordgesprekken plaats. In het Nederlandse kamp heerste vrijwel zonder uitzondering blijdschap, opluchting en trots. In het buitenland was dit, met uitzondering van Zuid-Afrika, uiteraard anders.

De herinnering van betrokkenen en ooggetuigen werden aangevuld met bestaande bronnen zowel in geschrift, op televisie en op het internet. Ook mocht ik lang vertoeven in de archieven van *Studio Sport*, Beeld en Geluid, de KNVB en de – toen populaire – internetdienst Twitter die mij zonder probleem alle twitterfeeds van betrokkenen uit 2010 overhandigde. Voor een volledige lijst van bronnen verwijs ik naar de 'geraadpleegde bronnen' achter in dit boek.

Waarom lukte het in 2010 wel? Dit was de vraag die ik aan de hoofdrolspelers stelde. En ik eindigde met de vraag: wat mag in deze reconstructie niet ontbreken? In die gesprekken stond het verlangen van de Nederlandse ploeg centraal. Veel gesprekspartners konden zich die ongelooflijke wil nog goed herinneren. Maar dat het een dergelijk effect zou hebben, daar waren ze zich toen niet van bewust. Zeker gezien de initiële problemen. Het is het verhaal geworden van

botsende ego's, voetbalhumor, verzoening en bijgeloof. Door de observaties en interpretaties die uit de gesprekken naar voren kwamen te plaatsen tegen de tijdslijn van gebeurtenissen in 2010 is geprobeerd om tot een reconstructie te komen. Het is een waarheid die hopelijk door de betrokkenen wordt gewaardeerd.

Ik heb mijn best gedaan om fouten te voorkomen. Zo veel mogelijk feiten zijn gecheckt en meningen die van elkaar verschilden zijn aan meerdere gesprekspartners voorgehouden. Een enkele keer beweerden twee hoofdrolspelers, Gerard Joling en Gordon, het tegenovergestelde van elkaar. Ik heb daar naar eer en geweten mijn gevoel de doorslag laten geven. In de loop van de tijd tekende zich steeds meer één waarheid af. Daardoor groeide het vertrouwen om dit verhaal op papier te zetten.

Speciale dank ben ik verschuldigd aan de drie Berten aan wie dit boek is opgedragen: Bert van Marwijk, Bert Maalderink en Bert Hiddema die mij niet alleen hun tijd en eerlijkheid gaven, maar met name hun vertrouwen. Ik hoop dat ik dat vertrouwen niet heb beschaamd.

Mijn vele meelezers hebben mij van zeer goede tips voorzien. Mijn dank gaat uit naar Reinier Beyen, Ashja Bosboom-Fetvacıyan, Bas Dekker, Carine Dolman, Marcel Haddink, Nick Hessels, Romy Kooij, Annelieke Koster, Leonard Muggen, Leonie Pels Rijcken, Marcus Polman, Dennis Saaltink, David Sanders, Jasperina Timman, Bart Villerius en Rien Wertheim.

Mijn uitgevers zal ik erg missen. De vele discussies over de toenmalige FIFA-reglementen, de speelstijlen, het jagen op bronnen, alles zal anders worden nu dit boek eindelijk verschijnt. Een onpeilbaar diep zwart gat gaapt. Maar ik ben gelukkig al in gesprek met Harold de Croon en Arjan Weenink over de Olympische Spelen in 2028 waarvoor de kandidatuur volgend jaar moet worden ingediend. Ik hoop op een zelfde prettige en soepele samenwerking.

Ten slotte dank ik in het bijzonder Rob Veneboer met wie ik op het idee kwam om dit verhaal op te tekenen. Het stokje werd geweldig opgepakt door Erik Rigters die mij de beslissende zet en waardevol commentaar bij diverse teksten gaf. Voor mijn dierbaren moet het een lijdensweg zijn geweest tijdens de afgelopen acht jaren. Ik dank hen uit de grond van mijn hart voor hun geduld.

Amsterdam, 15 mei 2018

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Almási, Tamás: *Puskás, Hungary* (Filmplus, 2009, dvd)

Battes, Prisco en Elshout, Pieter: *De val van abn amro* (Business Contact, 2008)

Boogaard, Arthur van den: *De zeven balcontacten van een wereldkampioen*, in *Hard Gras* 64: 'Wereldkampioen klaverjassen' (Nieuw Amsterdam Uitgevers, februari 2009)

Borst, Hugo: *Happen naar de baas? De wonderbaarlijke adviezen van Cookie Voorn* (Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2013)

Borst, Hugo & Nicolai, Hans-Jörgen: *Het grote Oranje-voetbalquizboek* (Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009)

Borst, Hugo & Spaan, Henk: 'De WK-selectie van Oranje volgens Henk & Hugo', in *Hard Gras* 69: 'Het geval Sneijder' (Nieuw Amsterdam Uitgevers, december 2009)

Coren, Stanley: *How Dogs Think, Understanding the Canine Mind* (Pocket Books, 2005)

Derksen, Johan: 'Bert van Marwijk krijgt voordeel van de twijfel' (in *Voetbal International*, 31 maart 2008)

Diks, Fred: *Klaas-Jan Huntelaar, van pupil tot prof* (Uitgeverij Kluitman, 2008)

'Gordon's Zuid-Afrikaanse Droompaleis' (op gordonfans.nl, bron: *Glossy*)

Goudappel, Annerieke: 'Honger naar het hoogste, het verhaal van Robin, Saïd en Glenn: drie fanatieke jongens ruiken de roem' (in *NRC Handelsblad*, 10 oktober 2006)

Heuts, Leon: 'De kunst van het verlangen' (in *Filosofie Magazine*, nr. 2, 2008)

Hiddema, Bert: *De nieuwe tijd* (Uitgeverij Aspekt, 2004)

Huntelaar, Klaas-Jan: *Goed gehunt* (Carrera, 2017)

Jackson, Phil (with Michael Arkush): *The last season, a team in search of its soul* (The Penguin Press, 2004)

Jungmann, Bart: 'Maalderink: De scherpstlijper' (in *de Volkskrant*, 7 juni 2008)

Kerkhof, Twan van de: 'Leiders moeten anderen laten stralen' (in *Management Scope*, 2008)

King, Mervyn: *One Pound, please* (Bloomsbury, 2015)

Kok, Auke: 1974 – *Wij waren de besten* (Thomas Rap, 2004)

Kok, Auke: 1988 – *Wij hielden van Oranje* (De Bezige Bij, 2008)

Kuper, Simon & Szymanski, Stefan: *Dure spitsen scoren niet en andere raadsels van het voetbal verklaard* (Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009)

- Maalderink, Bert: *Buiten Beeld – De Oranje jaren van Bert Maalderink* (Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2010)
- Milikowski, Floor & Hoekstra, Evelien: *De droom van Zuid-Afrika* (Carrera, 2009)
- Pannenberg, Arnold: *How to win a football match in Cameroon* (African Studies Centre, 2008)
- Pleij, Herman: *Cultuur en Barbaren* (Bert Bakker, 2014)
- Raaij, Fred van: 'Beroemdheden en cultuur' (op swocc.nl)
- Reedie, Euan: *Michael Ballack, The Biography* (John Blake Publishing, 2008)
- Ryan, Mark: *Fabio Capello, The Man, The Dream, The Inside Story* (JR Books, 2008)
- Smit, Jeroen: *De Prooi* (Prometheus, 2008)
- Smit, Susan: *Moderne Magie en Bekende Nederlanders* (Lebowski, 2015)
- Smyth, Rob & Eriksen, Lars: 'The forgotten story of... Danish Dynamite, the Denmark side of the mid-80s' (op guardian.co.uk, 13 oktober 2009)
- Stage Entertainment: *Bommelding, de Musical* (2014)
- Timmer, Marco: 'De roots van Stijn Schaars' (in *Voetbal International*, nr. 39, 2008)
- Who let the dog out? (Wakker Nederland, 2016, televisieprogramma)
- Wiche, Roel: 'Nigel verkoopt even geen Cadillacs in Manchester' (in *BN DeStem*, 10 februari 2009)
- Williams, Richard: *The Perfect 10* (Faber & Faber, 2006)